

SINT KWINTENS-LENNIK (Eizeringen)

Sint-Ursula

=====

Auteur instrument : P. H. Anneessens

Bouwjaar : 1855

Inscriptie in de windlade :

" fait par moi P. H. Anneessens

facteur d'orgues à Ninove

Monsieur van Dorslaer était curé "

Onderhoud : - een 8-tal jaren geleden 1 maal gestemd door

Salomon Eyckmans & J. P. Draps

- voorheen : niet bekend

INSTRUMENT

Dispositie :

trompet 8 B, trompet 8 S, contrebas-bas 8 B, hautbois 8,

fourniture 2r, dulciana 8, viola di gamba 8, flageolet 2,

fluit 4, bourdon 8 S, bourdon 8 B, prestant 4, monter 8 S,

cornet 4r, (1 r verdwenen)

manuaalomvang : C-c " " (het kontrakt spreekt van "ut tot fa ")

pedaalomvang : C-c°

Pijpwerk :

- beschilderde frontpijpen
- stemsleuven en ingescheurde stemranden
- pijpwerk met een hoog loodgehalte
- de kernprikken zijn origineel

- gedekten met verschuifbare hoeden
- cornet 4r : tertskoor is verdwenen, wijde mensuur, open
 - bourdon 8 : volledig gedeckt, grootste pijpen in eik, geschroefde voorlagen
 - fluit 4 : gedeckt in de bas, met roeren (lange roeren)
 - 12 hoogste open, wijd
 - flageolet 2 : wijde open fluit
 - viola di gamba 8 sup. : enge strijker, grootste met snijbaarden (recenter)
 - dulciana 8 : grotendeels in hout (grenen), wijd, de 18 kleinste in metaal
 - zijn zeer wijde fluiten
 - hautbois 8 : de 7 hoogste zijn labialen (later toegevoegd), smalle conische bekers, de boringen in het rooster zijn te wijd
 - contrebasson 8 : zeer wijde trompet, blikken onderstukken
 - trompet bas + sup. : met blikken onderstukken, de kleinste in lood

Windlade : doorspraak vastgesteld
de stikken zijn gespijkerd

kleppen : in eik, gelijmd, genummerd
inscriptie : cfr. supra

Klaviatuur :

- klavier ingebouwd in de zijkant, : steekt een eind buiten de kast (origineel)
- toetsen belegd met been ; onder het beenbeleg zijn de eiken toetsen opgehoogd
- het pedaal, dat later bijgeplaatst werd, is vervaardigd door een schrijnwerker uit Eizeringen (Van Der Perren) ;
het wellenbord hiervan staat buiten de kast (amateuristisch werk)

Traktuur : .

Registertraktuur : - mooi gedraaide registerknoppen, origineel

Toetstraktuur : - wellenbord met eiken raam en wellen ; ijzeren

welarmpjes ; ligt onder de lade, stekers drukkend
op hoeken.

- de abstracten zijn in grenen, origineel

Windvoorziening :

- magazijnbalg, vermoedelijk origineel ; de beledering is versleten.

ORGELKAST

- originele eiken kast, met slechts korte voet
 - achterwand met kader van 10 cm uitgebreid ; deuren verplaatst
-

ARCHIVALIA

Het originele kontrakt, ter pastorijs bewaard, luidt als volgt :

Condietie voor het maeken eener nieuwe orgel voor
de kerk van Yzeringen.

D'heer P. H. Anneessens gepatenteerden orgelmaaker tot Ninove
ter eener, en de heeren der Kerkfabriek van Yzeringen ter anderen
zijn overeen gekoomen als volgt.

art. 1. Den orgelmaaker voornoemd zal maeken eene nieuwe orgel met des
zelfs kas die in den voorkant moet gemaekt zijn van Duygen
(waegenschot) volgens het voorgesteld plan, en het zelve is aan-
genomen van den Kerkenraad welke hij zal plaetsen in de Kerk van
het gezegde Yzeringen en zal het Clawier lang hebben 54 touchen
beginnende van ut in den bas tot fa boven, en voorzien met de
volgende speelen :

1) Bourdon bas, 8 voet	9) Cornet 5 pijpen
2) Bourdon sup.	10) Fourniture 3
3) Prestant 4	11) Trompette bas, 8 voet
4) Flute 4	12) Trompet sup.
5) Dulciana bas 4	13) Hautbois
6) Flageolet 2	14) Contrebasson bas 8
7) Viola di gamba sup.	15) Eenen register open laeten
om laeter der eenen Contrebasson
bas 8 in te kunnen plaetsen.
8) Montre sup.	

art. 2. Als de orgelkas zal geplaceert zijn zal er aen den orgelmaeker
zelve betaeld worden eene som van driehondert en vijftig francs
diende tot betaeling der zelve.

art. 3. Den orgelmaeker alleen zal geduerende de placeering der orgel
gehuystvest zijn in de Pastory ; als ook als hij laeter het orgel
komt accordeeren of onderhouden.

art. 4. Als het orgel gemaakt is zal de zelve twee jaeren kostloos onder-
houden worden ; en het derde jaer en verdere navolgende jaeren
zal den orgelmaeker recht hebben te vraegen thien francs boven
de kosten zoo artikel 3 vermeld.

art. 5. Ten koste der Kerk is te weten : allen transport, het zij afhaelen
van het nieuwe orgel, des zelfs kas, en na het geeyndigt werk
het wederomstueren der gereedschappen : verders het vernissen
der kas, het toe plafoneeren onder de kas, den orgelmaeker behandigen
eene goede schrijnwerkersbank, alle noodige Koblen eenen blaazer
voor het accorderen der orgel met een woord alle ~~andere kleinig-~~
heden daer aen noodzaekelijk zijnde.

art. 6. Volgens deze bovengemelde conditie vereenigt zich den gemelden orgelmaaker met de heeren der Kerkbestuer van Yzeringen tot het maeken dezer orgel, welke moet eerste klas van goed zijn en die in het geheel zal kosten twee Duyzend en dry hondert francs welkers betaeling zal geschieden te weten : een duyzend en acht hondert francs zal er betaeld worden binnen de dry dagen na dat het orgel zal gemaakt zijn, doch zal van deze achttien hondert francs mogen afgetrokken worden die dry hondert en vyftig francs van de kas zoo artikel 2 vermeld en de resteerende som van vyf hondert francs : zal betaeld worden een jaer daer na zonder intrest met belofte van het orgel te placeeren binnen het jaer 1853.

Gedaen in dobbel tot Yzeringen den 5 September 1852

P. H. Anneessens
(facteur d'orgues)

P. J. Van Dorslaer , pastoor
J. CH. D. Gieter
J. Van Schepdal
C. Steppè
F. L. Van De Voorde
J. F. Jaspers.

LITERATUUR

De inhoud van het bestek werd in beknopte vorm weergegeven in een gestencilde plaatselijke monografie : " De Kerk van Eizeringen" door Karel Van Ginderdeuren. 1971.

HUIDIGE TOESTAND

- instrument : in verval
- meubel : op de uitbreiding van de achterwand na normaal
- thans geen onderhoud meer

datum prospektie : juli 1974

ST-MARTENS-BODEGEM

St-Martinus

=====

Auteur instrument : Jos Stevens / Duffel

Bouwjaar : rond 1900, met gebruikmaking van enig pijpwerk van het
vorig orgel.

INSTRUMENT

Dispositie :

Gr.Org.

Récit

Ped.

bourdon 16

salicional 8

octave basse 8

viola di gamba 8

voix céleste 8

sousbasse 16

prestant 4

flûte 4

bourdon 8

trompette harm 8

1 afgebroken registertrekker;

fourniture

funktie ?

gr.org. -ped.

rec. -ped.

rec. -gr.org.

tremolo

zwelpedaal

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk :

- front : zinken pijpen; niet-sprekend (zonder kernen)

- houten pijpen : grenen, nieuw (Stevens)

- overal expressions

- Gr.Org. :

fourniture : 3 rangen, volledig oud

prestant 4 : gedeeltelijk frontpijpen van een oud orgel (5), nog
met tinfole bekleed, hoog loodgehalte,

boven en onder spitslabia

bourdon 8 : ouder
bourdon 16 : nieuw; Stevens
de strijker : id.

- Réc. :

alleen de fluit 4 is ouder materiaal, de rest is van Stevens.

Windladen :

nieuw; eiken raam met scheien in pich-pine

Klaviatuur :

losstaand tussen de twee orgelkasten in

Traktuur etc. :

mechanisch

Windvoorziening :

magazijnbalg, met handpomp

ORGELKAST

Gedeelde orgelkast in neo-gotische stijl

ARCHIVALIA

1) volgend archief werd opgezocht door Dhr. G. Potvlieghe :

Rijksarchief Brussel - Kerkarchief BODEGEM, nr. 2468

"Rekeningen 1785

Item betaelt aen judocus van Roey voor het hout te sagen voor het
Oksael op 28 aug 1786 volgens quit. 5-10-0

Item betaelt aen frans Willems voor geleverd berd ten dienste van
het ocksaal volgens quitt. 8-5-0

Item betaelt aen Phil. de Boeck voor Eyken houd voor het ocksaal
volgens quitt. 3-0-0 "

2) volgend archiefstuk werd ons bezorgd door E.H. Pastoor :

"Joseph Stevens, orgelmaker / Duffel

Bestek voor het maken en plaatsen eener nieuwe Orgel in de Parochiale kerk van St-Martens-Bodeghem.

Samenstelling der spelen

- 1° Een clavier (56 noten) voor het Groot Orgel
- 2° Een clavier (56 ") voor het Recit
- 3° Een voet-pedaal (30 noten) voor het vrij pedaal (transmissie)

Namen der spelen

1 ste clavier Groot Orgel

1. Bourdon 16'
2. Bourdon 8'
3. Viola di Gamba 8'
4. Prestant 4'
5. Fourniture

2 de clavier Recit

1. Salicional 8'
2. Voix céleste 8'
3. Flûte 4'
4. Trompette 8'

3 de clavier Vrij Pedaal 30 noten (transmissie)

Sousbasse 16'

Flûte 8'

Verbindingen en koppelingen

1. Koppeling Groot Orgel-Pedaal
2. " Recit-Pedaal
3. " Recit-Groot Orgel
4. Tremolo
5. Expression

SECREETEN

Er zullen gemaakt worden :

- 1° Een screet in goed droog eikenhout en pich-pine waar de spelen van het Groot Orgel zullen opgeplaatst worden
- 2° Een secreet voor de spelen van het Recit
- 3° Een secreet voor de twee spelen van het Groot Orgel afzonderlijk op het pedaal te kunnen gebruiken.

BLAASBALKEN

Er zal gemaakt worden in goed droog pich-pinehout eenen nieuwen blaasbalk met twee pompen met in en uitgaande plooiën (systeem cummins) in dubbel balleider beleid om alle noodige kracht van wind in de orgels bij te brengen.

Dezen blaasbalk zal bij middel eener mechaniek met den voet of met de hand in beweging gebracht worden

Er zullen gemaakt worden twee reguleurs om al de schokkingen onder het spelen te beletten.

CLAVIERS

Zullen gemaakt worden :

- 1° Twee nieuwe clavieren voor het Groot Orgel en Recit hebbende elk 56 noten. De witte toutsen zullen beleid worden in celluloid en de verhevenen in zwart ebbenhout.

- 2° Een voet Pedaal van 30 noten in eikenhout.

Het zal gemaakt worden op de maat opgegeven op het congres van Mechelen.

BUFFET

Er zal gemaakt worden een nieuw buffet in eikenhout waar de claviërs in geplaatst worden. Het zal in het midden van het hoogzaal staan. Zoodanig dat den organist met het gezicht naar het altaar zal zitten.

MEKANIEKEN

De claviers opgemaakt met koperen pinnen zullen opgemaakt worden met koperen vijskens om de claviers altijd gemakkelijk te kunnen regelen.

Voor de abregees zal men gebruiken pich-pinehout voor het raam yzer voor de rulos en koper voor de pivoos waar dezelfde in draeien.

De winkelhaken zullen zijn in koper.

Wikelhake, abregees, clavieren en Pedaal zullen goed gegarnierd worden met leder en feuter om alle rammeling in het spelen te beletten.

Voor het trekwerk der registers zal men gebruiken ijzer voor de groote winkelhaken en basculs en deenenhout voor de latten . De registerknoppen zullen in gepolierd palisander hout gemaakt worden, het opschrift zal gegraveerd voor op porcelaine platen.

CRESCENDOKAS

Er zal gemaakt worden eene crescendokas in pich-pine hout voor de spelen van het positief orgel in te plaatsen eenen kant der kas zal gemaakt worden met jalousien welke in beweging zullen gebracht worden met een pedaal om alzoo het orgel crescendo en decrescendo te kunnen spelen.

PIJPEN

De spelen welke van het oud orgel zullen gebruikt worden zijn :

Bourdon 8'

Prestant 4'

Fournituur

Fluit 4'

Deze spelen zullen opnieuw goed geintoneerd worden . Alle de anderen zijn nieuwe spelen welke zullen gemaakt worden in beste mengelstof 50 % lood op 50 % tin (spotted métal). De 24 laagste van den Bourdon 16' zullen gemaakt worden in hout.

FACADE

Er zullen gemaakt worden twee gezichten in eikenhout ogivale styl met facade pypen in zink vernikeld.

PLAATSING-PRIJS

De Orgels na in mijne werkhuizen afgewerkt te zijn, zullen ingepakt, verzonden en geplaatst worden op het hoogzaal in de Parochiale kerk van St-Martens-Bodegem alles op de kosten van den Orgelmaker. De onkosten van verblyf tijdens het plaatsen der Orgel in de kerk zijn ook ten lasten van den orgelmaker.

De ondergeteekende geeft eene waarborg van Tien jaren tegen alles wat door eigen fout in bouwstoffen of vervaardiging niet zoude voldoen(défaut de construction). De ondergeteekende neemt aan het bovenstaande werken te maken en te plaatsen voor de som van Vier duizend negen honderdfranken 4.900,00, welke zullen betaald worden na de plaatsing der orgel. De ondergeteekende zal eveneens kosteloos gedurende een jaar het orgel stemmen na verloop van dien tijd zal het orgel gestemd worden volgens overeenkomst.

Duffel, 23 november 1898

Jos Stevens
Orgelmaker

LITERATUUR

"Werklijst van de orgelmakersfamilie Stevens", (afschrift in het bezit van de heer G. Potvlieghe, die het ons ter hand stelde) :

" Lijst der nieuwe orgels en grote herstellingen door het huis Stevens-Vermeersch te Duffel tot 1902 :
St-Martens-Bodeghem 12 reg. "

HUIDIGE TOESTAND.

Kerk en orgel zijn buiten gebruik wegens de algehele restauratie van de kerk, Het instrument is erg vervuild tengevolge van de werken, en verkeert in verval.

Geen onderhoud meer.

datum prospektie : augustus 1974.

SINT-MARTENS-LENNIK

St-Martinus

=====

Auteur instrument: "Reygaert Frères Grammont"

(inscriptie op speeltafel)

Bouwjaar: 1930 Algehele verbouwing van het Van Peteghem orgel uit 1774

Herstelling : Fa. J. Stevens / Duffel, 6 à 7 jaar geleden.
kostprijs + 30 000 fr.

INSTRUMENT

Dispositie

zwelwerk : cor de nuit 8, salicional 8, voix céleste 8,
flûte d'écho 8, trompette harmonique 8

gr.org. : bourdon 16, montre 8, flûte harmonique 8,
prestant 4, octavin harmonique 2

ped. : soubasse 16

grand orgue -pédalier

récit-pédalier

récit-grand orgue

zweltrede

forte général

trémolo

manuaalomvang : C-g" ' 1

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk : zwelwerk : bourdon 8) - oud pijpwerk : Van Peteghem
fluit 4 - er werden kernsteken uitgewreven
(Stevens)
trompette 8 - oud; tinnen bekens
- baskant: zinken bekens (vernieuwd)
hoofdwark: prestant 8 : diskant is van Van Peteghem
prestant 4 : Van Peteghem , behalve bas
doublette 2 : Van Peteghem, behalve het groot
oktaaf
bourdon 16 : de diskant is oud
het pijpwerk is van baardjes voorzien (nieuw), en
de kernen werden vlak gewreven.

Windladen : nieuw

Klaviatuur : losstaande speelbak tussen de twee orgelkasten in

Traktuur : toets- en registertraktuur zijn mechanisch
wellenbord met ijzeren wellen : nieuw

Windvoorziening : magazijnbalg + nieuwe windkanalen

ORGELKAST

In de huidige balustrade bevindt zich een restant van een vroeger positief-prospekt.

Het doksaal is geheel gewijzigd (naar achter geschoven + portaal verplaatst); het vormde vroeger een eenheid met de orgelkast.

De huidige kast is gedeeld en in grenen: zonder waarde.

LITERATUUR

"Geschiedenis der Parochie van St. Martens-Lennik"
door wijlen E.H. Pastoor F. Vennekens (voltooid door een monnik der
Abdij Affligem)

Abdij Affligem-Hekelgem

blz. 124

Na den oorlog 1914-1918 werd voor het hoogzaal een nieuw bestek met
plannen opgemaakt door bouwkundige Edmond Serneels uit Etterbeek,
die de uitvoeringskosten der ontworpen werken berekende op 19 199,85 fr.
Den 4 april 1920 verklaarde de pastoor zich verantwoordelijk voor het
inzamelen en betalen van de helft dezer som, zoodat de kerkfabriek de
hoogere besturen verzocht de andere helft te willen dekken (2)

Op dit voorstel kwam geen antwoord.

Alsdan deed de pastoor een oproep op de milddadigheid zijner paro-
chianen en verzamelde bij omhaling in 1927 ten huize gedaan de som
van ongeveer 25 000 fr.

Den 3 juli 1928 kwam de Provinciale hoofdbouwmeester ter plaatse
een onderzoek instellen over het ontwerp der werken. Den 10 juli
zond hij een uitvoerig verslag aan de Gouverneur, waarin de
herstellingswerken in 't bijzonder werden beschreven (3).

Het oud orgel van 1774 werd afgebroken. Er bleef niets over dan
eenige houten en zinken pijpen en stukken van de orgelkas. Dit
oud orgel was vervaardigd door P. Van Peteghem uit Gent voor de
som van 1 000 gulden; den orgelkas door H. Peetermans uit Edingen
voor 273 gulden (1). De afbraak van het hoogzaal was geëindigd den
14 augustus 1928. Den 29 augustus werd op den sluitsteen der gewelf-
ribben van het hoogzaal de beeltenis, in half verheven werk,
van Martinus en den bedelaar ontdekt. Dit gewrocht uit de XIV of XV eeuw,
zeer wel bewaard, werd nog denzelfden dag afgedrukt en afgegoten.

Nu bezat men het zoolang gezocht model voor het veld van den parochialen zegel. Dezen, op koper gesneden door graveerder Van Wesel te Brussel, ontving St. Martens den 5 Februari 1929.

- (1) K.A. : Bundel 35, B.87, blz. 147
- (2) K.A. : Deliberatieboek, blz. 156
- (3) Provincie Brabant, 4 Div. nr. 14285/31978

Het eikenhouten schutsel, stijl Lodewijk XV, aan den ingang der kerk, alsook de balie of leuning op het hoogzaal met haar 2 paneelen, insgelijks stijl Lodewijk XV, werden bewaard.

Het nieuw orgel door de Gebroeders Reygaert uit Geeraardsbergen vervaardigd was reeds den 3 Mei 1930 geplaatst en werd Zondag 11 Mei daaropvolgende gewijd. De onkosten van hoogzaal en orgel, onvoorziene uitgaven inbegrepen, bedroegen 62 115,35 fr. Het maken en plaatsen van het orgel kostte 45 021 fr.

blz. 123 C. Het Hoogzaal

Sedert langen tijd was het hoogzaal in slechten toestand. In 1906 boog de vloer wel 0,10 meter onder het gewicht van het orgel, zoodat de Gouverneur gebood tijdelijke steunen, onder de plooiende balken te zetten totdat een nieuw (vervolg blz. 124) hoogzaal werd vervaardigd. (1) De kerkraad besloot in 1907 voor een derde bij te dragen in de bekostiging die op 5 867,34fr. werd geschat. De Bestendige Deputatie en het Ministerie van Justitie beloofden elk voor een zesde in te staan. In 1909 antwoordde de kerkfabriek dat zij de twee derden van die som niet kan dragen, omdat de herstellingwerken in 1906-07 haar onvoorziene uitgaven had ten laste gelegd.

Na den oorlog 1914-1918 ...

- (1) K.A. : Deliberatieboek 1889, blz. 118, 119

E.G.J. Grégoir : "Historique de la facture et des factures d'orgues"
Anvers 1865

blz. 197 : op de werklíjst van P. Van Peteghem (en L.B. Van Peteghem)
"Lennick-St. Martin , 1773, avec son fils, 16 reg.;
fl. 1 000

blz. 202: op de werklíjst van Pierre Charles Van Peteghem (junior)
"Lennick (St. Martin)" vernoemd in de líjst van kleine orgels.

HUIDIGE TOESTAND

instrument: normaal

meubel: normaal; met bruine verf beschilderd

onderhoud : Stevens

datum prospectie : juli 1974

SINT-PIETERS-KAPELLE

St.-Pieter

=====

Auteur instrument : P. H. Anneessens uit Ninove

Bouwjaar : 1867

Onderhoud : heeft onderhoud genoten van F. Joris / Averbode

(de naam staat op de muur geschreven)

sinds enkele jaren geen meer

INSTRUMENT

Dispositie :

Groot Orgel : Montre 8

Flûte harm. 8

Bourdon 8

Doublette 2

Fourniture

Trompette

Cornet

Prestant 4

Flûte à chém. 4

Dulciana 16

Contre-Basson 8

Bombarde 16

Tremolo

Positief : Montres 8

Bourdon 8

Flûte octaviane 2

Euphone sup.

Basson 8

Cornet 4

Flute octaviane 4

Viola di gamba sup.

Nasard 3

Haut-bois sup.

Klavieromvang : C - f''

Pedaalomvang : C - a° (aangehangen pedaal)

Pijpwerk :

- Frontpijpen : de grootste pijpen zijn van rolbaarden voorzien van tin-lood-legering; ondergingen verfspatten.
- Binnenpijpwerk : zeer diepe stemsleuven en insnijdingen, gekraakte tongwerkbekers.
zeer slecht gestemd en onderhouden.
De cornet van het Gr.O. heeft 5 r., die van het pos. 3 r.
Dulciana 16 is geheel in hout gemaakt (grenen en eiken)
Fourniture samengesteld uit 4 koren, waarvan het
bovenste verdwenen is.
Euphone 8 : doorslaande tongen.
Bij de tongwerkbekers : blikken onderstukken; Bombarde 16 :
bas met grenen bekens.
Binnenpijpwerk van hoog loodgehalte.
Alle pijpwerk is origineel.

Windlade :

- het pijpwerk van Gr.O. en pos. staat op één grote gedeelde windlade.
- Zeer veel doorspraak.
- gespijkerde stokken en gelijkde kleppen
- veel hulpveren aangebracht; versleten pulpeten.
- Pijpwerk van de twee cornetten staat tezamen op een gedeelde pijpenbank.
- Het grote pijpwerk van bombarde 16 en dulciana 16 staat niet op de lade maar achter het orgel en aan de zijanten.
- Beledering gescheurd en doorprikt.
- inscriptie : "fait par moi P.H. Anneessens
facteur d'orgues à Ninove 1867 "

Klaviatuur :

- origineel; ingebouwd aan de prospectzijde; toetsbelegging in ivoor; toetsen in wit hout; frontons van palmhout. bakstukken met mahonie belegd.
- Pedaalklavier : in beuken; origineel recht pedaal.

Traktuur :

- Toetstraktuur : grenen wellenborden met eiken wellen en dokken grenen abstrakten.
oorspronkelijke toestand niet gewijzigd.
- Registertraktuur : originele porceleinen registerknoppen met koperen ringetje er rond.
registerbenamingen op papierstrookjes; onder de huidige bevinden zich restanten van de oorspronkelijke.
registerwalsen in beuk (vermolmd) : origineel

Windvoorziening :

- magazijnbalg met twee pompen à bascule; later aangebrachte schokbreker onder de laden
- grenen windkanalen : origineel; leer van de verbindingen verhard.
- loden conducten.
- Toestand : windverlies.

ORGELKAST

Originele 8-voetskast in neo-gotische stijl; geen rugwand meer.

ARCHIVALIA

Er werden geen archiefteksten gevonden die betrekking hebben op de bouw of het onderhoud van het orgel.

Er zou een klein archiefstuk ter inzage meegenomen zijn door E.H. Karel Anneessens; wij hebben geen kennis kunnen nemen van de inhoud.

HUIDIGE TOESTAND

- instrument : in verval
- meubel : nog goed

datum prospectie : mei 1974

ST.- PIETERS - LEEUW

St-Pieter

=====

Auteur instrument : naar konstruktie-eigenschappen te oordelen

mogelijks werk van A. Rochet of Coppin.

Bouwjaar : begin 19e eeuw

Transformaties, o.m. door - Stevens-Vermeersch/Duffel (1880)

- Theo Boeckx / Wittebergstraat 37 St-Gillis

+/-1930-40 - nieuw pedaalspel - kast gedeeld

INSTRUMENT

Dispositie:

Groot orgel	Positief
bombarde sup 16	salicional 8
montre 8	voix céleste 8
prestant 4	violon 8
flûte 4	bourdon 8
bourdon 16	prestant 4
flûte harm. 8	flageolet 2
trompette 8	flûte 4
clairon 4	basson-hautbois 8
bourdon 8	
viola di gamba 8	
doublette 2	
fourniture 3p	

koppeling van het positief aan het groot orgel

koppeling van het groot orgel aan het pedaal

koppeling van het positief aan het pedaal

tremolo voor het positief

kast van het positief (vastzetbare koppelhaak)

manuaalomvang ; gr. org. : C-g'' ' (de 2 hoogste toetsen zijn loos)

pos. : C-g''

pedaalomvang : C-d ' (aangehangen)

Pijpwerk:

Groot orgel :

front = helemaal sprekend, gedeeltelijk oud tinnen pijpen, 4 nieuwere
pijpen in zink ; er staan nog oudere frontpijpen binnen in de kast
cornetbankje : niet meer aanwezig, pijpwerk en pijpenbank verdwenen.

montre 8 : gedeeltelijk in het front

bourdon 16 : oud; de grootste, in eik, zijn in het midden geplaatst ; enkele
hebben vernieuwde voeten.

flûte harm. : nieuw

bourdon 8 : oud

gamba : nieuw

prestant 4 : oud

fluit 4 : bas gedekt, verder met roeren, hoogste conisch

doublette 2 : oud

fourniture : oud ; 4 rangen voorzien, hoogste koor verdwenen ;

nog originele samenstelling

trompet 8 : bekers met zeer hoog loodgehalte, de laagste pijpen met

blikken onderstukken; tongen gedeeltelijk vernieuwd.

clairon (bas) en bombarde 16 sup. : op dezelfde sleep; oud;

- ingescheurde stemranden, stemsleuven ; zwaar beschadigd

- voorsslagen van de houten pijpen (ook van de fluit) : met

smidse-nagels gespijkerd

Positief :

- vals front, blijkbaar reeds in origine niet - sprekend .
- het pijpwerk kon alleen vanop een zekere afstand bekeken worden,
daar de windlade praktisch onbereikbaar is.
- binnenpijpen:
bourdon
prestant) oud
flageolet
flûte

Windladen:

- gr. org. : gedeelde lade, oud ; gespijkerde pijpenstokken ; kleppen voor en
achter in pin (nieuw) ; nog originele roosters, wel inmiddels geschoefd
geen inscripties, de kleppenkast is beplakt met blauw papier ;
onderaan de windlade is perkament (uit een graduale) geplakt
- pos. : nieuw (Stevens ?)

Klaviatuur :

- losstaand tussen de twee kasten in

Traktuur , abstracten, wellenborden : nieuw

Windvoorziening :

- magazijnbalg met handpompbediening
 - rond de balg is een grote eiken kast, waarvan de panelen wellicht afkomstig
zijn van het orgelmeubel.
 - langs de positief-kant : stukken van oude windkanalen
-

ORGELKAST

Thans gedeelde orgelkast in grondig getransformeerde toestand.

De originele vorm is moeilijk te achterhalen. Vooral de voeten van beide kasten zijn onherkenbaar getransformeerd.

LITERATUUR

1) M. -J. Van den Weghe : " Een bijdrage tot de Geschiedenis van St-Pieters-Leeuw " ; Wetteren 1931, p. 42-43

" Van in 1466 bezat zij (de kerk) een kerkorgel. ;

" Aen Mester Janne den orgelmaker daer tegen de overscrevene Kerckmeesteren, bi rade, advijse en de goetduncken van den Meyere, schepenen, den parochyaen gecocht waren die nuwe organen die te Leeuw in de Kercke staen, die costen boven die oude organen die hy van de kercke hadde tsamen XXXIII Rynschen Guld. XX stuyvers stucke " (Kerkrek. 1466-1467)

Daaruit blijkt dat er, in 1466 reeds, een oud orgel verwisseld werd tegen een nieuw.

Heer Jos Houssiau, in een artikel getiteld : Eglise de Leeuw S. Pierre A propos d'un orgue du 15e siècle (Mémoires du Cercle historique et archéologique de Hal 1927, p. 34-35) noemt voor Leeuw een aantal orgelisten.

.....(verder nog over :) " de schilder "Geerde, Den schilder te Brussel aen de houtmarct" die orgeldeuren schilderde. "

2) "Werklijst der orgelmakers Stevens " in bezit van Gh. Potvlieghe, onder :

" Lijst der nieuwe orgels en grote herstellingen door het huis Stevens-Vermeersch te Duffel tot 1902" : (vermelding :) " St. Peeters-Leeuw"

3) Dr. Maarten A. Vente : " Proeve van een repertorium van de archivalia betrekking hebbende op het Nederlandse orgel en zijn makers tot omstreeks 1630 " (Verhand. Kon. Acad. v. B. , klasse der Schone Kunsten, Verz. in 8°, Boek X, afl. 2), Brussel 1956 : p. 141 : " JAN BOYDENS alias, jan Bodin, als orgelmaker te Brussel gevestigd, herstelde circa 1489 het orgel te St-Pieters-Leeuw (Br.)"

· HUIDIGE TOESTAND

- instrument : in verval
 - meubel : in verval
 - geen onderhoud.
-

Datum Prospectie : augustus 1974

ST-PIETERS-LEEUEW (ZUUN)

St-Lutgardis

=====

Auteur instrument : Bernard Pels / Herselt

Bouwjaar : 1969

Er werd gebruik gemaakt van pijpwerk uit een ouder orgel.

Adviseur : Jozef Sluys / Vlezenbeek

INSTRUMENT

Dispositie :

holpijp 8

prestant 4

roerfluit 4

zwegel 2

mixtuur 3-4st (in feite slechts 3 rangen)

manuaalomvang : C-g''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk :

- stemsleuven : expressions in de mixtuur

- originele kernprikken uitgewreven, sommige kernen vervangen

- ouder pijpwerk (vermoedelijk begin 19° eeuw) :
 - prestant 4 : diskant oud
 - holpijp 8^a : oud
 - fluit 4 : diskant in flesvorm, sommige roeren ingekort : oud
 - zwegel 2 : oud
 - mixtuur : grotendeels 20° eeus pijpwerk; van expressions voorzien
 - nieuw pijpwerk :
 - de 22 laagste pijpen van de prestant 4, in het front
 - Windlade, traktuur en windvoorziening : nieuw
 - Klaviatuur : ingebouwd in de prospectzijde
-

ORGELKAST

Nieuwe orgelkast; niet functioneel.

LITERATUUR

- 1) Inwijdingsfolder van 18-10-1969. Inspeler : Jozef Sluys.
 - 2) De Prestant, XIX° jg., p.13, onder de rubriek "Orgelinhuldigingen" :
 - vermelding van de inspelings- en dispositieopgave.
-

HUIDIGE TOESTAND

- instrument en meubel : normaal
 - onderhoud : Fa. Pels / Herselt
-

datum prospectie : augustus 1974

SINT-STEVENS-WOLUWE

Sint-Stefaan

=====

Auteur instrument : Adr. Rochet (Nijvel)

bouwjaar : 1792

Auteur transformaties : onbekend

Onderhoud : Firma Pels/ Herselt ; momenteel geen meer.

INSTRUMENT.

Dispositie :

Prestant 4'

Flûte echo 4'

Salicional 8'

Quinte 3'

Bourdon 8'

Montre 8'

Doublette 2'

Tuba 8'

Manuaalomvang : C- g " "

geen pedaal

In origine een tweeklaviers balustrade-orgel met een onderwerk.

Pijpwerk : hoog loodgehalte ; stemsleuven en beschilderd
prospect.

dichtgesoldeerde gedekten en fluiten.

H. W. : Cornet 5 r : verdwenen

Montre 8' : bas in eiken (gedekt)

Salicional 8' : nieuw pijpwerk

Fourniture 4 r : volledig verdwenen ; rooster nog aanwezig

Trompet 8' : pijpwerk van Van Peteghem-faktuur.

laatste gedeelde sleep (tongwerk) : pijpwerk verdwenen.

OW. : Pijpwerk volledig verdwenen.

Windladen : de twee originele windladen bleven bewaard.

. H. W. - windlade : nog in functie ; gedeeld ; gespijkerde

pijfstokken en met ingelijmde ventielen ;

doorspraak vastgesteld.

11 slepen, waarvan de twee laatste gedeeld

(tongwerken)

OW. - windlade : buiten functie, teruggevonden op zolder.

chromatische opstelling behalve groot

octaaf; 6 slepen, waarvan 1 gedeeld.

zonder stekersmechaniek.

Klaviatuur : toetstraktuur : gedeeltelijk bewaard : oud wellenbord onderwerk
bewaard op zolder.

registertraktuur : gewijzigd ; oude registergaten zijn nog
aanwezig in de rugzijde van de kast.

Windvoorziening : magazijnbalg : nieuw

ORGELKAST

Oorspronkelijk balustrade-orgel met onderwerk ; prospect onderwerk verdwenen. Meubel beschadigd en in verval.

ARCHIVALIA

Er bevindt zich een fotocopie van contracten op de pastorijs.

Hier volgt de inhoud ervan :

- 1) " Nous Drossard, Bourgemastre, Echevins, maîtres d'église et Curé de Weul St Etienne, Declarons d'être convenus avec Sieur Adrien Rochet facteur d'orgues demeurant à Nivelles, qui s'a présenté le vingt-quatre de ce mois novembre 1791 de faire et placer dans notre Eglise paroissiale une orgue avec son positif selon le projet ici joint et écrit de sa propre main, et signé le 29 de ce même mois, avec une caisse de bois de chêne bien choisi pour les deux orgues avec tout ce qu'il en depend, selon le plan fait par Mr de Batt sculpteur à Bruxelles, qu'il nous a fait voir, etant signé sur le dos J F van Laer, le tout à ses frais et depens, excepté un seul chariot, hors le tems de la moisson, les Barriers à sa charge, et tout les accidens qui pourroient arriver à ses ouvrages dans le transport, le tout pour la somme de treize cents soixante florins argent courant, a payer en deux termes, la motie quand il aura placé la caisse entiere avec une orgue, et l'autre motie de 680 florins, quand tout l'ouvrage et les deux orgues seront placées et achevées a de conditions ulterieures et suivantes
primo, que ces deux orgues seront faites placées et mis d'accord par l'entrepreneur même et non par d'autres maîtres ou facteurs d'orgues
2do que les deux orgues peuvent être exposées à la critique et la censure de bons maîtres et des experts qui pourront en juger, et si, apres qu'ils ont preté serment, si on le juge nécessaire, ils desaprouvent les orgues ou une d'icelles, on

ne sera pas tenu de les tenir, toutes les fautes étant à la charge de l'entrepreneur, ny obligés de le payer
2do qu'on placera une orgue avec la caisse et du moins deux soufflettes avant la tout Saints de l'année prochaine
3tio que les deux orgues avec les trois soufflettes seront placées avant la pentecôte de l'année mille sept cents nonante trois
3 qu'il quittera la petite orgue, dont nous nous servons, quand il viendra placer la sienne
ainsi fait et convenu de part et d'autre ce 29 novembre 1791
à Weul S. etienne et signé, l'entrepreneur s'engageant de l'entretien de deux orgues une année et demi gratis

A Rochet facteur d'orgues

R: Noydens Dros :

dit is het handmerk X van
Peeter De Vleminck verklarend
niet anders te kunnen schryven

(2 onleesbare namen)

J: Bulens . L: M: De Coster
(onleesbaar)

Ter ordonnantie

JSJG:Vander Auwera Griffier

2) Hierbij is dan de tekst gevoegd waarvan sprake was in bovenstaande overeenkomst (" le projet ici joint et écrit de sa propre main , ...) :

"pour la grande Orgue De Woluwe

prim^o Un prestans de quatre pieds en etain d'engleterre pour la
fasade seulement

2 _ un Bourdon de quatre pieds Bouché chantant de 8 pieds,
la premier octave en bois de chene et le restant en matiere
de plond

- 3 _ un jeux de flute chantant de quatre pieds Bouché, pour
la premiereoctave, et le restant avec de cheminés de même matiere
- 4 _ un jeux de doublette ouvert, chantant à l'octave du prestant
- 5 _ un jeux de Nazard chantant à la quinte du prestant
- 6 _ un jeux de Tierce chantant à la tierce de la doublette
- 7 _ un jeux de Sexquialter composé de deux tuiaux sur chaque
marche
- 8 _ un Cornet de cinq tuiaux sur chaque marché, commencent
à ut dieze de 3me octave
- 9 _ une fourniture de quatre tuiaux sur chaque marché
- 10 _ un jeu de Trompette chantant de 8 pieds
- 11 _ un jeu de voix humaine chantant de 8 pieds en étain
d'engleterre

pour le positif

- 12 _ un petit prestans chantant de quatre pieds, en étain pour
la facade
- 13 _ un Bourdon chantant de 8 pieds
- 14 _ une flute chantant de quatre pieds
- 15 _ une doublette chantant à l'octave du prestans,
- 16 _ un cornet de trois tuiaux sur chaque marché
- 17 _ un chromorne chantant de 8 pieds
- 18 _ Deux clavies commencent à C sol ut en bas et finissant à f ut fa
en haut avec tous les demis tons en os blan, et les diezes en noir tous
deux bien garnis, et pour jouer emsemble, de 54 touches et rossignol
faisant 14 registres

- 19 _ deux secret de bon bois de chêne, travallié bois contre bois, cette à dire sans paux, pour placer tous les registres ci-dessus mentionés
- 20 _ trois soufflets de cincqs pieds de longueur sur deux pieds et demis de largeur, avec six plits à chaque soufflets, bien garnis de paux de mouton et un tremblant, sorte de vent
- 21 _ une Caisse d'orgue de beau bois de chêne avec toute la sculpture et toute la dependance pour jouer deriere, toute à la charge du

Dit facteur

le 29 novembre 1791

3) Er volgt dan een definitieve overeenkomst, met een licht gewijzigde dispositie :

" Orgue de 8 pieds ouvert pour la paroisse de
Wolue Sainte etienne,

primo-un jeu de montre chantant de huitte pieds ouvert pour la grande orgue en etain d'engleterre pour la fasade seulement et le restant du jeu en plond,

2me _ un jeu de prestant chantant de 4 pieds ouvert la fasade doit etre aussi en etain d'engleterre et le restant en plond,

3me - item, un jeu de Bourdon chantant de 8 pieds Bou ché , la premier octave en bois de chene et les trois autre octaves en matiere de plond,

4me - item, un jeu de flute chantant de 4 pieds avec chemine en matiere de plond,

5me - item, un jeu de doublette ouvert chantant à l'octave du prestant de meme matiere

6me - item, un jeu de nazard, chantant à la quinte du prestant de meme matiere,

7 me- item, un jeu de tierce chantant à la tierce de la doublette, de meme matiere,

- 8me - item, un jeu de cornet, composé de cinq tuiaux sur
chaque marche commencent à ut dieze de la troisième octave
du prestant en matière de plomb,
9me - item, un jeu de fourniture de quatre tuiaux sur chaque marche
10me - item, un jeu de trompette en deux registres chantant de
8 pieds, un registre de basse et un registre de dessus en
bonne matière de plomb mêlé d'étain d'Angleterre,
11me - item, un jeu de voix humaine chantant de 8 pieds
en étain d'Angleterre,

pour le positif

- 12me - un jeu de prestant chantant de quatre pieds en étain
d'Angleterre pour la figure seulement
13me - item, un jeu de Bourdon chantant de 8 pieds
14me - item, un jeu de flute chantant de 4 pieds
15me - item, un jeu de doublette
16me - item, un jeu de cornet de trois tuiaux sur chaque marche
commencent comme la grande orgue à ut dieze de la 3me octave
du prestant
17me - item, un jeu de chromorne chantant de 8 pied pour la
basse, et au dessus de trompette
18me - item, deux clavies, commencent à C sol ut en bas et
finissent à f ut fa en haut cette à dire de 54 touches en
os blanc et les diezes en noir et pour jouer les deux
orgues ensemble,
19 - item, deux secrets de bois de chêne bien choisis
pour placer tous les jeux si dessus nommé avec leur dépendances,

- 20me - item, trois soufflets, de cinq pieds de longueur sur trois pieds de largeur avec six plis à chaque soufflet bien garnis de peaux de mouton, en dedans et en dehors,
- 21me - item, le facteur s'oblige de livrer une caisse proportionnée à cette ouvrage avec une façade de positif et tous les ornements en sculpture toute à sa charge de même que pour la dépense de l'auberge pour lui et ses ouvriers, pendant le placement du dit ouvrage,

Convenus avec le Drossard, Bouguemaitre, Echevins, maître d'église de Veul Sté Etienne le vingt quatre de ce mois novembre 1792 de faire et placer dans l'église de veul une orgue avec son positif selon le projet si dessus mentionné, avec sa caisse, pour la somme de trois mille et un cent florins, argent courant de Brabant, lequel sera payé au mois de may 1793 quatre cent florins à compte, et cinq cent florins au mois d'octobre de la même année si le positif est placé, et mille florins quand la grande orgue sera livrer, qui fera ensemble dix neuf cent florins quand tous l'ouvrage sera placé, et un an après l'ouvrage finis encore quatre cent florins, et le restant de la somme peut être payé en trois payement trois ans après l'ouvrage finis Ce facteur expose ses orgues à la critique et la censure de bons maîtres experts qui pourront en juger, et si on trouve de faute dans cette ouvrage tous les frais seront au dit facteur,

fait à Veul Ste Etienne, le 24 novembre 1792

A: Rochet facteur d'orgues

J. Schamps

J. B. Noydens Drossart Mayor

Bourgemaitre

1792

L. M. De Coster

J: Bulens

HUIDIGE TOESTAND

instrument en meubel : in verval

datum prospektie : juli 1973

S I N T - U L R I K S - K A P E L L E

Sint-Ulrik

Auteur instrument : N.J. Van Den Plas / Ternat

Bouwjaar : kast : restanten van vermoedelijk begin 19° eeuw

instrument : 1860, met verwerking van enkele oudere elem.

Auteur transformaties : niet bekend

vermoedelijk tussen 1920-1930

Onderhoud : geen meer, buiten gebruik;

thans is er een elektronium in functie

INSTRUMENT

Dispositie :

Groot Orgel : Montre 8'

Bourdon 16'

Viola 8'

Flûte 8'

Bourdon 8'

Prestant 4'

Trompette 8'

Zwelwerk : Salicional 8'

Voix celeste 8'

Cor de nuit 8'

Flûte 4'

Tremolo

Pedaal : Sousbasse 16'

(transmissie van
Bourdon 16')

Octaafbas 8'

Klavieromvang : C-g'' '

Pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk :

- metalen pijpwerk grotendeels van 1860
de frontpijpen dateren uit dezelfde periode (nog twee torens van de
voormalige kast bleven behouden met bijhorende prospectpijpen)
- de bas van bourdon 8' en een gedeelte van Octaafbas 8' van het
pedaal zijn in eik
- de rest van het houten pijpwerk in grenen gemaakt en met bolus
beschilderd.

Windladen :

- pneumatische kegelladen; membranen versleten; vermolming vast-
gesteld.

Klaviatuur :

- vrijstaande speelbak in 't midden van het doksaal vóór de gedeelde
orgelkasten.

Traktuur :

- pneumatisch voor toets- en registertraktuur.

Windvoorziening :

- magazijnbalg in grenen; -windverlies vastgesteld.

Tevoren vermoedelijk een één klaviersorgel in een wellicht oudere
kast (begin 19° eeuw), door Van Den Plas verbouwd tot een 2-manu-
aalsorgel met onafhankelijk pedaal.

ORGELKAST

In origine vermoedelijk een viervoets-kast, waarvan nog slechts twee torens resten (+/- eerste helft van de 19° eeuw) met residua van zijwanden. De huidige opstelling is uitgevoerd als gedeelde orgelkast waarvan elk der torens verbonden is met een nieuwere aanbouw zonder prospect.

LITERATUUR

- 1) E.G.J. Grégoir : "Historique ...", Anvers 1865, p.294-295 :

"Van Den Plas (N.J.), curé à Ternath, s'occupe depuis peu d'années comme amateur de la fabrication des orgues. Son frère et son neveu, menuisiers, prennent part à la construction, et jusqu'ici M. Van Den Plas a terminé trois orgues. En 1852 il plaça l'orgue à l'église St-Jean et St-Nicolas au faubourg de Bruxelles, composé de 2 clav., 20 reg. et péd. séparée de 6 jeux, puis deux accouplements. L'orgue de Capelle St-Ulric, a 2 clav., 9 jeux et péd. séparée et fut placé en 1860.

Ce petit orgue avait été destiné pour le récit de l'orgue précédent."

- 2) G. Potvlieghe : "Negentien orgelbouwers te Asse", in Ascania", Heemkundig Tijdschrift voor Asse, 8° jg., 1965.
- vermelding werkzaamheden van Van Den Plas.
-

HUIDIGE TOESTAND

- instrument en meubel : in verval en buiten gebruik
 - er is een "Dereux"-elektronium in gebruik (Van Der Elst/Brussel)
-

datum prospektie : oktober 1973.

STEENOKKERZEEL

St-Rumoldus

=====

Auteur instrument : oorspronkelijk H. Goldfuss 1635

Transformatie door H. VERMEERSCH / Duffel in 1855

Bouwjaar : 1635 (1630)

INSTRUMENT

Dispositie :

Hoofdwerk

montre 8	bourdon sup 16 (is in feite B +D)
viola di gamba 8	bourdon 8
prestant 4	flute 4
fourniture 3 r	doublette 2
clairon basse 4	cornet
trompette basse 8	trompette sup 8
X (gestopt gat)	X (id.)

Onderwerk.

flöte 4	bourdon 8
voix celeste 8	ghempshoren 8
prestant 4	salicional 8
X (gestopt gat)	X (id.)
pedaal : aan het hoofdwerk aangehangen	
2 treden (onderaan links) = klavierschuifkoppel in en uit	
2 treden (onderaan rechts) = tongwerken in en uit	

Manuaalomvang : C- g " '

Pedaalomvang : C-c '

Pijpwerk

- frontpijpen : in lood

- hoofdwerk :

montre : gedeeltelijk in front ; moeilijk te bereiken pijpwerk ; discant = Vermeersch
fijn geschaafd, sterk verwant met Van Peteghem-werk.

bourdon 16 : het metalen pijpwerk is van dezelfde faktuur als de montre ; Vermeersch

viola di gamba : praktisch volledig in tin, zeer dunwandig, van niet-originele snij-
baarden voorzien ; Vermeersch.

bourdon 8 : zeer wijde mensuur, waarschijnlijk origineel van Goldfuss, met
verschuifbare hoeden (blijkbaar orig.) verschillende baarden vernieuwd,
meestal opsnede verlaagd (stuk bijgesddeerd), oude baspijpen in eik

prestant 4 : nog enkele Goldfuss-pijpen (de grootste), de rest is van Vermeersch.

Fluit 4 : bas blijkt ouder te zijn, rest is Vermeersch, 36 pijpen in flesvorm, goed
gemaakt, hoogste (1) is conisch

Fluit 2 : pijpwerk verdwenen.

doublette : in de bas grotendeels van Goldfuss, in de diskant bijgewerkt met pijpwerk
van Vermeersch.

fourniture : Vermeersch

cornet : Vermeersch, 8' koor gedekt

clairon : kundig gemaakt, deels blikken en deels tinnen onderstukken, de tinnen
platen zijn aan de loden gesoldeerd zonder dat de naad nog zichtbaar is.

trompet : blikken bekers

- houten pijpen : in eik, voeten in kastanje hout

- onderwerk :

bourdon 8 : grotendeels Goldfuss, 4 hoogste open, conisch ; alle aan het bovenlabium
verlaagd

fluit 4 : bas gedekt, een 40-tal met roeren - dichtgesoldeerd = door Goldfuss), hoogste
pijpen niet geheel homogeen, eveneens opsneden verlaagd

gemshoorn 8 : diskant, van Vermeersch

strijkers : niet origineel, (er heeft vermoedelijk een fluit 2 gestaan)

prestant 4 : samengesteld met pijpwerk van Goldfuss (niet in juiste mensuur-verhouding
is gedekt geweest - gezien de baarden -.

Onderwerkfront slechts gedeeltelijk sprekend : de sprekende pijpen werden door
Vermeersch uitgelengd.

Windladen :

- er is doorspraak
- geschroefde pijpenstokken
- eiken kleppen ; gelijmd
- inscripties : in de kleppenkast

" H. Vermeersch/ Duffel 1855 " (aan beide zijden van de hoofdwerklade)

Op de lade staat in potlood geschreven :

M8, B16, g8, B8, pr 4, fl4, fl2, d2, f4r, c5r, cl4, tr. 8

(= dispositie van het hoofdwerk zoals het werd gemaakt door Vermeersch)

Op de rechterdeur van het onderwerk staat in potlood genoteerd :

bourdon 8v

flut 2

flut 4v

prestant 4 v

gems . 8v

doublet 2

(wat de dispositie is van het onderwerk van Vermeersch)

Klaviatuur :

- ingebouwd in de achterwand ; originele Vermeersch-klavieren
- fraaie bakstukken met ebbenhout belegd en benen biesjes.
- toetsen met draaipunten achteraan
- onderwerk : stekersmechaniek.

Traktuur :
mechanisch ; Vermeersch

Windvoorziening :
magazijnbalg , met handpompbediening.

ORGELKAST

- 6-voets hoofdwerk - front ; onderwerk 4-voet.
- 17e eeuwse delen zeer erg beschadigd door houtworm
- helemaal beschilderd met bruine verf
- prospect : 2 nisjes met een oud beeldje erin, het rechtse is verdwenen.
- uitgediept door Vermeersch ; rugwand = 19° eeuw, spits dak.

LITERATUUR

1) E.G.J. Grégoir : "Historique ... ", Anvers 1865

- p. 116 : " Orgues connus de Golfius : Steenockerzeel, renouvelé par M. Vermeersch, qui a rencontré le nom de ce facteur sur une languette d'un tuyau. "

- p. 207 : " VERMEERSCH (Henri), à Duffel, s'associa à M. Th. Smed en 1839. Voici les orgues de M. Vermeersch, construits depuis 1853, année qu'il succéda à M. Smed :

... Steenockerzeel, un orgue de 2 Clav. "

2) Ph. Van Boxmeer : " Steenockerzeel et Hummelghem et leurs Seigneurs "
Généalogies des van Hamme, diest 1930, p. 133 :

" Quant aux orgues, elles furent faites par Jean Golfus (comptes de l'église 1635-1636) et le buffet s'exécuta sur les plans de Michel van der Meeren de Bruxelles, mais les sculptures furent exécutées partiellement par Antoine Bayens de Malines, et par un autre sculpteur de Louvain. Le satyre accroupi au milieu du buffet comme soutien d'une saillie architecturale, est porté en compte postérieurement (1636-1639).

Ces orgues ne furent pas les premières que l'église posséda, car le dbyen dans son rapport de 1635, déclare que les anciennes étaient trop mauvaises. Il écrit en outre que les nouvelles orgues coûteront au moins 1500 florins ; il faut croire que les sommes citées dans les comptes pour les orgues et la sculpture du buffet ne comprenaient pas le coût du bois et de menuiserie.

Kerkrekening 1638-39 - " Item aen eenen beeltsnyder tot Mechelen voor de satier staende int midde van de orgele bet. IIIJ guld. - Item Kerckrek. 1635-36 aen Antoon Bayens beeltsnyder tot Mechelen voor ettelyc werck gesneden tottecasse (van de orgel) XI guldens. - Item aen Michiel van der Meeren scrynwercker tot Brussel voor eenen patroon van de casse ende vacatie betaelt II guld. VIII str.

- Item aen den beeltsnyder van Loven voer verscyden werck aen de casse gesneden XXXIX gulden.

- Item aen Hans Goldfus orgelmaker met synen knecht v. d. orgel te maeken V°gulden. - Item naemaels dat de Franschoysen int landt hadden geweest ende groete schade aen de orgel gedaen, noch moeten toeleggen 1° gulden. "

3) Joz. Lauwers : " Steenokkerzeel en Humelgem in verleden en toekomst " 1970, 2de druk.

blz. 41 : "... het orgel (1635-36) is van Jan Goltfus en de beeldhouwer orgelkast van de hand van Antoon Beyens uit Mechelen. "

4) Gh. Potvlieghe in " De Orgelkunst in de Nederlanden " Mercatorfonds 1971 Antw. blz. 196 en 197.

HUIDIGE TOESTAND

- instrument : in verval
- meubel : in verval
- praktisch geen onderhoud meer

datum onderzoek : augustus 1974

STEENOKKERZEEL (Humelgem)

St. -Catharina

Auteur instrument : Adr. Rochet uit Nijvel

Bouwjaar : 1777

Auteur transformatie : Victor Van de Loo uit Rotselaar in 1924

de verbouwing van het doksaal dateert ook van die tijd.

Onderhoud : Van de Loo / Leuven.

INSTRUMENT

Dispositie:

Groot Orgel : Prestant 4'

Zwelwerk : Salicional 8'

Montre 8'

Voix Celeste 8'

Bourdon 8'

Flute 4'

Doublette 2'

Bourdon 8'

Fourniture

Tremblant

Bourdon 16'

Trompette 8'

Manuaalomvang : C-g' "

Pedaalomvang : C-d '

Pijpwerk:

1. Al het pijpwerk van het Groot orgel is oorspronkelijk, behalve de trompette 8', die nieuw is. (1924)

Het front is van hoog tingehalte ; de grootste frontpijpen van montre 8'

(voorheen pijpwerk van de grote middenbundel) bevinden zich nog in de orgelkast.

Binnenpijpwerk van hoog loodgehalte, behalve bij de prestanten waar over 't algemeen een hoger tingehalte werd vastgesteld.

De deksels van fluiten en gedekten zijn dichtgesoldeerd.

2. Het vroegere positief bevindt zich in Nossegem ; het werd door Rochet zelf overgeplaatst in 1815.

3. Van het zwelwerk zijn oud : Bourdon 8' (behalve de bas, die in grenen is.) Hieronder bevinden zich hier en daar oudere dichtgesoldeerde pijpen. De discant bevat pijpwerk met korte voeten, dat waarschijnlijk afkomstig zou zijn van de vroegere cornet.

Fluit 4' : met roeren en dichtgesoldeerd, bovenaan wijde open fluit.
bas bestaat uit enge houten pijpen(eiken.) , als 19°
eeuws te onderkennen.

Pijpwerk is zwaar beschadigd door stemsleuven en opengereten stemranden.
Soldeerwerk vrij grof, doch origineel en kenmerkend voor Rochet.

Windladen: originele windladen uit 1777 :

de hoofdwerklade is gedeeld, met 14 slepen waarvan 2 gedeeld.

8 - voetslade.

zwelwerklade was in origine een echo-lade met 29 cancellen

in de 19° eeuw uitgebreid met een baskant tot een volledige
positieflade.

in origine 7 slepen.

De oorspronkelijke positief-lade bevindt zich sinds 1815 te Humelgem.

Het positief was uitgevoerd als een onderwerk : een tiental slepen
waarvan 2 gedeeld.

In feite zijn de drie laden van het oorspronkelijke drie-klaviersorgel
behouden gebleven.

doorspraak vastgesteld ; beledering gebarsten
gespijkerde stokken
gelijmde kleppen ; pulpeten versleten.

Inscriptie (C - kant van de Hoofdwerkklade)

" Adrianus Rochet

Fecit 1777 (jaartal gedeeltelijk verbrand)

Nivellarum "

Klaviatuur :

vrijstaande speelbak tussen de twee orgelkasten in; oorspronkelijke
manuaaltessituur : C-f "".

Traktuur :

Toetstraktuur : nieuw (mechanisch); registertraktuur : gedeeltelijk oud :
oude registerhaken gedeeltes van de registerstokken en knoppen zijn in
de sacristiekasten verwerkt; thans grotendeels nieuw (mechanisch).

Windvoorziening : gedeeltes van oude windkanalen zowel van echo als hoofdwerk
huidige magazijnbalg : nieuw.

ORGELKAST

Het belangrijkste gedeelte van de oude orgelkast bestaat nog.

In 1924 werd de oude orgelkast in twee gezaagd, de grote midden-
bundel er tussenuit gehaald en de twee gedeelten aan beide zijden
van het doksaal geplaatst. De voet der orgelkasten is nieuw behalve
de gedeeltes onder de zijtorens.

Van de middenbundel bleef het blinderingswerk en de console be-
waard ; van deze laatste werd een zetel vervaardigd in de sacristie.

Het blinderingswerk van de vlakke middenvelden bleef eveneens bewaard.

De zijwanden bieveen grotendeels geconserveerd.

Het doksaal werd in 1924 geheel vervangen door een neogotisch .

Gedeeltes van het oude doksaal alsmede van de lambrisering

zijn nu nog achteraan in de kerk te vinden en in de sacristie,

waar men ze verwerkt heeft tot kasten voor materiaalberging.

De deling van de orgelkast geschiedde om het romaanse raam vrij te maken.

HUIDIGE TOESTAND

meubel : in verval

instrument : in verval

BIBLIOGRAFIE

Joz. Lauwers : " Steenokkerzeel en Humelgem in verleden en toekomst "

1970, 2° druk, p. 85

" Op het hoogzaal werkt een orgel uit 1777, werk van A. ROCHE T uit Nijvel. De vroegere orgelpijpen zouden naar de kerk van Nossegem verhuisd zijn. Het orgel werd in 1924 hersteld en veranderd door Victor Van de Loo uit Rotselaar. Het hoogzaal ontvangt zijn licht langs een kleurraam, koning David voorstellend, van de hand van glazenier M. Barry uit Jette. Vernield door de ontploffingen op de nabije luchthaven tijdens de oorlogsjaren, werd het in 1945 vernieuwd. "

Wat betreft de archivalia : zie rapport Orgel te Nossegem : Sint - Lambertus-Kerk

Datum prospectie : januari 1974

STERREBEEK

St-Pancratius

=====

Auteur instrument : L. Dryvers / Kessel-Lo

Bouwjaar : vbb 1870

Auteur transformatie : Jos Stevens / Duffel, 1905

INSTRUMENT

Dispositie :

pedaal	groot orgel	reciet
sousbasse 16	clairon 4	bourdon 8
octave basse 8	trompette 8	salicional 8
bombarde 16	doublette 2	flûte 4
	prestant 4	voix céleste 8
	bourdon 8	basson hautbois 8
	gambe 8	
	montre 8	
	flûte harm. 8	
	bourdon 16	

ped - gr org

ped - rec

rec - gr org

tremulant

zweltrede

manuaalomvang : C-g'''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk :

- het front is vals (in hout); het is vroeger waarschijnlijk met tinfoelie belegd geweest

- pijpwerk op pedaal : gedeeltelijk van Stevens (in zink)
- bombarde : bekers met blikken onderstukken
- de rest van het pijpwerk is waarschijnlijk grotendeels van Dryvers
- houten pijpwerk : in grenen
- slecht soldeerwerk vastgesteld.

Windladen :

- vernieuwd, door Stevens.

Klaviatuur :

- losstaande, speelbak tussen de twee hoofdgedeelten van de orgelkast in.

Traktuur :

- mechanische traktuur

Windvoorziening :

- magazijnbalg

ORGELKAST

- de kast werd getransformeerd : het middenstuk werd naar achter geschoven
- was oorspronkelijk reeds een niet-functionele orgelkast, eerder slechts een afscherming van het binnenwerk.

ARCHIVALIA

1) Brief aanwezig in het archief van de St-Martinuskerk te Overijse :

"Sterrebeek 1e 15 7bre 1870

Monsieur,

En reponse à votre lettre du 13 courant j'ai l'honneur de vous
informer que nous sommes très satisfaits de l'orgue que Mr Dryvers

a placé à notre église. Les tons des jeux sont mélodieux et forts, les mécaniques sont très solides.

Agréez, l'assurance de ma parfaite considération

Votre serviteur

L.F. Van hever

organiste

2) Werklijst van de orgelmakers Stevens / Duffel

Werken van Jos Stevens (vanaf 1903) :

"1905, in aanbouw ... (o.m.) Sterrebeek"

(medegedeeld door Dhr. G. Potvlieghe, die in bezit is van een afschrift van deze werkljsten)

3) Op de pastorijs is een koffer archief aanwezig, doch er werd geen gelegenheid geboden tot onderzoek.

HUIDIGE TOESTAND

- instrument : normaal
- meubel : getransformeerd
- onderhoud : geen

datum prospectie : september 1974

STROMBEEK-BEVER

St-Amandus

=====

Auteur origineel instrument : F. Loret-Vermeersch / St-Niklaas, 1837

Van dit orgel rest nagenoeg niets meer.

Belangrijke vernieuwing : Van Bever / Laken, +/- 1889

Vernieuwing : Fa. Stinckens & C° / Strombeek, 1923

Uitbreiding : Fa. Stinckens & C° / Brussel, 1942

Onderhoud : J.P. Draps / Brussel

INSTRUMENT

Dispositie :

reciet	gr. org.	ped.
voix humaine 8	flûte 8	subbas 16
cor de nuit 8	montre 8	fluitbas 8
salicional 8	gamba 8	
fluit harmon. 8	bourdon 16	pedaal met groot orgel
voix celest 8	prestant 8 (=4')	pedaal met positief
fluit 4	bourdon 8	groot orgel met positief
quint 31/2	fornituur 3 rang	tremolo positief
basson-hautbois 8	doublet 2	zweltrede
	trompet 8	
	clairon 4	

manuaalomvang : C-g'' '

pedaalomvang : C-d'

Pijpwerk :

- het grootste gedeelte van het pijpwerk is zo te oordelen werk van Van Bever
- de baspijpen van de bourdons 8 en 16 zijn in eik
- in de rechtse orgelkast (vanuit de kerk gezien) bevinden zich alleen de pedaalstemmen (in grenenhout)

De klaviatuur is ingebouwd aan de zijkant van de linkse kast.

Windvoorziening :

in slechte staat en ontoereikend voor dit orgel.

ORGELKAST

Gedeelde neo-gotische orgelkast; prospect met zinken sierpijpen.

LITERATUUR.

- 1) Z.E.H. F. Verrijken, pastoor : "Strombeek-Bever tot einde 1952",
uitg. Geschied- en Oudheidkundig Genootschap voor Vlaams Brabant,
MCMLIII. : p.205-208

HET ORGEL IN ONZE KERK.

1743-1748. - Pastoor Gallebaert schenkt een nieuw orgel.

1799. - Heel waarschijnlijk is het orgel ook niet aan den verkoop
ontsnapt ten tijde van 't Frans bewind, want in 1807 koopt E.H. Pastoor
een nieuw orgel.

1807. - De onderschrevene bekenne verkoght te hebben aen J.F. Bulckens,
Pastoor van Strombeek voor twee hondert guldens courant geldt een orgel
welke penningen sy bekennen ontfangen te hebben. Soo dat deze is voor
volle quittance en voldoeninge. Actum Mechelen den 3 September 1800
en seven.

P. Verhasselt - Petrus A. Hendrickx - Petrus Rottiers - Franciscus
Gielens - Philippus Verley - J. Spoelbergs - Cornelis Berge.

In het "Liber Fundationum" lezen we : "Het orgel werd voor de eerste
keer alhier bespeeld in de misse den 22 November 1807. Nota : Men
is geaccordeert met de Heer Smets, orgelmaecker tot Brussel, voor
3 gulden 10 stuyvers jaarlijks het orgel te onderhouden te beginnen
van Kersmisse 1807.

In 't vervolg als het orgelspel in de misse sal gevraeght worden sal
daarvoor betaelt worden 1 stuyver voor 't onderhoudt van 't orgel.

Op 2 mei 1837 wordt er een ander orgel besteld - "De nieuwe orgel,
gemaakt door D. Loret-Vermeersch uit St. Niklaas en welke gekost heeft
1600 gulden, is geplaatst in dese kerck in het jaar 1837. De heer
Loret-Vermeersch heeft zich verplicht dieselve altijd in goede overeen-
komst te stellen mits vijf francs jaers".

In de verkoopvoorwaarden stond : "De aennemer spreekt vijf jaren
goed voor sijne orgel al hetgene aen deselve miskomt (uytgenomen
bijsondere gevallen welke hij niet heeft kunnen voorsien).

Staat estimatief tot het maken ener nieuwe orgel voor de parochie
van Strombeek, deze volgens de laetste ontdekkingen door François
Loret-Vermeersch, fabrikant van kerkorgels tot St. Nicolaes.

Namen der registers of stemmen welke sullen uytspreeken voor het
groot spel of orgel :

groot spel of orgel :

1) Bourdon	8 voet
2) Prestant	4 voet
3) Fluyt	4 voet
4) Dulciana (Bas)	4 voet
5) Dulciana (sup)	8 voet
6) Doublette	2 voet
7) Fluyt Traversier	8 voet
8) Flagiolette (sup)	2 voet

Positief of klein orgel

1) Bourdon	8 voet
2) Prestant	4 voet
3) Fluyt	4 voet
4) Dulciana (Bas)	4 voet
5) Dulciana (sup)	8 voet
6) Doublette	2 voet
7) Fluyt Traversier	8 voet

- 9) Quintadeine (sup) 3 voet
- 10) Trompette (bas) 6 voet
- 11) Trompette (sup) 4 voet
- 12) Claron (bas) 4 voet
- 13) Claron (sup) 2 voet

Art. 1. - het secret waerop de pypen geplaetst staen dat zal gemaectt zyn van fyn wageschot hout.

Art. 2. - daertussen zullen zyn twee clavier de welcke hun volle uytgestrektheyd zullen hebben, te weet, van vier octaven en alf, van ut bas, tot fa sup. en de selve gemaectt van ivoir en zeer fray versiert.

Art. 3. - den wint zal gespyst worden door eenen blaesbalck in reservoir door den Heer Loret on tdeckt, denselven zal geplaetst syn binnen in de orgelkas en wordt in beweging gebracht by middel van een drayer, deeze gezynde blaesbalck zal gemaectt zyn van eyken hout.

Art. 4. - alle de pypen van de dulciane die zullen syn van fyn eyken hout, verder zullen de handere pypen ten uytvoer worden gebragt van de beste materiën volgens ordre.

Art. 5. - de kas der orgel die zal zyn van eyken hout en ten uytvoer worden gebracht volgens het plan N° 2 zonder de ornamenten daer honder begrepen, verders zal alles in het generael ten uytvoer worden gebracht ter goeder trouwe en volgens het beste en nieuwe ordre. Die orgel gemaectt volgens inhoudt deze, moet kosten eene somme van Zestien hondert gulden courant geld, voor welke somme de Heer President en leden hun sich verbindt en obligeert te zullen betaelen aen de Heer Loret als de orgel is geplaetst en speelbaer zal zyn. De oude staende orgel die zal de Heer Loret overnemen aen de waerde van twee hondert gulden courant geld, welke somme op de boven gemelde somme van zestien hondert gulden zal worden afgetrokken. Alzoo en op deezen voet overeengekomen envan wederseyt aenveert.

F. Loret-Vermeersch.

Nota. - den transport van de nieuwe en oude orgel die syn ter rekening van het kerkfabriek.

Het oude orgel gaat naar Neder-Over-Heembeek, Inderdaad in NB. van de brief van 18 September 1837 van F. Loret staat : "Ik hebbe uwe overgenomen orgel verkocht aan zynen Eerwaarde den Pastoor van Eembeek, den Vrydag gaet myn zwaeger (n.v.d.r. : = H. Vermeersch uit Duffel) tot Eembeek aen het werk om gezegd orgel te plaatsen, ik twijfel niet of zijn Erwaarde zal zeer content zijn."

1887. - In het verslag van de Kerkfabriek van 3/4/1887 lezen wij dat Cam. Loret, orgelmaeker te Mechelen, wordt aangesteld om jaarlijks de gewone toonzetting van het orgel te doen tegen de prijs van 20 fr. per jaar, volgens akkoord gesloten bij het leveren en het plaatsen der orgel. 6/1/1889. Het orgel is haast onbespeelbaar. De gebroeders A. Van Bever, Clementinestr. 70, Laken, zullen het herstellen voor 135 fr.

1890. - Het verslagboek van de Kerkfabriek zegt bij vergadering van 5 Januari - "De oude orgel, die in de nieuwe kerk niet kon herplaatst worden was, volgens een bewaarde kwijting, door Heer Pastoor Bulckens gekocht bij een brocanteur van Mechelen in 1807. voor twee honderd Nederlandsche florijnen. Heer Pastoor Claes heeft voor eenige jaren een nieuw orgel gekocht bij Loret van Laken. Deze orgel is als instrument een prachtig stuk en het paneelwerk er rond gaat best met de stijl van de nieuwe kerk. Deze orgel heeft gekost 8000 frank.

In Oktober 1921 bespreekt men in de vergadering van de Kerkfabriek de volledige herstelling van het orgel, dit echter zonder geldelijke tussenkomst van de Kerkfabriek.

In 1923 werd onderstaand schrijven aan de parochianen gezonden :

Parochie St. Amand, Strombeek-Bever - 27 Januari 1923.

Heer Stinckens en C°, orgelmaekers te Strombeek, hebben de eer Ued. uit te nodigen op de wijding van het nieuw orgel der parochiekerk van Strombeek, den 2 Februari, te 3 uur.

1° Wijding van het orgel door Z.E.H. Deken van Laken.

2° Uitvoering van enige meesterwerken.

3° Lof.

Sam enstelling van het orgel :

Groot orgel

1. Bourdon	16 voet
2. Monter	8 voet
3. Gamba	8 voet
4. Bourdon	8 voet
5. Prestant	8 voet
6. Doublet	2 voet
7. Fourniture 3° r.	
8. Trompet	8 voet
9. Clairon	4 voet

Positief

10. Fluit Harmoniek	8 voet
11. Salicional	8 voet
12. Voix céleste	4 voet
13. Cor de nuit	8 voet
14. Fluit	4 voet
15. Quinte	3 voet
16. Basson haut-bois	8 voet

Vrij Pedaal

Subbas	16 voet
--------	---------

Fluitbas	8 voet
----------	--------

Verbindingen

1. Groot orgel - pedaal	3. Groot orgel-positief
2. Positief(-pedaal)	4. Tremolo.

In 1928 werd een ventilator geplaatst door H. Stinckens.

1942. - Vervolmaking van het orgel.

- De kerkfabriek van Strombeek-Bever heeft de eer en het genoegen

U uit te nodigen met uw familie en kennissen op het :

PLECHTIG LOF.

door Hoogewaarde Heer A.F. Cantinjeau, prelaat
der abdij van Grimbergen.

en op het :

ORGEL-RECITAL.

door H. Gwijde Van Grunderbeek, laureaat, van het
Lemmengesticht.

op Zondag 28 Juni 1942, te 15.30 u. in de kerk.

Orde der plechtigheden :

Plechtig lof - Programma uit te voeren door de Choraal der Minimen :

1. Panis Angelicus	C. Franck
door G. Fouat, baryton, violoncelle, M. Godenne	
2. Ave Maria (vier gelijke stemmen)	Arcadelt
3. Alleluia (vier gelijke stemmen)	Haendel
4. Tantum ergo (twee gelijke stemmen)	Staf Nees

N.B. Tijdens het lof zal er een omhaling geschieden ten voordele van de kerk.

Aan het altaar van St. Amand worden ten toon gesteld : de vernieuwde kelken, de nieuwe ciborie, de nieuwe zwarte paramenten.

Na het lof wordt het H. Sacrament processiegewijze naar het St. Jozefsgesticht gedragen. De stoet zal verfilmd worden.

Samenstellingen van het nieuw orgel :

1. Vox Humana 8 (nieuw)	12. Monter 8
2. Nachthoorn 8	13. Gamba 8
3. Salicional 8	14. Bourdon 8
4. Fluit harm. 8 (nieuw)	15. Prestant 4
5. Vox celestis 8	16. Bourdon 16
6. Fluit 4	17. Prestant 4
7. Quint 3 1/2	18. Bourdon 8
8. Bas Haut-bois 8	19. Fournituur 3° rang
9. Fluit bas 8	20. Trompet 8
10. Subbas 16	21. Doublet 2
11. Fluit 8	22. Klaroen 4

Pedaal : 1. Grootorgel - 2. Orgel met positief - 3. Groot orgel met

positief - 4. Groot orgel tremolo positief.

Zwelkast : (Nieuw).

De nieuwe spelen en de zwelkast werden geplaatst door H. Stinckens en C°, Fransmanstraat 80, Brussel II.

n.v.d.r. betreft zinsnede "1890 - Heer Pastoor Claes heeft voor enige jaren een nieuw orgel gekocht bij Loret van Laken"

Naar onze mening is dit een redactionele fout en gaat het hem hier over Van Bever van Laken.

2) Gh. Potvlieghe : "Lijst van werken van de orgelbouwers Van Bever die dateren tussen de jaren 1880 en 1916", in De Prestant, XI° jg.,

p. 71 :

"Strombeek-Bever, parochie, restauratie van het H. Loret-orgel"

3) G. Potvlieghe : "De Brusselse orgelbouwers De Smet en Smets" in "De Brabantse Folklore", maart 1966 :

vermelding van de werkzaamheden van Smets in 1807.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : normaal bespeelbaar

meubel : begin van verval

onderhoud : vrij onregelmatig

datum prospektie : november 1974

St-Jan-Evangelist

Bouwjaar : + 1907, met gebruikmaking van enkele restanten van de kast
het oude Van Peteghem-orgel.
In 1927 nogmaals herzien door dezelfde Reygaerts.

INSTRUMENT

Dispositie :

Récit : flûte d'orchestre 8, salicional 8, voix céleste 8,
flûte d'écho 4, basson et hautbois 8

Gr.Org.: bourdon 16, montre 8, bourdon 8, cor de chamois 8,
prestant 4, trompette 8

Ped.: sousbasse 16, basse 8

Grand org. -au Pédalier

Récit au Pédalier

Récit au Grand org.

Oct. aigue Grand org.

Oct. grave Récit au Grand org.

Oct. grave Récit

Combinaison Grand org. et Péd.

Combinaison Récit

Forte Général

Trémolo Récit

Manuaalomvang : C-g'' '

Pedaalomvang : C-d'

Pijpwerk, windladen, klaviatuur etc. :

- integraal Reygaert, behalve de restanten van een oude kast
(2 ronde zijtorens) met oude frontpijpen van het voormalige
4-voetsorgel
- pneumatische traktuur.

ORGELKAST

Gedeelde orgelkast, langs elke kant van het doksaal tegen de muur opgesteld.

LITERATUUR

- 1) E. G. J. Grégoir : "Historique..." Anvers 1865
p. 201, op de werklijst van P. Ch. Van Peteghem, le jeune, tussen
1823 en 1846 : "Teralphen, 12 reg., fl. 1160;"
- 2) Geschiedenis der parochie, in manuscript ter pastorie bewaard.
NOTA: - De ((.....)) zijn later bijgeschreven vermeldingen.
- L. Van Eeckhoudt was er pastoor van 1930 tot 1972.

"Iet over hetgeen
de parochie van Teralfene
aangaat
Van Eeckhoudt L. =====

..... ORGEL -

De kerk bezit een orgel - dat om ' t wille van zijne zachte,
harmonieuze spelen - en zijne gemakkelijke aankoppelingen
geschat wordt als een buitengewoon goed orgel.

Dees orgel is in Teralfene geplaatst ((in 1906)) rond 1906 ((1907))
ten tijde van pastoor Van den Bril - door de gebroeders Reygaerts
van Geeraardsbergen.

Het heeft gekost 6800 frs ((7500 fr)) en heeft 13 spelen ((- zie verder))

Wat geschiedenis over orgels der kerk-

((1825 onder pastoor Broeckhoven herstelling van orgel 700 gulden))

(((in de marge bijgeschreven)

Rek 1825 aan Poelaert te Asche voor het maken van orgelkas

240 gulden

aan Van Peteghem te Gent voor reparatie van harmonie
van orgels 360 gulden

Rek 1826 informatie over orgel 3 gulden 80

orgel halen naar Gent 5-14-

verteer 7 gulden 29 cent

verder smid Van Cauter voor Ijzerwerk))

In 1875 - april - orgel vernieuwd door den Heer Anneessens -vader-
te Ninove verblijvende, geboortig van Londerzeel een nieuw clavier
op zijde langs den noorden aangebracht - een nieuw spel viole de gamba
met aankoppeling der laatste octaaf aan den bourdon.

Het orgel is gekuischt en nen halven toon verlaagd volgens den
diapason normal- de pijpen vertind enz. - zonder kas en andere
kleine onkosten 335 frs.

1889 - kuischen en herstel van orgel en blaasbalk

door Ch. Anneessens Gisbergen 440

1896 Orgel hersteld

In 1894 is het oud orgel uitgebroken door Joris-wonende te
Ronse en weer geplaatst na den heropbouw der kerk
dit orgel had een klavier 7 of 8 spelen met pedaal accroché

1896 ~~Orgel~~ Bestek

Nieuwe orgelkist (sommier)

nieuw spel - bourdon 16 voet
montre 8
salisional 8
voix céleste 8

nieuwe tremolo-met reguleteur

klavier-blaasbalk en andere deelen van 't orgel -als

nieuw herstellen prijs 1700 frs.

betaald dec. 1896 - J. Joris - orgelmaker Ronse

Rond ((1906)) 1908 ((1907)) is er een nieuw gekomen

((Dit orgel betaald in 1908 door H.V. Den Bril - voldaan voor kerk
en persoonlijke gift - kostte voor het maken en placeeren 7500 frs))

Het orgel is aan den orgelmaker Mr. Reygaerts van Geeraardsbergen
voor 1000 frs. verkocht.

Deze heeft het gerestaureerd - vermeerderd met eene boîte d'expression
het mechanisme vernieuwd en verkocht voor 2700 fr. aan den nieuwe
kerk van Esschene (grans)

In 1927 is het huidige orgel herzien geweest door Reygaerts
kost 2300 fr.

1931 Electricke ventilateur - op orgel gezet - door Reygaerts-Geeraardsbergen
heeft 3800 fr gekost

Spelen van 't nieuwe orgel :

(volgt opsomming van registers en **speelhulpen**;

benaming en volgorde zijn identiek aan deze geciteerd onder "Instrument")
Bij de geciteerde tekst is een bijlage voorzien die een résumé bevat met kommentaar over het orgel; deze kommentaar verscheen in het plaatselijk parochieblad.

HUIDIGE TOESTAND

- het instrument is vervuild en in verval
 - het meubel bevat nog residua van de oude Van Peteghemkast
 - laatste onderhoud : een 5-tal jaren geleden door Van Cappel (piano-hersteller/Gent) (medegedeeld door E.H. Pastoor)
-

datum prospectie : juli 1974

TERNAT

St. -Gertrudis

=====

Auteur instrument : Van Bever Frères / Amiens et Bruwelles

Bouwjaar : 1906 - 1907.

Onderhoud : S. Eyckmans & J. P. Draps / Brussel

INSTRUMENT

Dispositie :

Gr. Org.

bourdon 16
montre 16
montre 8
flûte harmon.
bourdon 8
gambe 8
prestant 4
flûte 4
doublette 2
fourniture 5r
clairon 4
trompette 8

tirasse Gr. Org.

tirasse Rec.

cop. Rec. + Gr. Org.

cop. en octave grave

anches Gr. Org.

anches Réc.

- zweltrede
- graduele wals
- tremolo

Récit

principal 8
cor de nuit 8
salicional 8
voix céleste 8
flûte octav. 4
carillon
quinte 2 2/3
octavin 2
basson-hautbois 8
cor anglais 8
voix humaine 8

Péd

sousbasse 16
contrebasse 16
flûte 8
violoncelle 8
bombarde 16
X (open registertgat)

manuaalomvang : C-g " '

pedaalomvang : C-f '

Pijpwerk :

- de frontpijpen zakken door aan de voet
- integraal Van Bever, grotendeels "spotted" - metaal
- houten pijpwerk in grenen, met eiken voorstellen

Windladen :

- in eik, Van Bever, goed vakwerk
- geschroefde pijpenstokken

Klaviatuur :

losstaand vóór de orgelkast.

Traktuur :

- toetstraktuur = mechanisch
- register- en koppelingentraktuur = pneumatisch
- traktuur en abstracten in grenen
- vakkundig werk

Windvoorziening :

magazijnbalg.

ORGELKAST

Originele eiken kast met grenen achterwand. Solied gemaakt. Geen dak meer.

LITERATUUR

1) E. G. J. Grégoir : " Historique ... ", Anvers 1865 :

- p. 196 : werklijst van P. Van Peteghem :

" Ternath, 1770, 25 reg., fl. 950 ; "

- p. 200 : werklijst van P. Ch. Van Peteghem: (tussen 1823-46)

" Ternath, 17 reg., fl. 1170 ; "

- p. 294 : " VAN DEN PLAS (N. J.), curé à Ternath (Belgique), s'occupe depuis peu d'années comme amateur de la fabrication des orgues. Son frère et son neveu menuisiers, prennent part à la construction, et jusqu'ici M. Van Den Plas a terminé trois orgues. ...

L'orgue de Ternath qui est sur le point d'être achevé a 3 clav., 39 reg., péd. sép. et 7 péd. d'accouplements. Il y a sur cet orgue un Principal, bourdon (en bois de chêne), Bombarde et Sous-Basse de 16 pieds. Il y a sur le grand orgue 14 jeux de combinaison et la 7e pédale d'accouplement agit sur les jeux de ce dernier orgue. On y trouve de plus un TREMOLO agissant sur le Récit, une pédale d'expression pour le positif et pour le récit. En général, les registres des orgues de M. Van den Plas, sont sagement disposés, et nous ne pouvons qu'encourager le prêtre-amateur à travailler au perfectionnement d'un art qui prend de jour en jour plus d'extension en Belgique. "

2) Gh. Potvlieghe : " Lijst van werken van de orgelbouwers Van Bever die dateren tussen de jaren 1880 en 1916" in " De Prestant" 1962, nr. 3, p. 71-72 :

- TERNAT, parochie (vermeld als nieuwbouw)

3) J. P. Felix : " Vier onbekende kontrakten getekend P VAN PETEGHEM et FILS" in " De Prestant " 1970, nr. 3, p. 56-60.

onder 1. - Ternat, vermelding van ontwerpen en werkzaamheden van Pieter en Lambertus Van Peteghem in de St-Gertrudiskerk. Onder Bijlage I-VI, : publikatie van de desbetreffende archivalia.

- 4) Gh. Potvlieghe : in "Nationaal Biografisch Woordenboek" : Brussel 1972; onder kenletters "Van Bever Salomon" : vermelding met datum in de werklĳst.
- 5) G. Potvlieghe : "Het meesterwerk van Pierre Schyven in de O. L. Vrouwkerk te Laken", in 'De Mixtuur' nr. 6, maart 1972, p. 95 :
" Rond de eeuwwisseling daagde er in het Brusselse een vrij invloedrijke groep architecten op die met verbeterd puriteins gevoelens orgels deed slopen of verplaatsen ten voordele van de architecturale lijnen in de kerkgebouwen. Het driemanualige P. Van Peteghem-orgel (met gedeeld front) te Ternat werd om deze reden afgebroken. De kast ging volledig verloren want ze werd verkocht als brandhout aan een bakker die er zijn oven mee opwarmde (Mededeling S. Eyckmans, voortzetter van het bedrijf van Van Bever te Brussel). Zo werd ook in 1911 het front van het P. Schyven-orgel te Laken afgebroken , "

HUDIGE TOESTAND

Instrument, meubel en onderhoud : normaal.

Datum prospectie : juli 1974.

T O L L E M B E E K

Sint Martinus

=====

Auteur instrument : "Joseph Cappuyns, orgelmaeker tot Mechelen"

Bouwjaar : 1849

Auteur uitbreiding : vermoedelijk Ch. Anneessens of Reygaerts uit
Geraardsbergen

Onderhoud : vroeger in onderhoud door Daem van Appelterre.
nu geen meer.

INSTRUMENT

Dispositie :

+ Monter 8 voet

Bourdon bas +

+ Fluit

Quinte + (nu Bourdon 16)

+ Clairon

Trompette Bas +

Prestant +

+ Bourdon sup.

Viola Gamba +

+ Cornet

Doublet +

+ Trompette sup.

Manuaalomvang : C - f''

Pedaalomvang : C - d'

Pijpwerk :

- Frontpijpen beschilderd met aluminiumbronsverf : hebben allen
baarden.

- Binnenpijpwerk : metaal van hoog loodgehalte; het metaaloppervlak
vertoont kleine blaasjes.

originele kernprikken, soms vrij diep.

dunne kernen

gedekten met verschuifbare hoeden.

stemsleuven algemeen en zeer beschadigd.

Cornet 4 r. : 8' - koor : gedekt

4' - koor : conisch

22/3'

13/5'

Montre 8 : 4 grootste pijpen in hout; open.

Bourdon 8 : bas in eiken.

Fluit 4 : bas gedekt

disc. conisch

Bourdon 16 neemt de plaats in van Quinte 3 v.; gedeeltelijk samenge-
steld uit het oude pijpwerk bestaande uit roergedekten, en
conische pijpen.

De bas is terzijde geplaatst buiten de orgelkast.

Trompet 8 : heeft blikken onderstukken in de bekens.

Clairon 4 : alleen in de bas

op dezelfde stok Viola Gamba 8 sup.

Windlade :

- gedeelde lade

- doorspraak vastgesteld en beledering gebarsten.

- platte kleppen : gelijmd.

- originele veren doch overvloedig van hulpveren voorzien.

- Het gedeelde cornet-laadje is gelegen ter hoogte van de windlade (origineel).
- geen inscripties.

Klaviatuur :

- origineel klavier ingebouwd in de prospectzijde
- belegging der toetsen in been; frontons in palmhout.
- geleiding der toetsen in 't midden en vooraan.
- bakstukken en klavierraam omzoomd met twee biesjes palmhout in ebben fineer.
- Pedaal : huidig klavier niet oorspronkelijk.

Traktuur :

- Toetstraktuur : van manuaal : nieuw met metalen wellen (einde vorige eeuw)
van pedaal : oude wellenbord, vermoedelijk oorspronkelijk doch niet op de originele plaats aangebracht.
oude eiken wellen en abstrakten.

In origine was er waarschijnlijk een pedaal omdat er deurtjes zijn onder het klavier, als toegang tot het wellenbord.

- Registertraktuur : origineel
ronde gesmede registerwalsen.
typische dunne en lange registerknoppen.
De oorspronkelijke registerplaatjes zijn nog leesbaar (waren overplakt).

Windvoorziening :

- niet oorspronkelijke magazijnbalg : belering versleten en hout vermolmd.
 - windkanalen gedeeltelijk origineel.
 - Ventus-ventilator.
-

ORGELKAST

Sobere eiken orgelkast; nagenoeg ongewijzigd.

De panelen van de achterwand en het dak zijn in grenen. Het orgel is afkomstig uit de oude kerk; de orgelkast werd bij de overbrenging naar de nieuwe kerk 29 cm. opgehoogd om het totaalbeeld aan te passen aan de ruimere verhoudingen van de nieuwe kerk.

Ontsiert door de terzijde geplaatste pijpen van Bourdon 16.

ARCHIVALIA

In een koffer vol archieven werd ter pastorijs het contract tot de bouw van het orgel teruggevonden. (archief is niet geïnventariseerd).

" Tusschen de ondergeteekende Joseph Cappuyns, orgelmaeker tot Mechelen, ter eendere;

En de ondergeteekende leden van het Kerkfabriek van Thollembeek, ter andere zijde - - - - -

Welken eersten comparant, verklaert, mits deze, wel deugdelijk verkogt te hebben aan het gezegt Kerkfabriek van Thollembeek een orgel (achtvoeter) met twalf registers twee blaesbalken en alle de toebehoortens, het welke de gezegde leden geexamineert en aenveerd hebben, voor en de mits de somme van vijfen twintig honderd

francs, welke som zal gekweeten worden in dry betalingen 1° duyzent francs zoo haest als het gemeld orgel zal zijn gesteld en goedgekeurt door experten ten dien eynde verzogt door de twee partyen 2° zevenhonderd en vijftig francs op eersten Juny achtiën honderd vyftig en 3° de resterende som van zeven honderd en vyftig francs op eersten July - achtiën honderd eenen en vijftig , indien er eenige betalingen gedaen wierden voor het bepaeld tijdstip heeft het Kerkfabriek het regt eenen aftrek te doen op den voet van vyf ten honderd----

Geschiedende dezen verkoop onder voorwaerde dat den verkooper zal, verplicht zyn, het orgel te zynen Koste en onder zyne responsabiliteyt te leveren tot in de statie van Halle, het zelve te placeren op het oxael te Thollembeek voor den eersten Augusty aenstaende het gemeld orgel in behoorlyken Staet te houden ten tyde van dry jaeren, ten zynen koste en laste, uytgenomen dat er hem zal betaeld worden vyf francs voor iedere ryze, dat hij ten dien eynde zal verzogt worden. - - - - - het voornoemd Kerkfabriek gelast zich van zynen Kant het gemeld orgel met de toebehoortens te transportereren van halle tot Thollembeek, Kost en logement Kosteloos te bezorgen aen gemelden Cappuyns terwylen het placeren van vernoemd orgel. Aldus gedaen en onderteekend in 't dobbel waer van elk een heeft ingetrokken den achsten juny achtiën honderd negen en veertig te Thollembeek.

J. G. Duwaerts
pastor

F. Diericx Borgemeester

J. F. Clerebaut Voorzitter

P. C. Joes

J. Bte Goorickx

D. Van Gijte

F. Lippens

Cappuyns J.
orgelmaeker.

VILVOORDE

O. L. Vrouw

=====

In origine een instrument van J. B. Goynaut.

De klaviatuur draagt thans als naamplaatje :

"Jos. Stevens, Duffel"

Cp de speeltafel vindt men eveneens een memorieplaatje met volgende tekst :

ANNO MCMII liberalitate D.D.

L. Van Beveren, Dec., J. Van den Bogaert, vic., J^a Portaels,

F. De Bontridder, C. Fondu, J. Van Ermen, H. Bal,

Haec organa restaurata sunt

G. Nauwelaers organist

Laatste vernieuwing : - F. Stevens / Duffel, 1972

- adviseur : J. Joris

INSTRUMENT

Dispositie :

Grand orgue

bourdon 16
montre 8
flûte harm. 8
gambe 8
bourdon 8
prestant 4
flûte 4
doublet 2
fourniture
bombarde 16
trompet 8
clairon 4 (bas)

Récit

prestant 4
salicional 8
voix céleste 8
bourdon 8
flûte 4
flageolet 2
quinte
piccolo 1
tierce 1 3/5
basson-hautbois 8
mixture 3r

Ped.

sousbasse 16
octave basse 8
choral basse 4
effet d'orage (buiten gebruik)
tirasse grand orgue
tirasse récit
réunion récit - grand orgue
tutti
zwelpedaal
tremolo

manuaalomvang : C-g''
pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk :

- in het front enkele houten schijnpijpen, origineel
- de montre 8 in het front is niet aangesloten
- de prestant 4 in het rugwerkfront : id. } nieuw met tinfoolie bekleed
- Gr.org. :

bourdon 16 : oud pijpwerk

bourdon 8 : oud; de oude eiken pijpen zijn beschilderd

prestant 4 : oud

fluit 4 : oud; gedekt zonder roeren

doublette : oud; tamelijk breed gelabieerd

fourniture : oud

bombarde 16 : pijpwerk van Loret

trompet en clairon : bekens met tamelijk wijde mensuur en blikken
onderstukken; de tongen zijn grotendeels vernieuwd (19° eeuws)

- Reciet (bij benadering beoordeeld, de kast is moeilijk toegankelijk)

bourdon 8 : oud, met roeren

fluit 4 : oud; verschillende roeren zijn afgesneden

tierce : oud pijpwerk

flageolet : id.

nasard : oud; in de bas gedeeltelijk met roeren

piccolo : grotendeels oud

hobo : 19° eeuws pijpwerk

mixtuur en prestant 4 : nieuw

Windladen en traktuur :

pneumatisch systeem; veel conducten zijn vernieuwd in plastic

Windvoorziening : magazijnbalg van Stevens

ORGELKAST

De originele orgelkast werd in twee delen gesplitst (Door Stevens in 1902 of misschien nog vroeger door Loret).

De kasten werden ook verbreed.

Van het rugpositief rest alleen nog de prospectzijde in de balustrade van het doksaal.

In de binnenkant van de kast van het Gr.Org. bevinden zich 6 registergaten; in de kast van het Reciet zijn eveneens nog registergaten aanwezig.

NOTA'S

Genoteerd uit het laatste lastencohier en diverse vroegere bestekken (ter pastorie bewaard) :

1972 : vernieuwen membranen; leveren ventilator; opkuisen v.h. front, verwijderen aluminiumbronsverf en bekleden met tinfoelie; kuisen en herstellen.

wijzigingen in de dispositie : reciet - principaal 4

- terts 1 3/5

- scherp 3s

pedaal - principaal 8

- koraalbas 4

toetsen : opnieuw beleggen met kunststof

Enkele namen i.v.m. de geschiedenis van het orgel :

1597 Maquet J.B.

Forceville

Loret 1841 : toevoeging van bombarde 16 en vernieuwing

1868 : Vermeersch, facteur d'orgues à Duffel

1880 : Stevens-Vermeersch

pneumatisering

LITERATUUR

1) E.G.J.Grégoir : "Historique ...", Anvers 1865, p. 79 :

"BOCHÉ (J.), à Nivelles, On a aussi de bonnes orgues de ce facteur à Vilvorde,"

2) "Werklijsten van de orgelmakers Stevens te Duffel" (afschrift in het bezit van Dhr.G.Potvlieghe, die het ons ter inzage gaf) :

"Huis Stevens-Vermeersch te Duffel, tot 1902 :

(vermelding) : Vilvoorde Grote Kerk, 23 (reg. ?)".

3) J.Nauwelaers : "Histoire de Vilvorde", Paris 1950, tome II, p.78-82 : uitgebreide notities aangaande de geschiedenis van het orgel.

4) G.Potvlieghe : "De orgelmakers Coppin en Rochet", in Eigen Schoon en De Brabander, 1962, p.296-322; zie p.300

5) G.Potvlieghe : "Vreemde orgelmakers in de zuidelijke Nederlanden gedurende de 17° eeuw. Aantekeningen rond Christianus Penceler", in Taxandria XXXIV, 1962, p.109-131 :

p.112 : vermelding van een nieuwbouw door Penceler te Vilvoorde in 1714.

6) G.Potvlieghe : "De orgelmakers Bernabé-Goynaut, dit Duplessi" in De Prestant, XIII° jg., p. 51-54 :

op p.54 stelt de schrijver een lijst op van de tot dan toe bekende werken van Goynaut; hierin zijn vermeld :

- "1756-1770, Vilvoorde, O.L.Vrouw, onderhoud"

- "1770, Vilvoorde, O.L.Vrouw. Nieuw orgel, identiek aan dat van de O.L.Vrouw ter Zavel-kerk te Brussel, daterend uit 1763"

7) M.Vente & F.Peeters : "De orgelkunst in de Nederlanden", uitg. Mercatorfonds, Antwerpen 1971 : vermelding op p.276 in een bijdrage van G.Potvlieghe over de orgelbouw in de Zuidelijke Nederlanden.

Eveneens vermeld op p. 300 in de Synoptische tabel.

8) J.P.Felix : "Het orgel in de O.L.Vrouwekerk te Vilvoorde", in "De Brabantse Folklore"; Brussel, juni 1970, nr 186, p. 154-185.

HUIDIGE TOESTAND

instrument, meubel en onderhoud : normaal

datum prospectie : november 1974.

VILVOORDE (Houtem)

Sint-Antonius

=====

Auteur instrument : Gilliam Davidts uit Antwerpen

Bouwjaar : Kast : 1710 (jaartal op de kast vermeld)

Instrument : 1711-1742 (datum van vernieuwing van het orgel,
waarschijnlijk ook de datering van de
windlade.

Auteur transformaties : niet bekend.

Onderhoud : geen

INSTRUMENT

Dispositie:

Bourdon basse 8'

Prestant 4'

Montre 8'

Cornet 4 r

Doublette 2'

Flûte 4'

Nazard bas

Bourdon sup. 8'

Salicional 8'

Voix celeste sup. 8'

Trompette bas 8'

Trompette sup. 8'

Rossignol

leeg gat

Manuaalomvang C - f '''

Pedaalomvang : C - d ' (aangehangen ; niet origineel)

Pijpwerk:

Frontpijpen met aluminiumbronsverf beschilderd.

Stemsleuven en steminsnijdingen algemeen.

Nieuwere stemmen zijn :

Trompet 8' : met blikken onderstukken in de bekens ; vermoedelijk begin 19° eeuw.

Montre 8' : recent fabriekspijpwerk ; onderste octaaf in grenen.

Salicional 8' en Voix celeste sup. 8' : recent fabriekspijpwerk.

Windlade : origineel

doorspraak vastgesteld : gebarsten fundament, ventielen gelijmd
een gedeelte van de oorspronkelijke roosters werd verwijderd of zwaar
beschadigd.

Inscriptie in de lade :

Gaspar Verhoeven nieu pastor in merxem 1742

henrico van geelhand thoparcha

dyonisius vander neesen drossaert

henricus Segers, trompetter imperial, kerckmeester
(get.) gemaakt van gilliam davit.

Klaviatuur :

nieuw ; op de oorspronkelijke plaats aangebracht aan de rugzijde van de
orgelkast.

pedaal eveneens nieuw.

Traktuur :

Toetstraktuur : vrijwel in de oorspronkelijke vorm bewaard, met eiken
wellenbord en eiken abstracten.

Registertraktuur : het grootste gedeelte van de oorspronkelijke register-
knoppen en stokken bleef bewaard, evenals de register-
walsen.

Windvoorziening :

magazijnbalg van recentere datum.

Windkanalen gewijzigd .

ORGELKAST

Nagenoeg in de oorspronkelijke toestand bewaard gebleven. Dak van de
kast werd uitgezaagd voor het plaatsen van groter pijpwerk. Enkele
uitzagingen aan de klavierzijde wegens het plaatsen van een nieuw klavier
en pedaal.

LITERATUUR .

1. E. G. J. Gregoir : " Historique de la facture et des facteurs d'orgues
Anvers 1865 : pg. 79 :
" L'ancien orgue de Merxem a été placé à hautem.
On a trouvé sur un des tuyaux que cet orgue était
construit par un joueur de cor de la famille Geelhand.
(Een horenblazer der familie Geelhand.)
2. Gaby Moortgat : " Oude Orgels in Vlaanderen " , Deel I, B. R. T-
brochure, blz. 70, met foto op blz. 71.
3. E. Van Autenboer : " De Antwerpse Orgelmaker Gilliam Davidts
(? - 1749) in ' De Praestant ', 16° jg. , n° 4, october
1967, pg. 84-88. , waarin ook verwezen wordt naar
literatuur betreffende de geschiedenis van Merksem,
de plaats van herkomst van het orgel.
Het werd in 1710 (de orgelkast) en in 1711 (het orgel
en het doksaal) gebouwd voor de St. Bartholomeus-kerk
te Merksem en in 1742 na een brand van deze kerk
grondig vernieuwd door Gilliam Davidts.
Omtrent de overplaatsing naar Houtem is geen datum
bekend.

HUIDIGE TOESTAND.

meubel - begin van verval
instrument - in verval.

Datum prospectie : 1971

een gedeelte van de gegevens berusten op de prospectie van Gh.

Potvlieghe augustus 1971.

VLEZENBEEK

O. L. Vrouwkerk

=====

Auteur instrument : - onbekend

- volgens mededeling van de plaatselijke organist
zou het van Antoine Coppin uit Nijvel zijn.

Bouwjaar : 1820 (zie chronogram bij " orgelkast ").

Auteur transformatie en uitbreiding :

Van Bever Frères
Amiens et Bruxelles) plaatje op speeltafel

+ in het orgel nog twee notities

datum : 27 juni 1908

Onderhoud : J. P. Draps

INSTRUMENT

Dispositie:

Hoofdwerk (onderste klav.) Rugpositief (bovenste kl.)

bourdon 16

montre 8

bourdon 8

gambe 8

prestant 4

flûte 4

quinte 3

doublette 2

cornet (vanaf cis. ')

trompette 8

claireon 4

ti-rasse grand orgue

accouplement

appel anches

renvoi anches

bourdon 8

salicional 8

voix céleste 8 (vanaf c*)

prestant 4

flûte 4

doublette 2

Pedaal

soubasse 16

flûte 8

Manuaalomvang : C-g'' '

origineel C-f" ' : - de twee hoogste toetsen van de
cornet spreken ander pijpwerk aan, eveneens oud en wellicht herkomstig
uit een voormalige fourniture.

- op het rugwerk zijn fis" ' en

g " ' loze toetsen

Pedaalomvang : C-f '

Pijpwerk Hoofdwerk :

Front : - montre 8 (oud) en gedeelte van prestant 4

- stemsleuven niet origineel

Binnenpijpwerk.:

- bourdon 16 : gedekt, Van Bever
- bourdon 8 : oud
- gambe 8 : spotted metaal , nieuw
- flûte 4 : bas gedekt, roerfluit, conisch, oud
- quinte 3 : " " " "
- doublette 2 : oud
- trompette 8 : nieuw
- clairon 4 : volledig oud ; dunne knoppen, bovenaan 14 labiaalpijpen
- cornet :8' - koor gedekt, voeten ingedrukt
 terskoor aan de mond dichtgedrukt
 rest = wijde fluitmensuur

Pijpwerk Rugwerk :

Front : prestant 4 (oud) gedeeltelijk in front

Binnenpijpwerk :

- salicional 8 : aan de achterkant ; (voorheen tongspel ?)
- doublette 2 : oud, met originele stemsleuven
- flûte 4 : oud; bas gedekt, met roeren; conisch
- bourdon 8 : gedekt, bas eiken pijpen ; voorslagen genageld ; oud
- voix céleste 8 : vanaf c^{*} ; spotted metaal ; discant oud
oud pijpwerk heeft hoog loodgehalte.

W indladen :

- doorspraak
- lade hoofdwerk nieuw ; is +20 cm verlaagd ; geschroefd
- lade rugwerk is oud doch vernieuwd door Van Bever ;
niet opengemaakt : moeilijk toegankelijk
- cornetlade is oud ; gedeelde lade , met 2 cancellen uitgebreid
- pneumatische pedaallade (nieuw) opgesteld achter het orgel

Registratuur :

- van het hoofdwerk : nieuw, solied
- van het rugwerk : gedeeltelijk oud
- een gedeelte van de oude registergaten (langs elke kant 6) is nog te zien, de rest is uitgezaagd

Klaviatuur :

- ingebouwd in de prospectzijde van de hoofdwerkkast ; nieuw
- Wellenbord : nieuw, proper en solied gemaakt
- Traktuur en abstracten : nieuw
- Windvoorziening : nieuwe magazijnbalg
 nieuwe windkanalen

ORGELKAST

- origineel, nagenoeg ongewijzigd
- pedaal onafhankelijk achter hoofdwerkkast opgesteld.

Op de orgelkast bevindt zich een chronogram met het bouwjaartal :

LaUDate eUM	(rugpositief)	psaLterIo
In sanCtIs eIU		aC organIs psal 150

ARCHIVALIA

Geen archivalia ter pastorijs.

HUIDIGE TOESTAND

Normaal.

datum prospectie : juni 1974

VOLLEZELE

St-Paulus

=====

Auteur instrument : Eg. Van Peteghem

Bouwjaar : 1767

Uitbreidingen en transformaties :

-P. Aelvoet, 1885

-J. B. D'Hondt, 1899 en 1908

Onderhoud : - Daem / Appelterre

- nu Pels / Herselt

INSTRUMENT

Dispositie :

prestant 4

cornet (5r)

doublette

bourdon 8

nazart

flûtte 4

bourdon 16v

voix celeste

trompette basse

trompette supérieure

clairon 4

grondspel

leeg gat

leeg gat

manuaalomvang : C-D-d " ' (zonder Cis, wel toets op klavier)

pedaalomvang : C-d ' (aangehangen)

Pijpwerk.

- stemsleuven ; originele kernprikken

Front : - resten van oude tinfoelie op frontpijpen

- nu beschilderd

- discant (grondspel): vroegere voix humaine sup.

is pijpwerk uit 17° eeuw + Van Peteghem

- trompet : kleinste tinnen bekens : ingekort
grootste blikken onderstukken en loden bovenstukken.
 - clairon : recenter : 19^e eeuw ; geen Aelvoet.
 - furniture is verdwenen ; op deze sleep staat thans de bourdon 16
(grenen, nieuw : D'Hondt)
 - voix celeste 8 bestaat uit oud pijpwerk (19^e eeuw) : prestant-mensuur,
doch ingekort.
 - nazard 3v. : met roeren en open.
 - fluit 4 : met roeren behalve de bas.
 - bourdon 8 : half met roeren ; bas in eiken.
 - cornet 5r . : 8 - voets-koor met roeren.
 - 4 - " " : eng
 - 3 -, 2, en 13/5 : wijd, open.
monden dichtgedrukt.
- pijpwerk is slecht gestemd ; zwaar beschadigde stemranden.

Windlade :

originele lade : gespijkerde stokken en gelijmde kleppen.
de lade is chromatisch ingedeeld, behalve de bas
(in C en Cis-kant). Cis ontbreekt.
zeer veel windverlies
veel hulpveren aangebracht.
geen inscripties.

Klaviatuur :

Klavier van Petrus Aelvoet , aangebracht aan de achterwand op de originele
plaats : lichte uitzagingen aan de zijkanten der kas.
Geleiding der toetsen in het midden : de toetsen zelf zijn
in wit hout.

Traktuur :

Registertraktuur : grotendeels origineel.

Toetstraktuur : nagenoeg origineel

ijzeren wellen met messingoogjes vastgemaakt
op eiken wellenbord.

Eiken abstrakten.

Windvoorziening :

Magazijnbalg (D'Hondt) : te ver van het orgel geplaatst en lek.
windkanalen zijn nieuw : in grenen.

ORGELKAST

Originele orgelkast afkomstig uit de oude kerk : als balustrade-orgel gebouwd,
en heraangepast voor het huidige kerkgebouw dat dateert van 1776-77.

LITERATUUR

E.H. Joris Verheyden, pastoor, schreef een monografie getiteld "Vollezele".
Dit werk is thans in druk. We mochten er volgende teksten uit overnemen :

* Het orgel van de kerk dateert uit het jaar 1762. Het is afkomstig uit de
vroegere kerk. Het werd ontworpen door meester-orgelbouwer Egidius Van
Peteghem.

In het jaar 1885 op twee november heeft de heer Petrus Aelvoet, orgelbouwer
te Oudenaarde, op het orgel een nieuw klavier aangebracht samen met een
voetklavier.

En in het jaar 1899 werd door de heer J.B. D'Hondt, orgelmaker te Wolfs-
donk, een nieuwe blaasbalg bij het orgel geplaatst. Het kostte 350 frank. Het
had een waarde van 600 frank, doch werd bij verbouwing van een ander orgel
voor deze gunstige prijs aan het kerkfabriek van Vollezele overgelaten. De-
zelfde heer D'Hondt heeft in het jaar 1908 op het orgel een bourdon sestien
voet geplaatst voor de prijs van 475 frank.

Overeenkomst betreffende het orgel. (200)

(200): Nagelaten geschriften van pastoor Sannen.

A. K. V. en A. A. M.

"Pastor, Borghemeester ende Schepenen der Prochie Vollezeeit zijn geconveneert met Sr. Egidius van Peteghem, Meester orghelmaecker tot het maecken van nieuwe orghel in de kerck der voorseyde met volghende registers :

- 1° Alvooren drye blaesbalcken van vier geheele en twee alve ploijen, van goede ande deughdelyck spitshout.
- 2° Een secreet van vuyftigh toutsen oock van goede ende deughdelyck spitschenhout, exempt van alteratie, ofte eenighe deurspraeck.
- 3° Een nieuw clawier oock van vuyftigh toutsen konforme aen het secreet, zijnde de heele toonen van wit been ende de alve van swert hebben hout, sprekende van C. omleegh tot C \sharp en D. hoogh gereserveert C \sharp omleegh maeckende samen vijtigh toutsen.
- 4° De registers zullen bestaan als volgt :
 - 1) Prestant of monster vier voet van goed alloie
 - 2) Bourdon luydende acht voet
 - 3) Cornet van vijf pijpen ieder toutse van C \sharp in 't midden tot D. omhoogh.
 - 4) Doublet 2 voet
 - 5) Flutte 4 voet
 - 6) Nazar 3 voet
 - 7) Tierce sprekende de E. van de Doublette
 - 8) Fourniture van drij pijpen ieder toutse
 - 9) Trompette Bas gesneden met
 - 10) Trompet Superius
 - 11) Vox humana superius beginnende van C. \sharp in 't midden tot D. omhoogh.

Nota als datter plaetse sal gelaeten worden voor een alven register voor vox humana omleegh.

12) Tremblant

13) Rossigmol

14) Ventil.

Het werck als hier vooren gespecifieert sal den aennemer van profiteren de somme acht hondert guldens courant, te betaelen het eerste paiement de helft van de somme alswanneer de orghel sal spelen met vijf registers, het sal geschieden omtrent paesschen of Sinxen 1769. Ende het laetste paiement als de orghel sal voltrockken zijn, ende gelegentheijt alsnaer rite ende gewoonte, ende indien eenige faute in zijn, sullen die moeten geredresseerd worden ten coste van den aennemer sonder augmentatie ofte vergeldinghe. Item sal den selven ~~aan~~ de voorschreve orghel onderhouden den termijn van twee jaeren.

Aldus gecontracteert ende dit van wederzijden onderteeckent tot Vollezeele dezen 12 Mey 1762.

P. De Mol, Pastor van Vollezeele. A. P. Van Peteghem "

Onderaan dit stuk vinden wij een bijgevoegde nota (steeds volgens Pastoor Sannen) : "Vox humana ofte clarauboi bestaende in 24 pypen is geramplaseert in den orghel voor den prijs van tachentig guldens courant door J. P. Merckaert den 30 Xber 1809. "

Nog meer rekeningen betreffende het orgel vinden wij in het jaar 1765 :

" Item gegeven voor het maecken van een nieuw orgel			
acht hondert guldens	800	0	0
Item voor het haelen van het selve orgel Barriere,			
drinkgelt vertier etc. vier guldens achteen stuyvers	4	18	0
Item aen Nicolaes Van Belle over gewerckt te hebben			
in de kercke om de blaesbalcken te stellen vuyf guldens	5	0	0
Item aen den smedt over het yserwerck van het orgel			
twee guldens ses stuyvers	2	6	0
Item gegeven aen Sr. Collin over gemaect te hebben			
de casse van het voorschreven orgel hondert			
en dertigh guldens	130	0	0

Item noch gegeven over hettransporteren van de res-
te van het selve orgel eenen gulden en vuyftien
stuyvers

1	15	0

943	19	0

Uit de rekening van 30 augustus 1780 :

" Den 27 Junii 1779 gegeven aen Sr. Van Peteghem over het orgel
afgedaen, erstellt en voorders noch aen ' t selve gewerckt te
hebben tot de somme van acht en veertigh guldens en veerthien
stuyvers

48	14	0
----	----	---

Den 3 Julii 1780 gegeven aen francis Cosyns over anckers
aen 't orgel auvasten etc. tot de somme van drij guldens en
sestien stuyvers.

3	16	0
---	----	---

"

HUIDIGE TOESTAND

meubel : begin van verval

instrument : in verval.

onderhoud : geen meer.

datum prospectie : juni 1974

WAMBEEK

St-Remigius

=====

Auteur instrument : onbekend ; naar stijkenmerken te oordelen waarschijnlijk
van Van Peteghem.

Bouwjaar : begin 19^e eeuw.

Er werden enkele transformaties verricht, o.m. door Van Bever in 1912-13.

INSTRUMENT

Dispositie :

originele registeropstelling :

		0	Ped.	0		
(tremblant,	X	o	Gr. Org.	o		
uitgeschakeld)		o		o		
		o		o		
R. P.	x	o		o	x	R. P.
		o		o		
		o		o		
		o		o		
		o		o		
		o		o		
		o		x		
		x		o		

Ped. : bombarde 16, contrebasse 16

Gr. org. : clairon bas
trompette bas
flute harm. bas
cymbale
flute 4
bourdon 8
bourdon 16
montre 8
verdwenen reg.
(gat.dichtgem.)

basson sup.
trompette sup.
flute harm. sup
fourniture
doublette 2
prestant 4
salicional 8
viola di gamba 8
verdwenen reg.
(gat dichtgemaakt.)

Rec. : voix celeste bas
 violon 8
 flute 4
 bourdon 8
 cornet

voix celeste sup
voix humaine 8
nazard 2 2/3
doublette 2
prestant 4

manuaalomvang : C-f " "

pedaalomvang : C-d '

Pijpwerk:

1. Frontpijpen : in tin (bij de grootste met loden ruggen)
hoofdwerkfront met aluminiumbronsverf beschilderd,
rugwerk niet beschilderd.
de middenbundels : opgeworpen labia, de rest met
spitslabia.

2. Binnenpijpwerk :

- stemsleuven algemeen.
- de oude houten pijpen in eik ; voorstellen gewijzigd ; met bolus beschilderd
- de rest van de houten pijpen is in grenen

Ped. :

bombarde : grootste bekers in zink) nieuw (Van Bever)

contrabas : **kompleet in grenenhout**

Gr. org. :

cornet ; thans op een kantsleep aangesloten

strijker : nieuwer (Van Bever)

montre 8 : oud, tamelijk wijd, diskant op de lade, de rest in het front

strijker : nieuwer

bourdon 16 : nieuwer, bas in grenen, waarschijnlijk gedeeltelijk gekombineerd met bourdon 8 bas

prestant 4 : oud, hoger loodgehalte

Bourdon 8 : oud, hier en daar nieuwe baarden

doublette 2 : oud,

fluit 4 : bas gedekt, met roeren

Fourniture : V. P. -materiaal, waarschijnlijk originelesamenstelling

(roosters = oud), misschien fourniture 2r
cymbale 2 r)

flute harm. : op de plaats van een vroeger tongwerk (bas + disk.)

trompet : ouder, doch niet helemaal in de trant van Van Peteghem

hobo : idem

- vroeger stonden er misschien 3 gedeelde tongwerken ; alle huidige tongwerken zijn ambachtelijk vervaardigd. (Van Bever)

Rec. :

cornet : 3 r , volledig oud, gedeeld cornetbankje

prestant 4 : diskant oud, bas aangevuld met nieuw pijpwerk (20° e), sommige zeer recent.

bourdon 8 : volledig oud, houten pijpen in eik, onbeschilderd

doublette 2 : oud, behalve een 7-tal pijpen in de bas (vroeger in het front ?)

fluit 4 : bas gedekt, rest met roeren; oud.

nazard : met roeren, de 19 hoogste open; oud.

strijker : Van Bever, voorheen een ander spel.

tot hier is het oude rooster nog aanwezig.

op de volgende sleep (vroeger een furniture ?) : nieuwe voix humaine

op de laatste sleep (gedeeld in bas en disk.) : strijker

20° eeuw, spotted metaal; vroeger waarschijnlijk tongwerk.

Windladen :

pedaal : gedeelde lade, (Van Bever) meerdere slepen (=enkele stemmen die verdwenen zijn of nooit geplaatst werden)

Gr.org. : oude V.P. -lade; gedeeld met 8 hele en 4 gedeelde slepen, gespijkerde pijpenstokken + grotendeels oude roosters, lederen pulpeten (versleten)

- kleppenkast van voorkant naar achter verlegd (grondig vernieuwd)

- grenen kleppen, achter- en vooraan in pin
- voorstellen met haken.
- cornet : oude bank en rooster nog aanwezig, leeg

Rec. : is de oude lade van het vroegere rugpositief, nu zwelwerk; gespijkerde
stukken; gelijmde kleppen, oude veren.

Klaviatuur :

ingebouwd in de prospectzijde; nieuwe klavieren.

Traktuur :

- registertraktuur : op Gr.org. : nog oude eiken registerwalsen (8-kantig).
originele registerknoppen
- toetstraktuur : Gr.org. : wellenbord met grenen wellen, (Van Bever), van
goede faktuur.

Rec. : de traktuur van het vroeger rugpositief, wellenbord
met eiken wellen, abstrakten zijn getransformeerd.

Windvoorziening :

- Grote magazijnbalg (nieuw)
- stukken van de oude windkanalen bewaard

ORGELKAST

Hoofdwerkkast : originele kast, zijwanden aan de voet gewijzigd, achterwand
grondig verzaagd. De zijwanden zijn rijkelijk van lijstwerk
voorzien.

Rugpositiefkast : het prospect is nog op de oorspronkelijke plaats bewaard,
de zijwanden en het dak zijn verwijderd; de rugwand is
tegen het prospect aangebracht.

ARCHIVALIA

Het archiefonderzoek van de heer Gh. Potvlieghe leverde volgende gegevens op
(uit zijn persoonlijke documentatie) :

RAB. KA n° 4174 : Rek. 1766, fol. 41 :

" Item betald aen Sr. Leblas over het repareren van het
cleyn orgeltje bij accord vier guldens en half s'jaers
te kermisse te verschijnen den Jaeren 1700 dry, vier
en vyf en sestig dus 13-10 "

De organist is Sr. Colfs (fo. 40)

RAB. KA n° 4173 : Rek. 1771-1779 (1 katern)

" Aen C. De Smedt, acht honderd twee en seventigh gls.
voor het maeken van het Portael deser Kerke met den
trap, venster in devuus etc begrepen het vernissen
ende verguldsel van het selve Portael, volgens twee
distincte quitten daer van synde ende onder
malkanderen staende de laetste in date 12 augusti 1779

Dico 872-0-0-0

(fol. 25)

" Item heeft den Rendant alnoch betaeld aen C. De Smedt
ses honderd seven en seventig guldens voor het maeken
der Boiseringe aen de vointe ende aenden Trap van
d'auxael met nieuwe Bichtstoelen by accoord gemaect
op 11 augusti 1779 begrepen het verguldsel ende vernissen
dier volgens ordonnantie ende quittantie daer onder staende
in date 27 Juny 1700 t'achtentig

Dico 677 -0-0-0

(fol. 27)

In het orgel zelf zijn nog enige inscripties te vinden :

Achteraan op de zwelkast :

" Hip. Smits accord 10 jan 1938
19 juli 1940
maart 1947
mei 49

J. R. - 1938 25 jan
1951 20 oct.
1958 mars

Op de binnenwand van de deuren van de rugwerkkast :

basson hautbois

fourniture

salicional

4 april 1846

nazart

9 september 1876

fluit 4

doublette

10 july 1844

b 8

prest

cornette

HUIDIGE TOESTAND

- instrument en meubel : in verval
 - geen onderhoud meer.
-

datum prospectie : juli 1974

WOLVERTEM

St-Laurentius

=====

Auteur instrument : "H. Vermeersch, orgelmaker / Duffel

1867

"

(inscriptie in potlood, links van de prospektzijde)

Auteur transformatie : A. Van de Loo / Leuven, 1971

INSTRUMENT

Dispositie :

ped.	gr. org.	reciet	
subbas 16 (=transm.)	gedekt 16	viola 8	Tutti
	principaal 8	spitsfluit 8	P + I
	prestant 4	holpijp 8	
	oktaaf 2	prestant 4	P + II
	cornet	roerfluit 4	
	trompet 8	fluit 2	I + II
		sesquialter	zweltrede
		tremolo	

manuaalomvang : C-g''

pedaalomvang : C-d'

Pijpwerk :

- volgende registers zijn vermoedelijk 19° eeuws :
(er werd geen toegang verkregen tot de orgelkasten, daarom moest het pijpwerk van op afstand beoordeeld worden)
- frontpijp. : in zink, orig.
- trompet
- fluit 2 : afgesneden, in flesvorm

- fluit 4 : oud, met roeren
- viola
- holpijp : ouder
- spitsfluit : is oude gemshoorn
- prestant 4 : oud, ingekort
- fluit 4 : oud, = roerfluit, in de bas gedekt
- kwint (van de sesq.) : = nazard, met roeren
- terts (" " ") : = afgesneden strijker, + enkele nieuwe p.

Het klavier was vroeger sinds 1867 aangebouwd achter het loze positief-front in de balustrade; in de rugwand zijn aan beide zijden nog 7 registergaten te zien.

Uit het bestek tot de transformatie noteerden we volgende gegevens :

" 25/2/71 A. Van De Loo, orgelbouw / Heverlee

- speeltafel nieuw : elektrisch
- subbas 16 : afgeleid van bourdon 16
- prestant 4 : uit salicional 4 van het gr.org.
- roerfluit 4 : uit flûte à cheminée van het gr.org.
- sesquialter : = ($\text{flageolet}, 2 \frac{2}{3}$
 $\text{terts } 1 \frac{3}{5} \text{ uit voix céleste, + 12 nieuwe p.}$
- 3 nieuwe windladen, met kegel-systeem
- windwerk : grote magazijnbalg wordt verwijderd
- orgelkast : wordt achteruit geschoven tot op 15 cm van de muur;
het onderste gedeelte aan de voorkant wordt van deuren voorzien,
mechanisch bediend vanuit de speeltafel
- prijs : 370.000 fr (excl. 14 % BTW)

NOTA'S

Vóór de transformatie van 1971 noteerde Gh. Potvlieghe volgende dispositie met gegevens betreffende het instrument :

Positief : (rode registerplaatjes)

Viola da gamba 8p. (nieuw)

Voix celeste 8p. (nieuw)

Tremblant doux

Flûte ouverte 8p. (Verm.)

Bourdon 8p. (oud)

Flageolet (oud)

Groot orgel : (zwarte registerplaatjes)

Cornet 5 tuyaux (oud)

Bourdon 16p. (oud + Verm.)

Prestant 4p. (Verm. + nieuw)

Flageolet 2p. (nazard) (oud)

Salicional 4p. (nieuw)

Trompette 8p. bas (Verm.)

Montre 8p. (nieuw + Verm.)

Bourdon sup. 16p. (oud)

Flûte en Cheminee 4p. (oud)

Doublette 2p. (oud)

Trompette haute (Verm.)

Accouplement (schuifkoppel)

Manuaalomvang : C - g " ' (pianoklaviervorm; van Vermeersch)

Pedaalomvang : C - d' (recht pedaaltje van Vermeersch)

Pijpwerk :

Mixtuur III is verdwenen

Cornet V : 2 hoogste koren verdwenen

1 tongspel verdwenen

2 strijkers zijn recent

Windladen :

de windladen waren van dubbele kleppenkasten voorzien

Registertraktuur en toetstraktuur waren mechanisch.

Orgelkast :

de orgelkast was toen reeds zo grondig getransformeerd, dat er zonder archiefinzage weinig nauwkeurig kon gezegd worden.

Vermoedelijk was deze achtvoetskast (daterend van vóór 1865) oorspronkelijk in de balustrade geplaatst, omdat aan de achterzijde van de kast nog links en rechts 8 vierkante registergaten aanwezig zijn, ten teken dat het orgel aan de achterzijde bespeeld geweest is.

In 1867 werd een afzonderlijke speelbak achter het positief-front aangebouwd.

De kast is met eikimitatie beschilderd.

BIBLIOGRAFIE 2p. (nazard) (oud)

Fl. Peeters, Dr. M.A. Vente : 'De orgelkunst in de Nederlanden' (n.)

in een bijdrage van Gh. Potvlieghe, Mercatorfonds Antwerpen 1971, (n.)

pag. 274 : vermelding betreffende het voormalige orgel van Joannes

Thomas Forceville uit 1744, dat zich thans bevindt in de kerk van Rossem.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : slecht functionerend

meubel : begin van verval

onderhoud : regelmatig

2 strijkers zijn recent

Datum prospektie : oktober 1974

de windladen waren van dubbele kleppenkasten voorzien

Registertraktuur en toets-traktuur waren mechanisch.

WOLVERTEM (Impde)

St-Kwinten

=====

Hiernavolgende gegevens werden ons ter hand gesteld door
Dhr. G. Potvlieghe, die in omstreeks 1960 het orgel bezichtigde.

"Auteur : onbekend

Kast : prospect bewaard ; viervoets-type; Rococo-stijl.

Instrument :

grand orgue - trompet 8

- flûte harmonique 8

- montre 8

- bourdon 16

récit - bourdon 8

- violine 4

- salicional 8

- voix céleste 8

ped. - soubasse

tremolo

zwelkast

koppelingen

Het instrument werd in 1904 onder invloed van de romantische
stroming in deze toestand gebracht, waarbij zowel de kast als
de dispositie gewijzigd werden.

Het instrument heeft daardoor nog slechts weinig historisch
en esthetisch belang."

HUIDIGE TOESTAND

In 1968 plaatste de Fa. E. Verschueren / Tongeren een nieuw electrisch unitpositieforgel in het koor van de kerk. Het oude orgel met historisch prospect werd van het doksaal verwijderd.

LITERATUUR

- 1) Werklijst van de orgelbouwers Stevens / Duffel :
(afschrift, ons vriendelijk ter beschikking gesteld door
Dhr. G. Potvlieghe) ; Vermelding :
"(in aanbouw) o.a. Impde (Wolvertem) 1904."
 - 2) G. Potvlieghe: "Het kleine orgel in Brabant, einde 17° en
begin 18é eeuw." in Eigen Schoon en De Brabander, XIIIV° jg., p.8
 - 3) De Prestant, 1968, p.35 : Orgelinhuldigingen
" Fa. E. Verschueren / Tongeren :
Wolvertem - Impde
systeem : electrisch
samenstelling : koororgel, 2 klav. + ped., 18 reg."
-

datum prospectie : november 1974

WOLVERTEM (Impde)

O. L. Vrouw Behoudenis der Kranken (Boskapel)

=====

Auteur instrument : onbekend

Bouwjaar : eind 17^e eeuw.

Het betreft hier een positief (van het kasteel ?) dat in het begin van de 19^e eeuw naar de kapel zou overgebracht zijn. Volgens G. Moortgat werd het orgel door J. Th. Forceville omgebouwd (cfr. infra, bij bibliografische verwijzingen.) Het prospect dateert uit de eerste helft van de 18^e eeuw. In zijn functie van kerkorgel werd het instrument aan de rugzijde voorzien van een front, misschien aangebracht ter gelegenheid van de overplaatsing naar de boskapel.

Dhr. G.Potvlieghe die het orgel in 1970 onderzocht, onderscheidde in de kleppenkast een onduidelijke, vergane inscriptie "1702 (of) 1708 ? " . Thans niet meer te lezen.

Onderhoud : het orgel onderging een 20-tal jaren geleden een revisie door Fa. Verschueren / Tongeren, onder advies van J. Feyen O. Praem./Grimb.

INSTRUMENT

Dispositie en Pijpwerk (volgens opstelling op de lade)

prestant 4 : - 29 pijpen op de lade ; enkele hiervan zijn oude frontpijpen.
-19 pijpen in het front.

bourdon 8 : - 8 pijpen in eik, de rest in metaal
- enkele zijn terzijde geplaatst

fluit 4 : - 12 pijpen dichtgesoldeerd, de rest is gedekt met hoeden.

prestant 2 : - volledig op de lade geplaatst

ORGELKAST

- de kast die het instrument beschermt is de originele kast van het oorspronkelijke positief-orgel. Het klavier is afgesloten met deuren.
- is aan de klavier-zijde voorzien van fijn gesculpteerd vlechtwerk ;
deze zijde was wellicht in origine de voorkant
- het huidige front daterend uit de 1^e helft van de 18^e eeuw is een prospect dat volledig tegen de achterwand van de oorspronkelijke kast is aangezet zonder daarmee een organische eenheid te vormen.

BIBLIOGRAFIE

- 1) " De devotie tot O. L. Vrouw Behoudenis der Kranken en de Boskapel te Wolvertem-Drie eeuwen geschiedenis 1658-1958 " door J. t 'Kint Burgemeester van de gemeente Wolvertem.
p. 24 : "Na de Franse Omwenteling verhoogde Prins van Turn en Tassis de renten van de kapel . . . ; Wij mogen veronderstellen dat hij te dien tijde gans de kapel liet vernieuwen, er twee zijaltaren liet bijplaatsen, en ze verder begiftigde met een uurwerk en een orgel. (11)
--- (11) Volgens nota's van pastoor Smits - blz. 28 en 29.
- p. 28 : "Pastoor Smits, die in 1903 de kapel grondig liet herstellen publiceerde in 1905 , op 5000 exemplaren, een boekje met de geschiedenis van de Boskapel (thans uitgeput.)
- p. 36 : " Vermeldenswaard is zeker het kleine orgel. Wij staan hier voor een zeldzaam exemplaar, namelijk een Positief-orgel, dat dateert van begin 18^e eeuw. Het gaat over een vervolmaking van wat men noemt " Het Portatieforgel", wat vooral gebruikt werd in kloosters en kastelen om er de zang te begeleiden, muziek-onderricht te geven en ook huiselijke feestvieringen op te luisteren. Later komt men het positief zelfs tegen bij de burgerij, in vorm van

een huisinstrument (vandaar ook de benaming : "salon-orgel"). Dit is een der redenen, waarom aan het meubilair - de kast zelf zeer veel aandacht besteed werd, zoals wij trouwens ook hier bij dit orgel kunnen opmerken, want het draagt versieringen in Louis XV-stijl(13). Het werd evenals de communiebank (bloeiperiode van de Louis XIV-stijl), de biechtstoel versierd met voluten Louis XIV-stijl, en het uurwerk (18° eeuw) rond 1805 in de kapel gebracht. Naar onze bescheiden mening moeten al die stukken uit een klooster of kasteel afkomstig zijn.

-- (13) Uittreksel uit een nog uit te geven artikel over " Het merkwaardig orgel der Boskapel van Wolvertem" , door

1) " De devotie E. P. J. Feyen, o. praem.

2) G. Moortgat : " Oude orgels in Vlaanderen", uitg. Dienst Pers

p. 24 : " & Publikaties BRT, 1964

p. 72 : Impde: Boskapel (bespreking + foto)

HUDIGE TOESTAND

- instrument begin van verval
- meubel : in verval
- geen onderhoud meer

datum prospectie : oktober 1974.

p. 36 : " Vermeldenswaard is zeker het kleine orgel. Wij staan hier voor een zeldzaam exemplaar, namelijk een Portatieforgel, dat dateert van begin 18° eeuw. Het gaat over een vermalming van wat men noemt " Het Portatieforgel", wat vooral gebruikt werd in kloosters en kastelen om de zang te begeleiden, muziek onderricht te geven en ook huiselijke feestvieringen op te luisteren. Later komt men het positief zelfs tegen bij de burgerij, in vorm van

WOLVERTEM (Meusegem)

O. L. Vrouw Boodschap

=====

Auteur instrument : naar men zegt en volgens verscheidene officieuze
bronnen zou het orgel het werk zijn van een orgel-
maker NAU uit Leuven (2° helft van de 18° eeuw)

Bouwjaar : onbekend (einde 18 ° eeuw)

Auteurs uitbreidingen :

- een eerste wijziging vond plaats in het begin van de 19° eeuw;
naar de werkwijze te oordelen is dit vermoedelijk het werk van
Antoine Coppin uit Nijvel.
- een ruime herstelbeurt werd in 1973 uitgevoerd door de Fa. Aerts &
Castrel / Duffel, die ook voor het onderhoud instaat.

INSTRUMENT

Dispositie :

cornet

prestant 4 (C°-f'' ', speelt in 8'-ligging)

bourdon 8

flûte 4

doublette 2

nazard 2 $\frac{2}{3}$

quinte 2 $\frac{1}{2}$ (speelt als terts 1 $\frac{3}{5}$)

fourniture

trompette dessus (ab cis')

trompette basse

manuaalomvang : C-f'' '

Pijpwerk :

- het pijpwerk is niet homogeen, een gedeelte heeft konstruktiekenmerken van A. Coppin, een gedeelte vertoont een andere factuur en zou ouder zijn.
- in het front zitten verschillende "vreemde" pijpen, met variante labiumvormen; een aantal pijpen is 18° eeuws (met krijtlijm gesoldeerd).
- binnenwerk :

cornet : hoogste koor (terts) verdwenen; origineel rooster is bewaard gebleven;

prestant 4 : werd opgeschoven tot 8' (Fa. Aerts & Castrel); pijpwerk op 'de lade; 18° eeuws.

bourdon 8 : 18° eeuw; zeer enge mensuur; verschuifbare hoeden; 40 pijpen op de lade.

fluit 4 : duidelijke Coppin-factuur in diskant; bas : 18° eeuw;
12 conische p., 17 met roeren; rest veel engere mensuur
(18 ° eeuw)

doublette 2 : 18° eeuw.

nazard : hoogste = 13 open fluitpijpen, dan 28 met roeren; rest is
bourdon (18° eeuw)

terts : niet-homogeen pijpwerk, enkele van Coppin-factuur (met bolus
gesoldeerd).

13 pijpen met roeren; rest = wijde fluit, open.

fourniture : eveneens niet helemaal homogeen;

in origine 3 rangen, hoogste koor is verdwenen;
(18° eeuws) (met krijtlijm gesoldeerd).

trompet : duidelijk Coppin-factuur; 14 baspijpen met kastanje-houten
koppen en blikken onderstukken in de bekens; vrij hoog lood-
gehalte in de bovenconussen.

Windlade :

- oude lade
- gespijkerde kleppen
- inscripties : niet na te gaan (kleppenkast = niet te openen)

Klaviatuur :

- ingebouwd aan de zijkant
- met stekers op hoeken
- in origine aan de rugzijde bespeeld

Traktuur :

- liggend wellenbord, in eik
- eiken wellen

Windvoorziening :

- in gebruik : magazijnbalg; op het doksaal bevindt zich een kleine schepbalg die door een ventilator bediend wordt.
- op de torenkamer bevinden zich nog twee schepbalgen die buiten gebruik zijn; op één ervan is een etiket aangebracht waarop staat :
" A la Diligence de Louvain".
- de windkanalen zijn gedeeltelijk origineel, doch verlegd.

ORGELKAST

- het prospect is van een eenvoudige sobere vormgeving
 - aan de zijde (links vanuit de kerk gezien) bevindt zich een stijl met
5 oude registergaten, element van de vroegere rugzijde.
 - nu, aan de huidige klavierzijde, zijn er 10 registergaten.
 - De kast is aan de rugzijde getransformeerd door verplaatsing van
de klaviatuur.
-

BIBLIOGRAFIE

- 1) G. Potvlieghe : "Het Zuidnederlandse orgel sinds de 17^e eeuw tot heden" (m.s.)
- 2) G. Moortgat : "Oude orgels in Vlaanderen"; deel 1, uitg. Dienst Pers en Publikaties BRT, 1964, p. 94 : "MEUZEGER", (tekst + foto's)
- 3) G. Potvlieghe : "Het kleine orgel in Brabant", in Eigen Schoon en De Brabander, XLIVe jg., nr. 5-7, p. 2-3 :
"In de kerk van Meuzegem bevindt zich een orgel dat we slechts voor het eerst vermeld vinden in 1797 in het algemeen rijksarchief te Brussel : "Departement de la Dyle - canton 129.
Eglise de Meusegem. Inventaire des objets ... 20 frimaire an VI (= 12 dec. 1797). ... I jubé avec orgue, que les paroissiens ont construit et payé à l'usage du service divin." (Nota uit de Geschiedenis van Wolvertem, in voorbereiding door Joseph Lefèvre, Jacques 't Kint en Z.E.H. L. Verhasselt.)
De tweede en laatst beschreven restauratie die we kunnen lezen hebben (uit de persoonlijke nota's van L. Verhasselt, pastoor), dateert van 27-8-1956 :

" Voor herstelling gedaan aan het orgel in de kerk.

1. Uitnemen, kuisen en restaureren van alle spelen	4750, -
2. Nazicht en reparatie aan het Cekreet	2350, -
3. Vernieuwing van Tremolo	950, -
4. Stemmen en harmoniseren van het orgel	750, -
Samen	8800, -Fr."

HUIDIGE TOESTAND

- instrument : normaal bespeelbaar, doch beginnend verval
 - meubel : begin van verval.
-

datum prospektie : oktober 1974.

WOLVERTEM (Rossem)

St-Medardus en Gildardus

=====

Auteur instrument : Joannes Thomas Forceville

Bouwjaar: 1744

Het orgel is afkomstig uit de St. Laurentius-kerk te Wolvertem

Auteur(s) transformatie(s) : onbekend

INSTRUMENT

Dispositie :

cornet
montre
bourdon
doublette
trompet
salicional

trompet
prestant
fluit
vox celest
oboë
(gestopt reg. gat)

manuaalomvang ; C-f''

- in feite nu C-e''

- in origine ontbrak Cis; het pijpwerk werd vanaf

D een 1/2 toon lager opgeschoven.

pedaalomvang : C-d' (aangehangen)

Pijpwerk :

- frontpijpwerk beschilderd, was oorspronkelijk met tinfoel belegd;
spitslabia

- frontpijpen nog grotendeels in gebruik

- binnenpijpwerk :

cornet : 5 rangen; 8' en tertskoor verdwenen; oud

prestant : oud; nog compleet (frontpijpen inclusief)

bourdon : volledig gedekt; oud

fluit : met roeren; oud

doubllette : oud

verdwenen stem (event. nazard) : nu bezet door montre (nieuw)

fourniture 4 r : pijpwerk verdwenen, rooster nog aanwezig

nu door strijker bezet (nieuw)

hobo en trompet : oud; zonder demontage niet nader te onderzoeken.

Windlade :

- waarschijnlijk niet meer de oorspronkelijke Forceville-lade, doch een vernieuwde lade uit de 2° helft van de 18° eeuw.

- grotendeels originele roosters

- kleppen achteraan gelijmd

- geen inscripties (de kleppenkast is slechts gedeeltelijk te openen)

Klaviatuur :

- ingebouwd in de prospektzijde (sinds de overbrenging naar Rossem)

- bevond zich vroeger achteraan : aan de achterzijde van de originele orgelkast bevinden zich nog de oude registergaten (links 5 en rechts 4)

- de registerknoppen zijn nog gedeeltelijk oud.

Traktuur :

- ijzeren registerwalsen met registerstokken en knoppen; zijn origineel.

Windvoorziening :

- 2 originele schepbalgen
 - originele tremulant; buiten gebruik
 - windkanalen nog gedeeltelijk origineel.
-

ORGELKAST

- kast achteraan uitgebreid met aanbouw (om het romantische pijpwerk te herbergen) .
 - het orgel was in origine een balustrade-orgel
 - er werden panelen beschadigd door de verplaatsing van het klavier en het aanbrengen van het pedaal.
 - achterwand eveneens zwaar beschadigd.
-

ARCHIVALIA

Er werden op de pastorie geen archivalia aangetroffen.

BIBLIOGRAFIE

1) G. Potvlieghe : "Het kleine orgel in Brabant", in Eigen Schoon en De Brabander, XLIV° jg., nr.5-7, p.5-6 en 15 : "In 1743 stond er in de St-Laurentiuskerk te Wolvertem een orgel, zoals beschreven staat in het archief van het aartsbisdom. Bij de "Visitationes Decanales" (boek 30) werd opgetekend : "Er is een orgel, maar met te veel kosten" (nota uit de Geschiedenis van Wolvertem, in voorbereiding door Joseph Lefèvre, Jacques 't Kint en Z.E.H. Louis Verhasselt).

Een jaar nadien wordt er dan een contract gesloten tussen de pastoor, Fr. De Roover en orgelmaker Jean Thomas Forceville uit Brussel voor levering van een nieuw orgel met 8 registers.

(G. Potvlieghe publiceert dit contract in extenso).

Het orgel dat J. Th. Forceville in de St-Laurentiuskerk had opgesteld, is na de Franse omwenteling naar Rossem overgebracht.

In 1788 (kerkrekeningen Rossem 1788) werd dit orgel verkocht aan de kerk van Rossem. Het was de orgelbouwer R. Smets die belast werd met de verplaatsing ervan; hiervoor ontving hij 40 gulden.

In 1802 werd dit orgel hersteld door de "commune de Rossem" waarvoor de orgelmaker J. Smets werd gevraagd. De onkosten beliepen 325 gulden die betaald werden op 25-5-1803. Dit contract werd gesloten tussen de burgemeester J. Robberechts, Clemens Raes, koster en de orgelbouwer J. Smets. De inwoners van Rossem moeten dan het orgel afhalen te Brussel (beschrijving op een los blad, ingeschoven in een notitieboek daterend van 1754).

In 1828 werd het orgel nog eens vernieuwd door Stefanus Smets voor 211 gulden + 12 stuivers voor het vertinnen van de pijpen (gemeentelijk archief te Wolvertem)."

2) Fl. Peeters, Dr. M.A. Vente : 'De Orgelkunst in de Nederlanden' : Mercatorfonds Antwerpen 1971, pag. 274 in een bijdrage van Gh. Potvlieghe :

'hij (= Joannes Thomas Forceville) leverde een nieuw orgeltje van acht registers te Wolvertem, St. Laurentius (1744). '

HUDIGE TOESTAND

- instrument en meubel in verval
- praktisch geen onderhoud meer

datum prospektie : oktober 1974

ZAVENTEM

St-Martinus

=====

Orgelkast : grotendeels daterend uit 1769

Het instrument is in hoofdzaak te beschouwen als een werk van

J. Merklin, daterend van de 2° helft van de 19° eeuw.

Het werd nogmaals grondig getransformeerd door Fa. Van De Loo/Leuven.

Onderhoud : - vroeger : Salomon Eyckmans/Brussel.

- nu 3 maal s'jaars door Van de Loo/Leuven

INSTRUMENT

Dispositie :

soubasse 16

bourdon 8

P + I

P + II

expression

tutti

bourdon 16

montre 8

salicional 8

flute 4

prestant 4

quinte 2 2/3

fourniture

trompette 8

clairon 4

I + II

flute 8

bourdon 8

gambe 8

voix céleste 8

flute 4

flageolet 2

basson hautbois 8

tremolo

manuaalomvang : C-g''

pedaalomvang : C-f'

Pijpwerk :

- frontpijpen (montre) : Merklin; opgeworpen boven- en onderlabium;

opschrift "Montre - Zaventem"

- groot orgel :

salicional : Merklin

prestant 4 : ouder; gedeeltelijk bijgewerkt door Merklin
(vooral in de bas).

fluit 4 : oud; ook pijpen in flesvorm; er is slecht soldeerwerk aan
verricht; de bas is gedekt (met verschuifbare hoeden);
de rest met roeren sommige afgesneden).

nasard : oud; de diskant is waarschijnlijk van een cornet afkomstig;
de bas is als gemshoorn gemaakt (conisch), met baarden.

fourniture : ouder pijpwerk (einde 18^e eeuw); 3 rangen

bourdon 16 : diskant is ouder pijpwerk; de baskant is pneumatisch
afgeleid.

trompet 8 : Merklin; met vertinde lepels

clairon 4 : id.; de hoogste zijn labiaalpijpen

- pedaal :

grote pijpen afgeleid van bourdon 16 van gr.org., in grenen.
de kleinste pijpen = ouder.

- reciet :

fluit 8 : zeer wijde mensuur; Merklin

bourdon 8 : Merklin; in de bas eiken pijpen

gambe 8 : Merklin

voix céleste : in zink, fabriekspijpwerk, met snijbaarden; Van De Loo.

fluit 4 : Merklin; de hoogste conisch

flageolet 2 : in de bas met roeren, de hoogste open fluit; Merklin

hautbois : Merklin; in de bas een soort basson met doorslaande tongen.

Windladen :

De huidige (pneumatische) windladen zijn van Van de Loo; er zijn nog pijpstokken van de oude eiken windladen van Merklin aanwezig, hier en daar verwerkt als loopplank.

Flaviatuur :

- ingebouwd in de zijkant

Windvoorziening :

- magazijnbalg van Merklin, degelijk gekonstrueerd.

ORGELKAST

8'-kast in rococo-stijl, reeds door Merklin uitgebreid aan de achterzijde in verband met het plaatsen van een Reciet. Nu grondig verzaagd aan de voorkant van de voet, wegens de ombouw van het doksaal.

De constructie van de oude rugwand is nog aanwezig, vooral in de bovenkast; de voet is volledig uitgezaagd.

De huidige zwelkast is door Van de Loo gemaakt (in spaander plaat).

ARCHIVALIA

Volgende brieven bevinden zich in het kerkarchief van Overijse :

1)

Savenhem, le 16 juillet 1870

Monsieur,

En réponse à votre lettre du 11 de ce mois, j'ai l'honneur de vous faire connaître que je suis très satisfait de l'orgue, placé par la société Merklin-Schutze. dans notre église, tous les

artistes et amateurs qui ont touchés ou entendus l'orgue m'ont toujours exprimer leurs satisfaction, tant sous le rapport du son que de la composition de l'orgue.

Monsieur, si je vous ai pas repondu de suite, c'est que je n'ai pas eu connaissance plustôt de vôtre lettre, à cause de mon absence.

Agreez, Monsieur l'assurance de ma parfaite consideration.

(get.)

Saventhem, le 7 Août 1870.

2) Monsieur,

Notre orgue se compose d'un grand jeu, d'un positif et d'un clavier de pédales. Le positif se relie au grand jeu au moyen d'un pédale d'accrochement, le clavier de pédales se relie au grand jeu ou au positif ou aux deux jeux ensemble au moyen de pédales d'accrochement, ce qui fait que nous pouvons jouer tous les jeux reunis, nous avons trois pédales d'accrochement et un Crescendo.

Au grand orgue nous avons les jeux suivants.

Un clairon,

trompette 8 pieds,

fourniture,

flûte octaviante 4 p.,

prestant 4 p.,

salicional 8 p.,

bourdon 8 p.,

montre 8 p.,

& cornet.

Le positif se compose d'un
bourdon 16 p.,
flûte harmonique 8 p.,
viola di gamba 8 p.,
flûte écho 4 p.,
flageolet 2 p.,
basson 8 p.,
hautbois 8 p.,
& voix humaine 8 pieds.

Vous trouverez peut être étonnant de trouver le Bourdon 16 p sur le positif au lieu de le placer au grand jeu, mais cela vient que le buffet et la facade de notre vieille orgue sert pour le grand jeu et n'y trouvant pas de place pour le Bourdon 16 p, nous l'avons dû placer au positif.

Il y a d'ajouté un buffet, qui n'a pas la vue de l'église, dans le quel est placé : dans le fond le soufflet, au milieu le mecanisme et au dessus les jeux du positif.

Quant au prix, Monsieur, il faut remarquer que Mr. Merklin a repris notre ancien orgue et qu'il a laissé servir le bourdon 8 p., la flute oct., le cornet et la fourniture, et l'église a payé environ cinq mille francs.

Pour l'accord, Mr. Merklin nous envoie un accordeur 3 ou 4 fois par an selon le besoin et nous payons, par abonnement , dix francs par accord.

Agréez, Monsieur, l'assurance
de ma considération distinguée
(get.) J: A Decoster (?)

BIBLIOGRAFIE

1) J. L. De Ceuster : " Saventhem" in Brabantse Folklore nr. 47-48, 1929, Brussel :

" Reeds van in 1659 vindt men beschreven dat de kerk een orgel bezat. In 1729 kocht men een nieuw orgel bij P. Boulangé te Leuven, dat omtrent 250 guldens gekost heeft. In 1769 werd het door een groter vervangen dat men 900 guldens betaalde. "

2) G. Potvlieghe : "Werklijsten van 3 19° eeuwse Belgische orgelmakers", in De Mixtuur, tijdschrift over het orgel, Schagen (Ned.), nr. 11 (okt. 1973), p. 212 :
onder § 2 werklijst van J. Merklin, vermelding "Saventhem".

HUIDIGE TOESTAND

- instrument : slecht functionerend en in verval.
- meubel : in verval

datum prospectie : december 1974.

Z E L L I K

Sint - Bavo

=====

Auteur instrument : Van Bever / Brussel

Bouwjaar : tussen 1910 - 1916

In gedemonteerde toestand ter pastorijs opgeslagen.

INSTRUMENT

Een één-klaviers-orgel met 8 registers, en pedaal.

De dispositie is niet precies te achterhalen.

Manuaalomvang : C-g' ' '

Pedaalomvang : C-d'

Onder het pijpwerk bevinden zich twee oude stemmen (eerste helft van de 19e eeuw) : bourdon 8' en bourdon 16' (alleen het metalen pijpwerk).

Het overige pijpwerk is integraal van Van Bever.

Klaviatuur, traktuur en windvoorziening zijn nieuw

Alles ingesloten in één grote kast met sierfrontje : niet belangrijk.

BIBLIOGRAFIE

Gh. Potvlieghe : " Lijst van werken van de orgelbouwers Van Bever
die dateren tussen de jaren 1880 en 1916 "
in De Prestant 1962, nr 3, p.71-72 :
"-Zellik, parochie (nieuwbouw)"

HUIDIGE TOESTAND

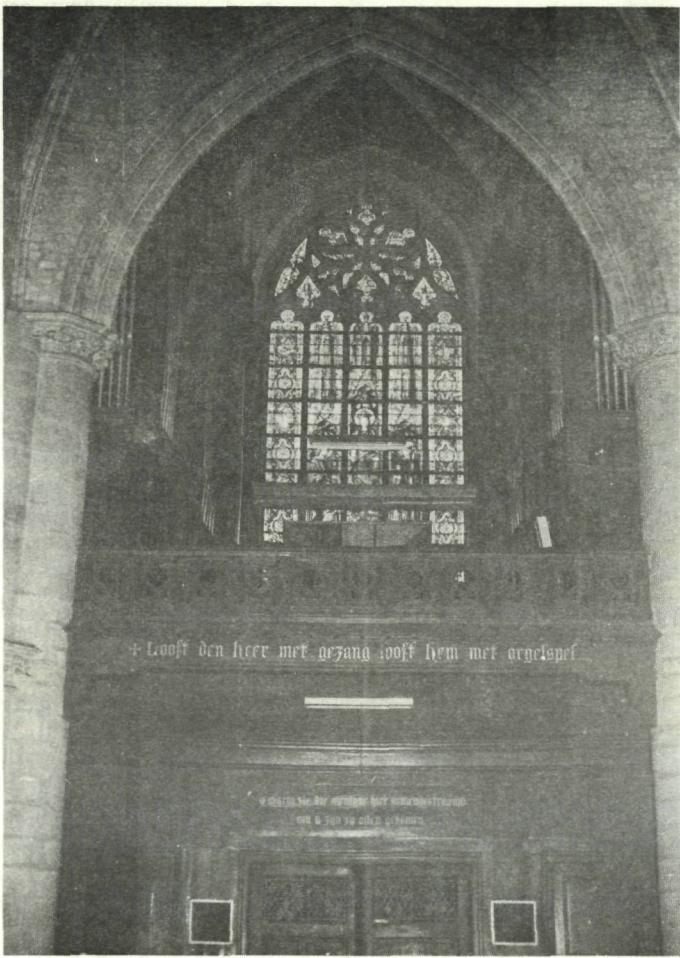
Het orgel is gedemonteerd sinds de recente kerkrestauratie. Bij
deze gelegenheid werd het doksaal afgebroken.

Datum prospectie : september 1974.

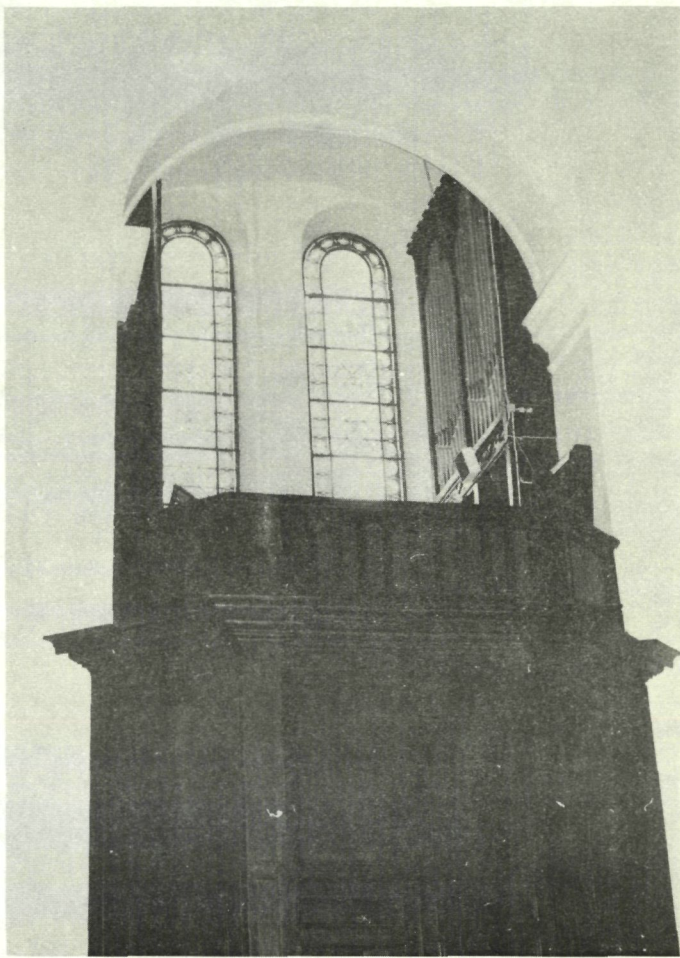
Lijst der gepubliceerde foto's

Alseberg	p. 1
Asse (Ter Heide)	p. 1
Beert a) toestand vóór de kerkrestauratie)	p. 2
b) " ná " " "	
Bekkerzeel	p. 3
Bellingen	p. 3
Berg	p. 4
Bever	p. 5
Bogaarden	p. 5
Borchtlombeek	p. 4
Brussegem (centrum)	p. 6
Brussegem (Oppem)	p. 7
Brussegem (Ossel)	p. 7
Buizingen	p. 6
Diegem	p. 8
Diegem (Lo)	p. 8
Dilbeek	p. 9
Dworp	p. 9
Elewijt	p. 10
Elingen	p. 11
Essene	p. 11
Galmaarden	p. 12
Gooik a) toestand vóór de kerkrestauratie)	p. 13
b) " ná " " "	
Grimbergen (centrum)	p. 10
Grimbergen (Borgt)	p. 12
Groot-Bijgaarden (centrum)	
a) toestand vóór W. O. II)	p. 14
b) toestand ná bombardement tijdens W. O. II	
Halle (St-Martinus)	p. 15
Halle (Essenbeek)	p. 15
Hamme	p. 16
Hoeilaart	p. 17

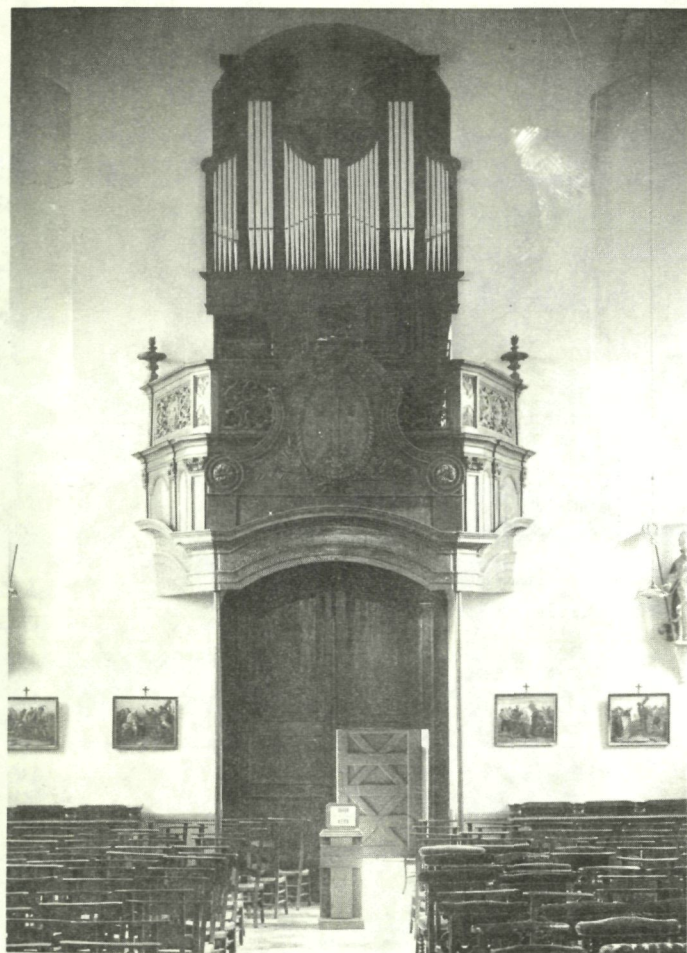
Kampenhout	p. 16
Kester	p. 17
Kobbegem	p. 18
Leerbeek	p. 19
Liedekerke	p. 18
Londerzeel (centrum)	
a) toestand vóór de transformatie	
b) " nà " "	p. 20
Londerzeel (St-Jozef)	p. 21
Machelen	p. 19
Malderen	p. 21
Melsbroek	p. 22
Merchtem	p. 22
Mollem a) toestand vóór de kerkrestauratie	
b) " nà de ") p. 23
Mollem (Bollebeek)	p. 24
Nederokkerzeel	p. 24
Nossegem	p. 25
Oetingen	p. 25
Opwijk (centrum)	p. 26
Oudenaken	p. 27
Overijse (centrum)	p. 26
Overijse (Tombeek)	p. 27
Pepingen	p. 28
Perk	p. 29
Relegem	p. 28
Roosdaal (O. L. Vrouw-Lombeek)	p. 29
Roosdaal (Pamel)	p. 30
Roosdaal (Ledeberg)	p. 30
Roosdaal (Strijtem)	p. 31
Schepdaal	p. 33
St-Katharina-Lombeek	
a) toestand vóór de kerkrestauratie	
b) " nà " ") p. 32

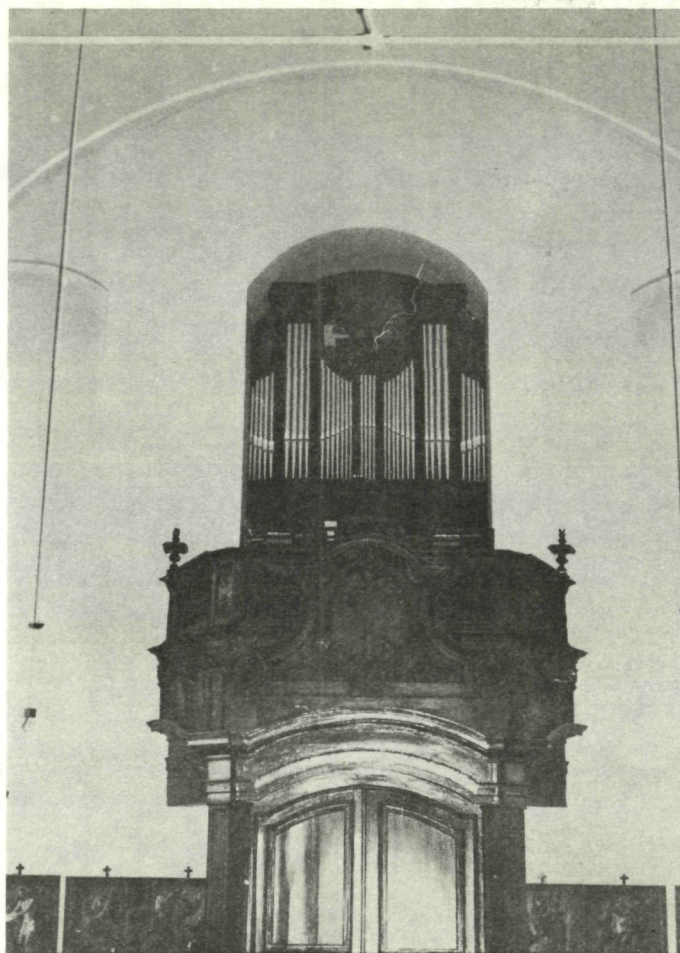
ALSEMBERG

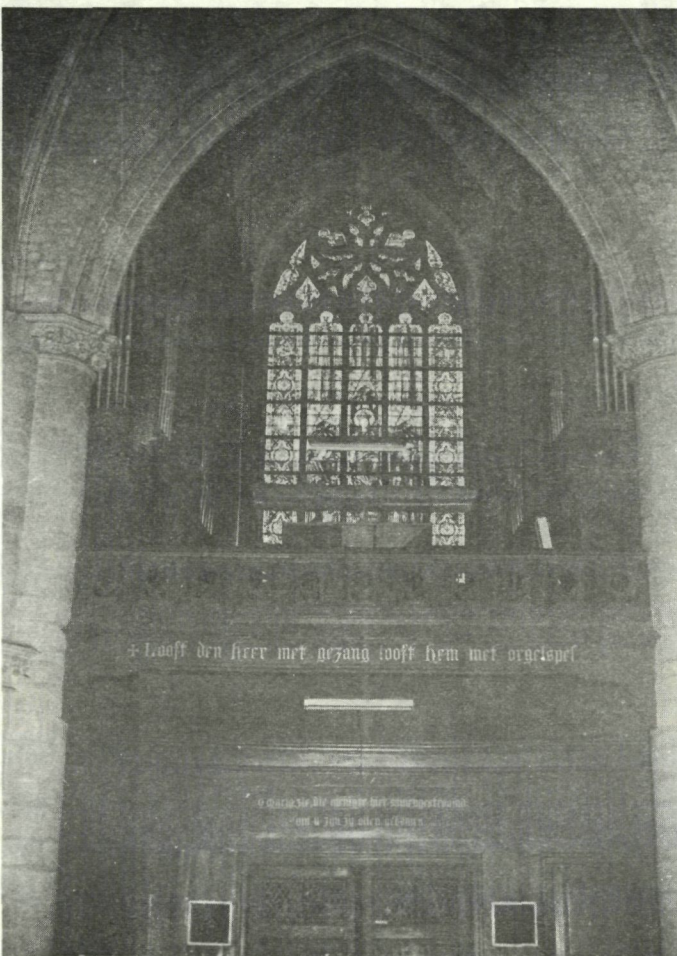
ASSE (Ter Heide)

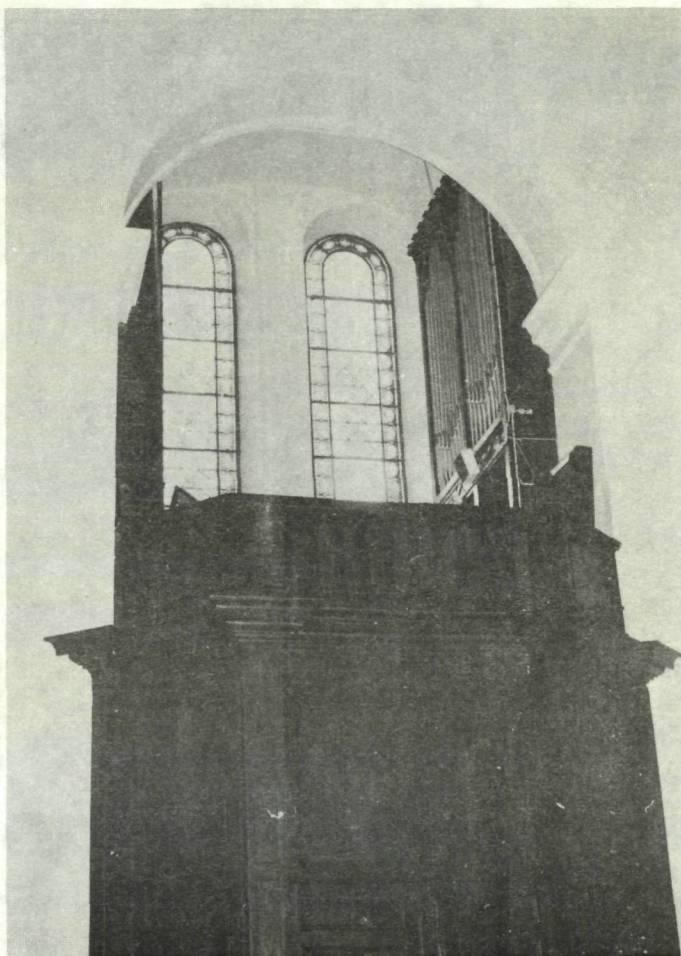
BEERT
(toestand vóór de kerkrestauratie) foto ACL

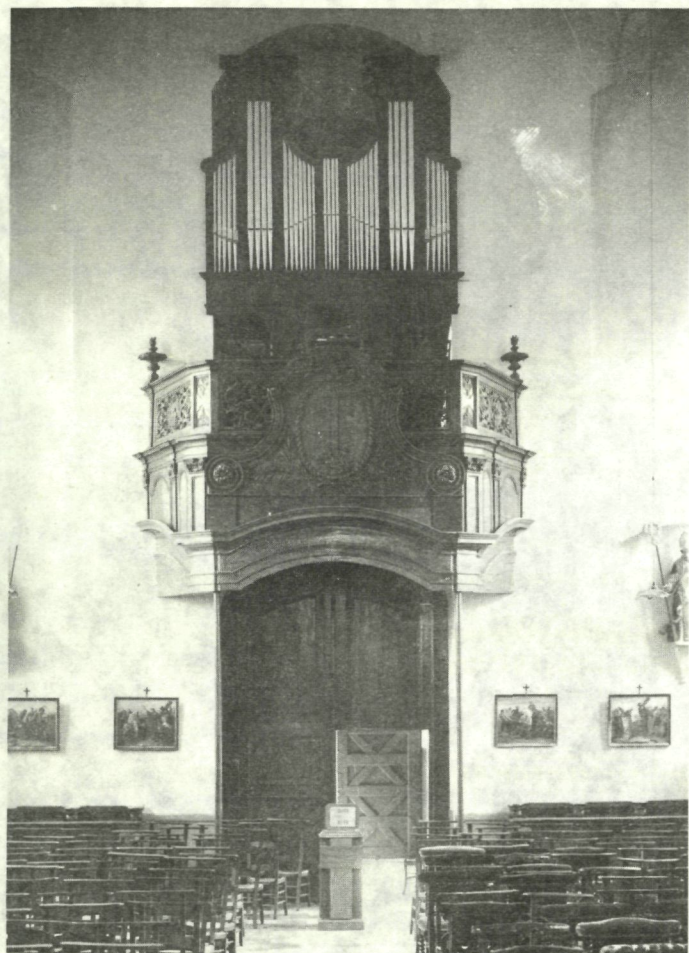
BEERT
(toestand nà de kerkrestauratie)

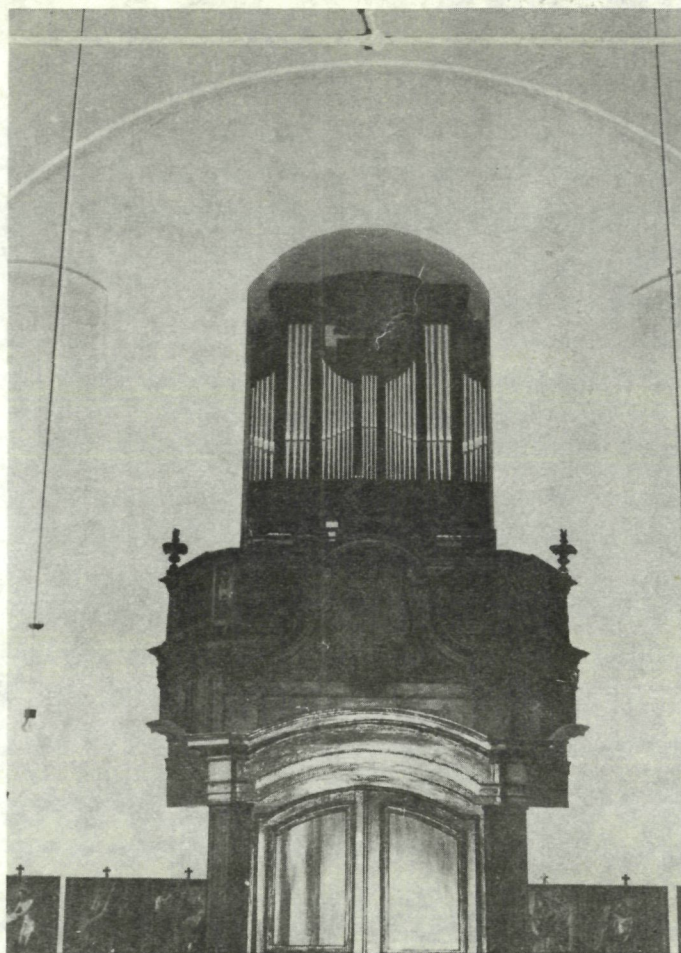
ALSEMBERG

ASSE (Ter Heide)

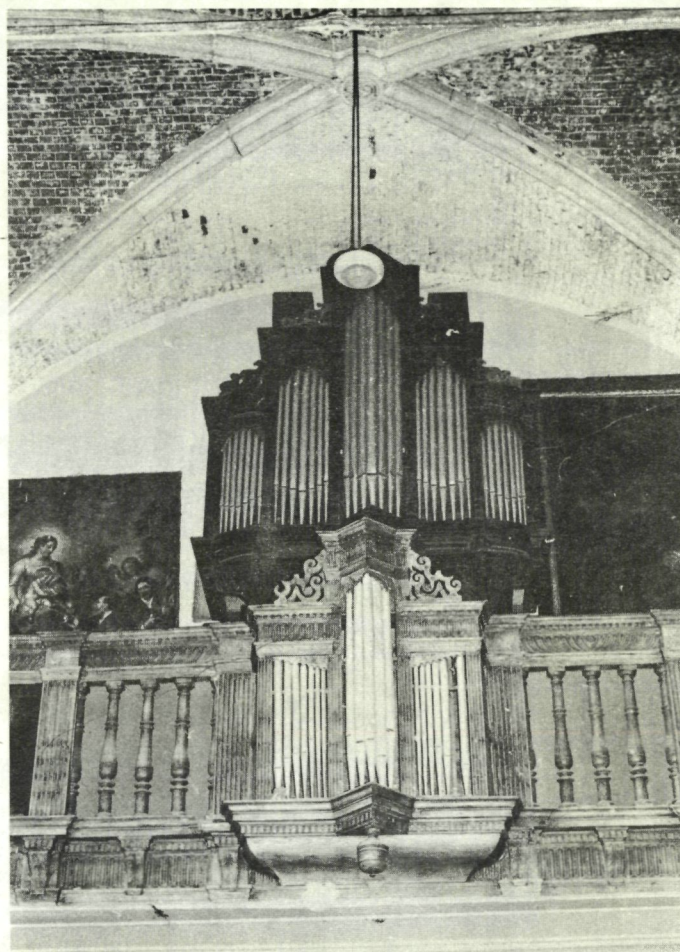
BEERT
(toestand vóór de kerkrestauratie) foto ACL

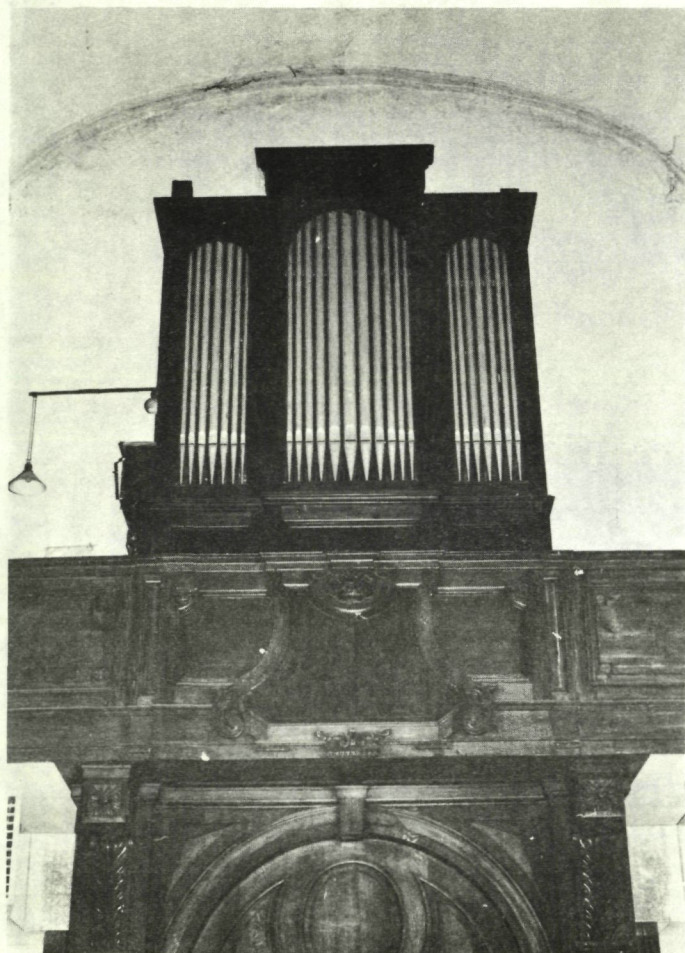
BEERT
(toestand nà de kerkrestauratie)

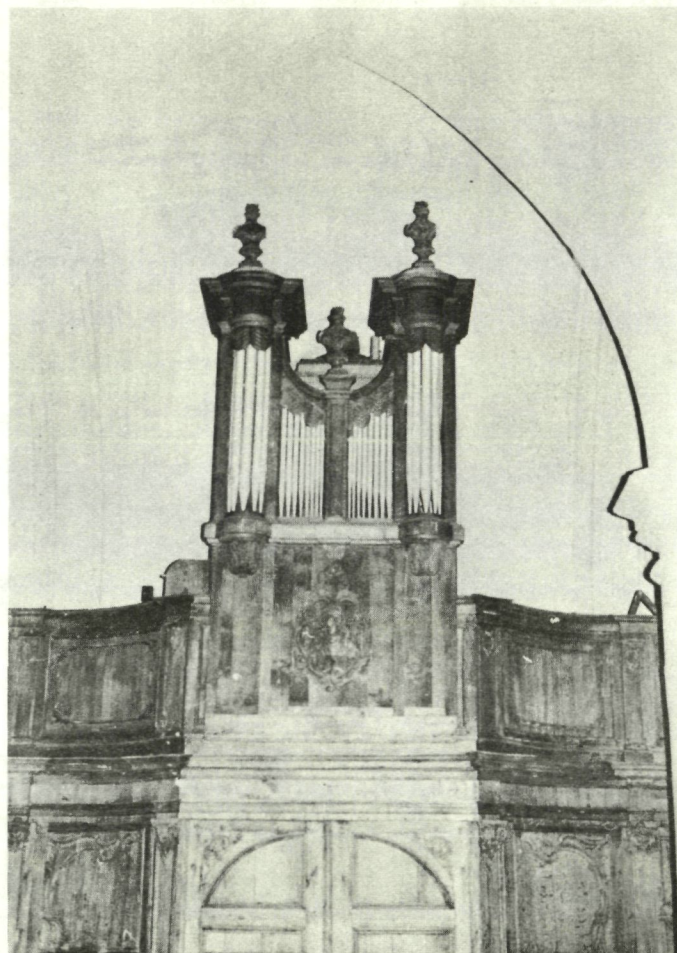
BEKKERZEEL
foto ACL

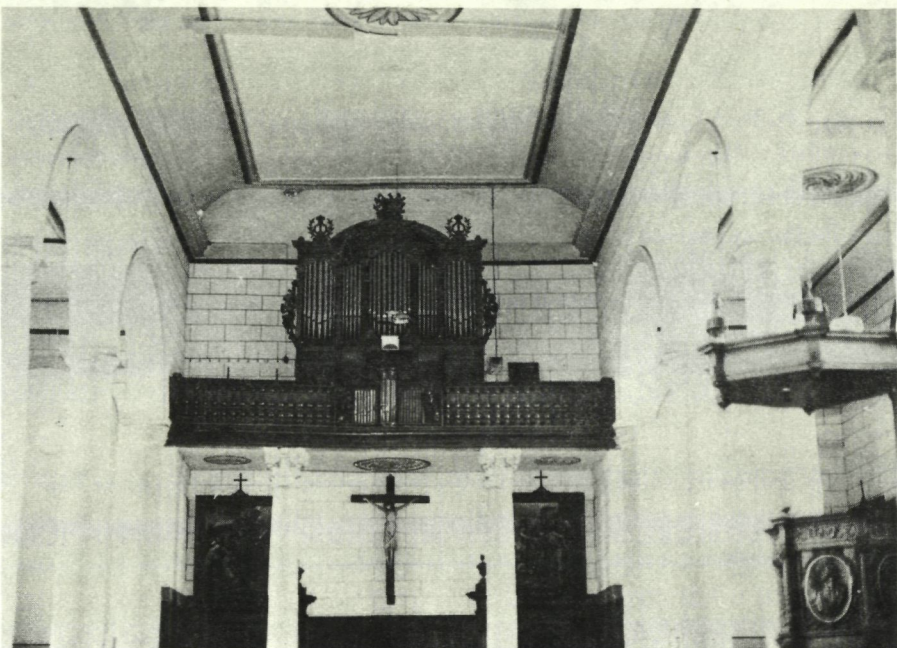
BELLINGEN

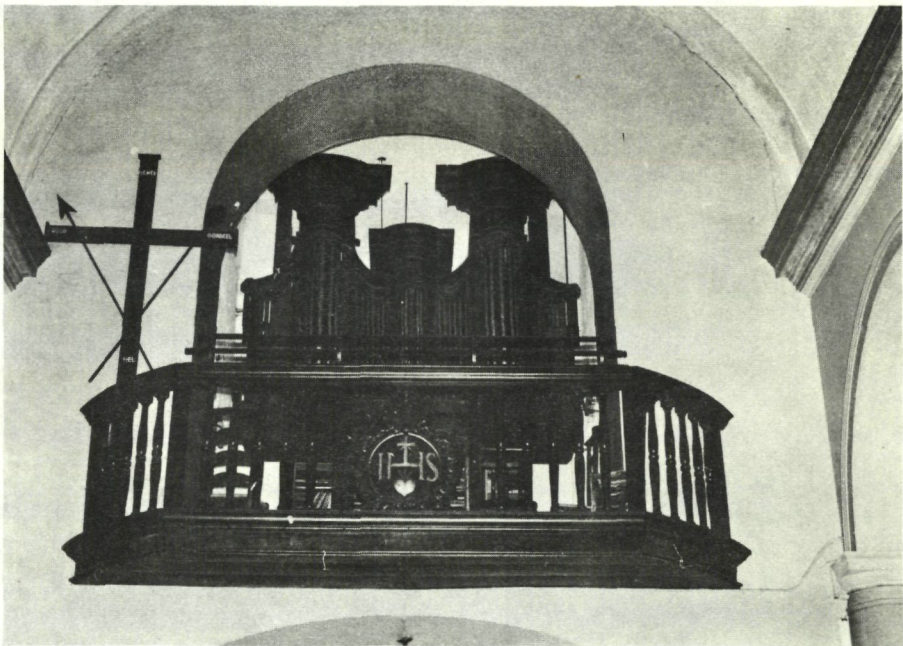
BERG

BORCHTLOMBEEK

BEVER

BOGAARDEN

BRUSSEGEM (centrum)

BUIZINGEN

BRUSSEGEM (Oppem)
foto ACL

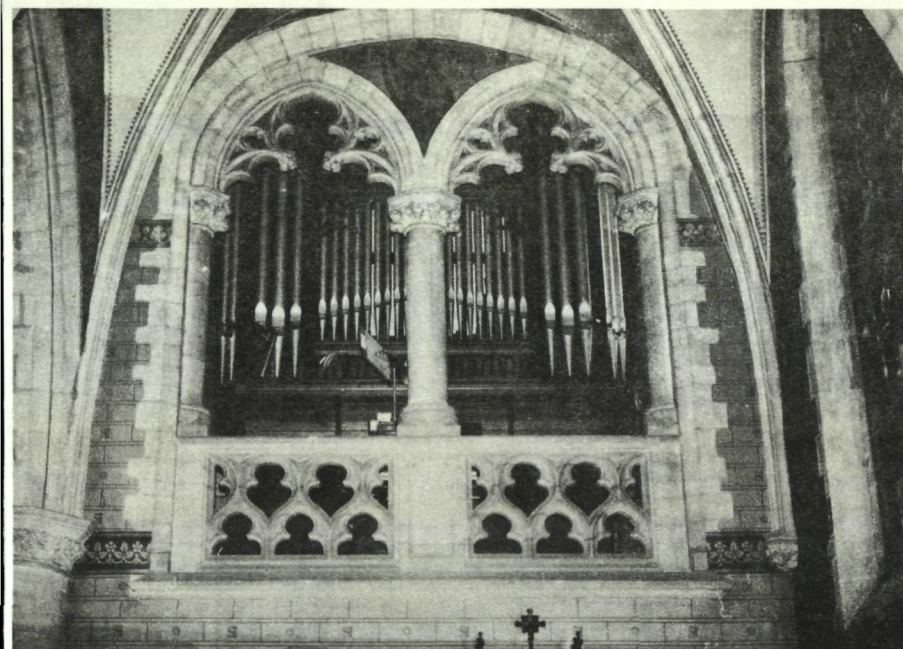
BRUSSEGEM (Ossel)

DIEGEM

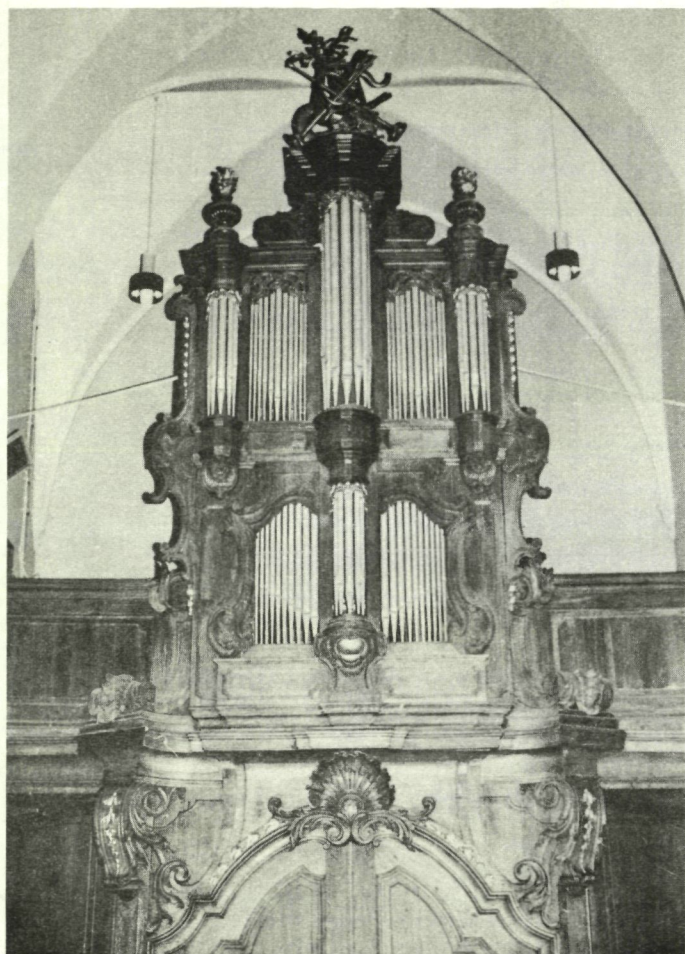
DIEGEM (Lo)

DILBEEK

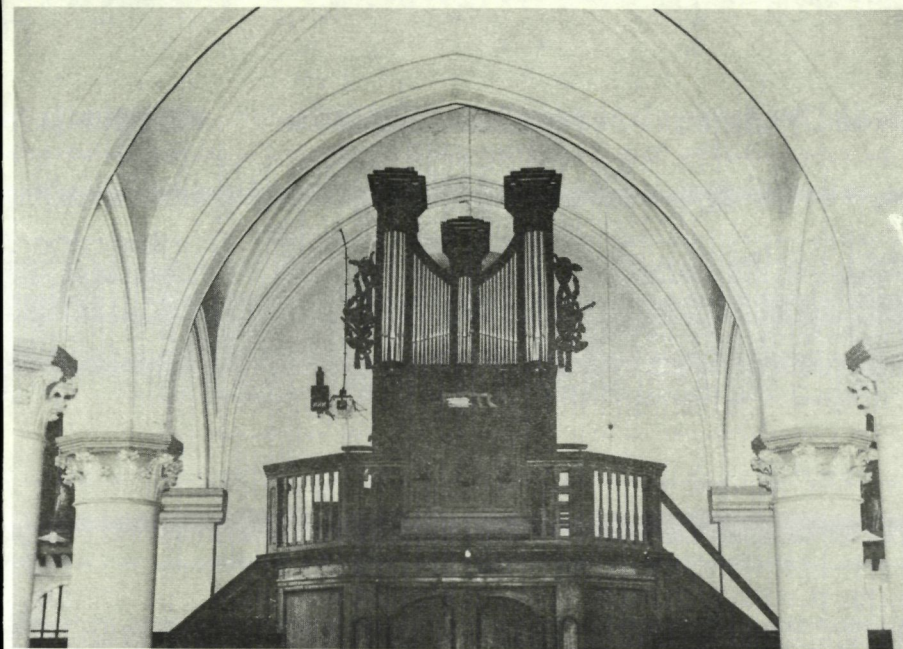
DWORP

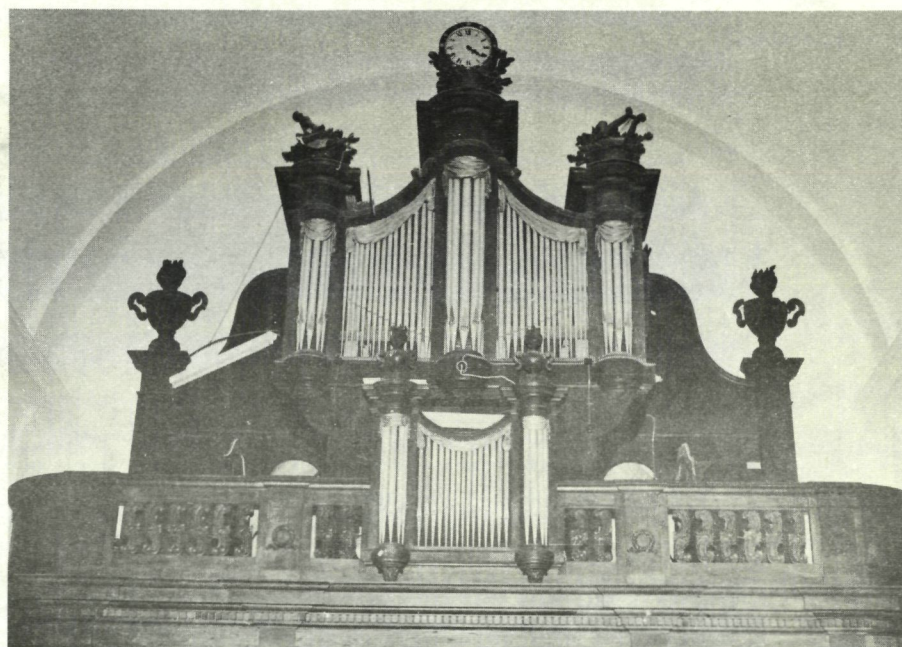
ELEWIJT

GRIMBERGEN (centrum)
foto ACL

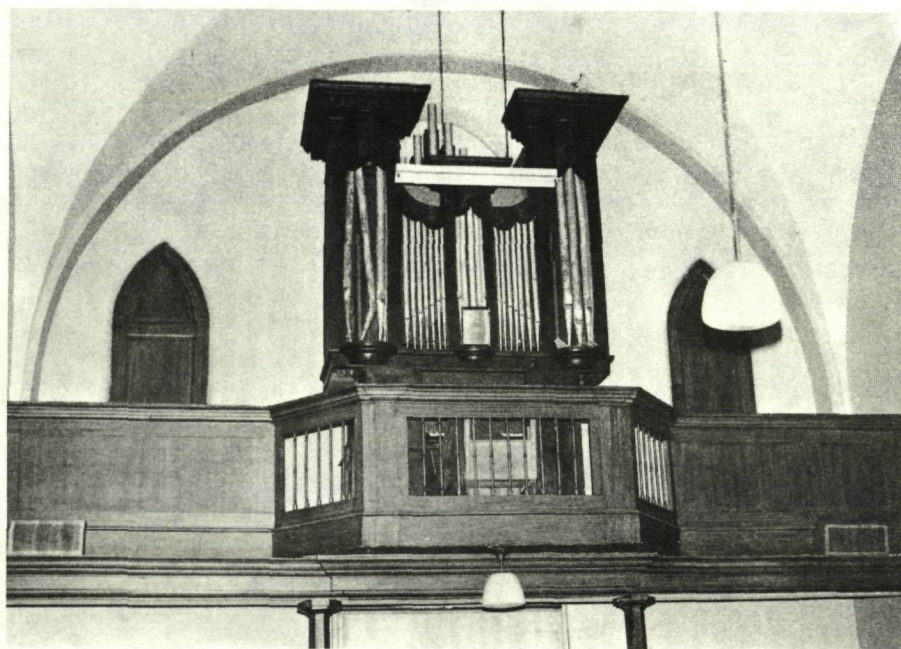
ELINGEN

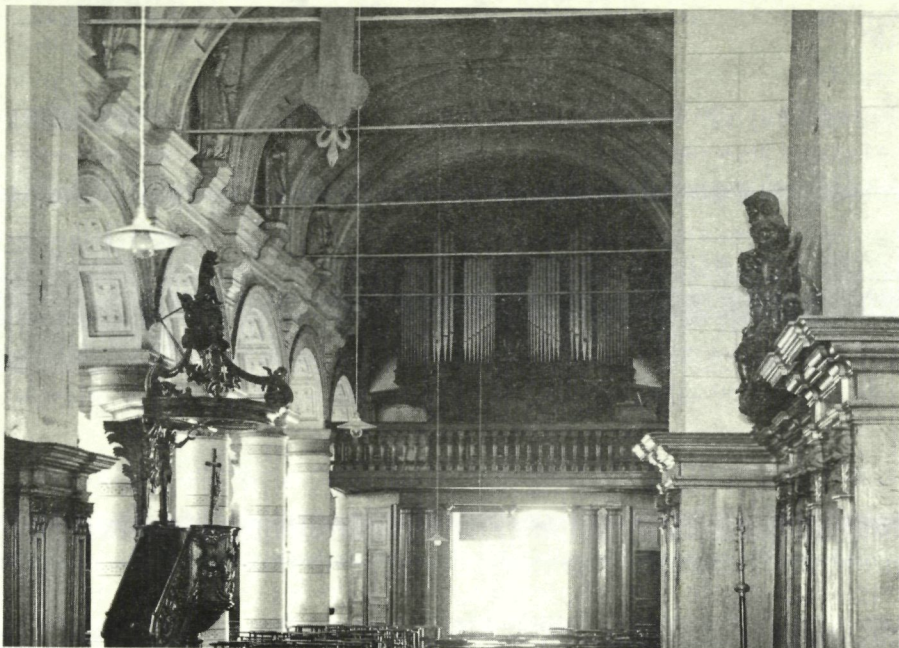
ESSENE

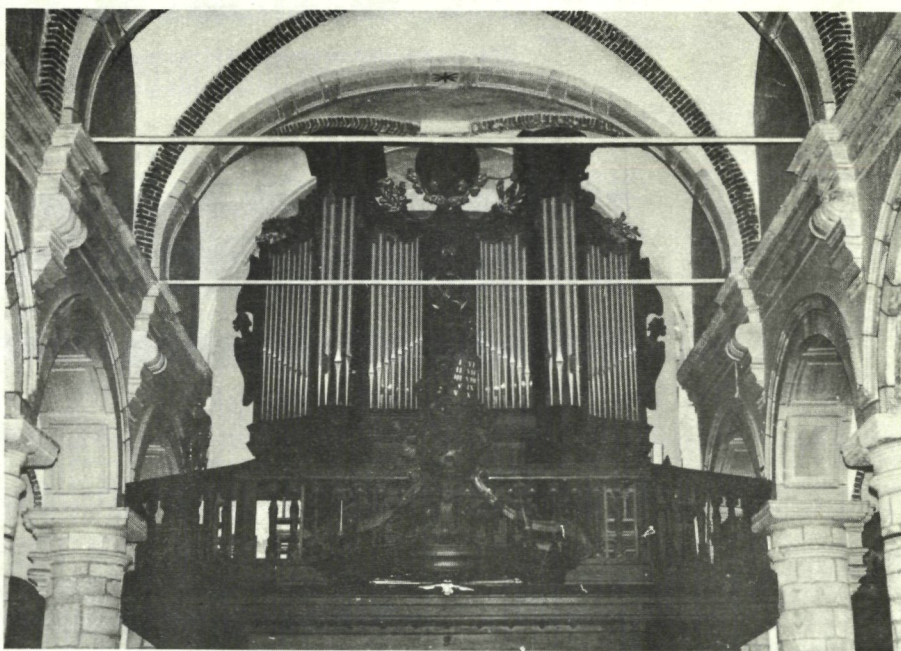
GALMAARDEN

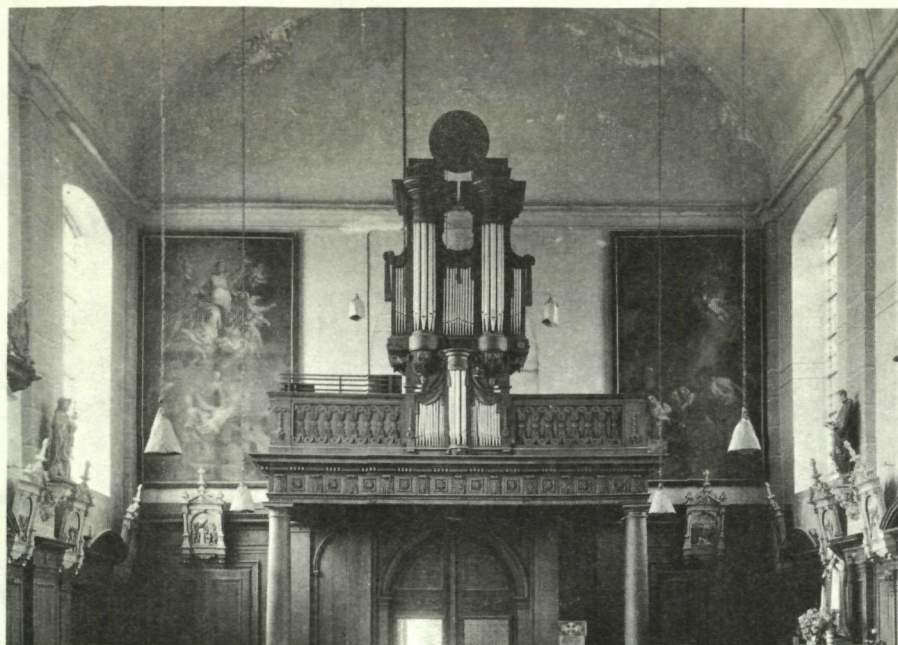
GRIMBERGEN (Borgt)

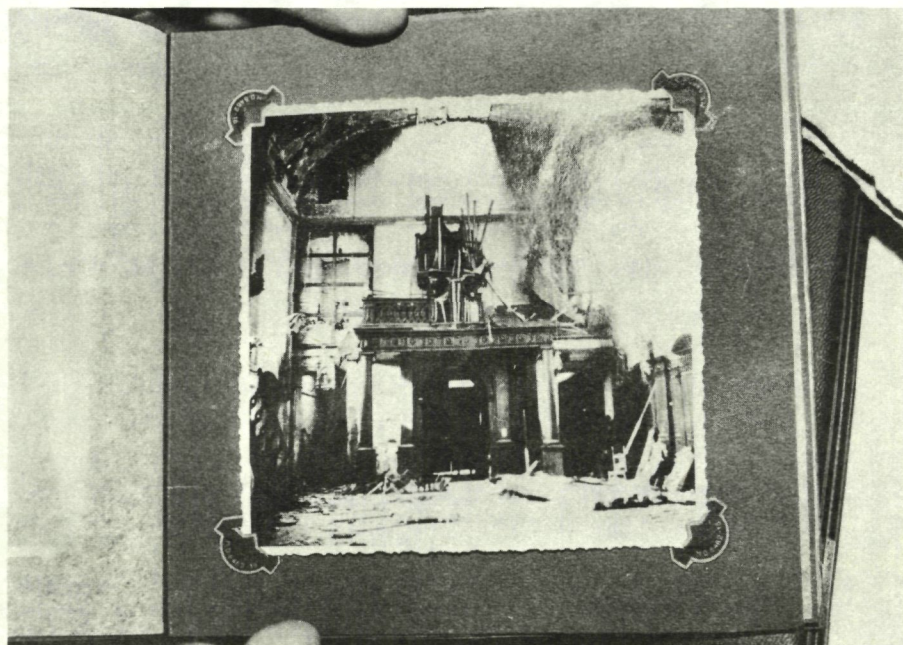
GOOIK (toestand vóór de kerkrestauratie)
foto ACL

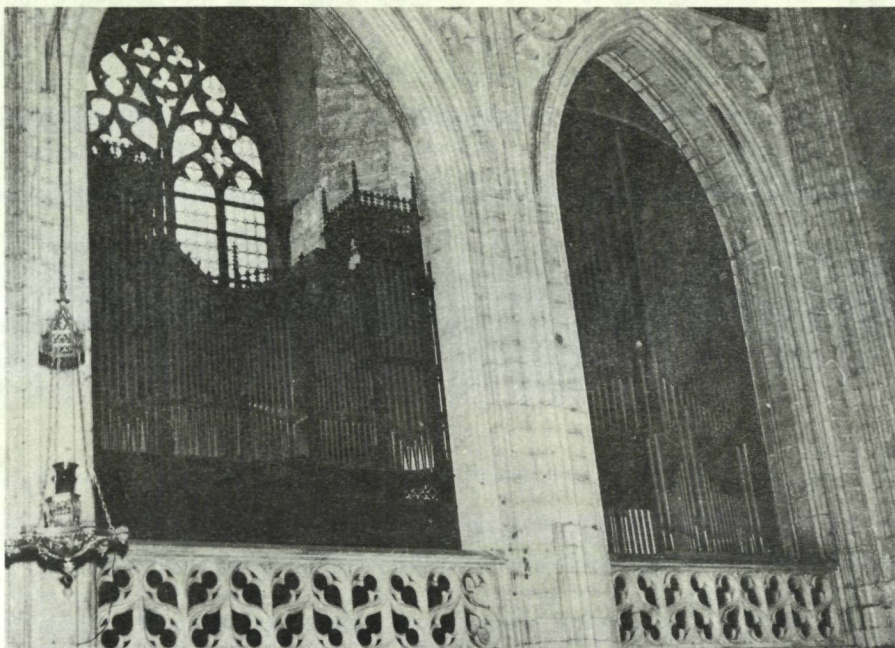
GOOIK (toestand nà de kerkrestauratie)

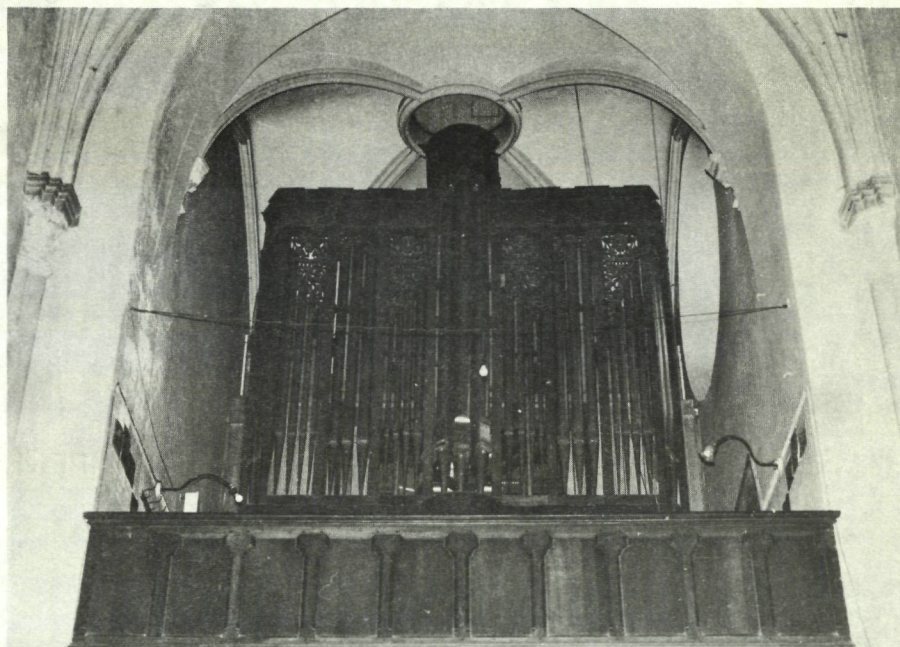
GROOT-BIJGAARDEN (centrum)
toestand vóór W.O. II foto ACL

GROOT-BIJGAARDEN (centrum)
toestand na bombardement tijdens W.O. II

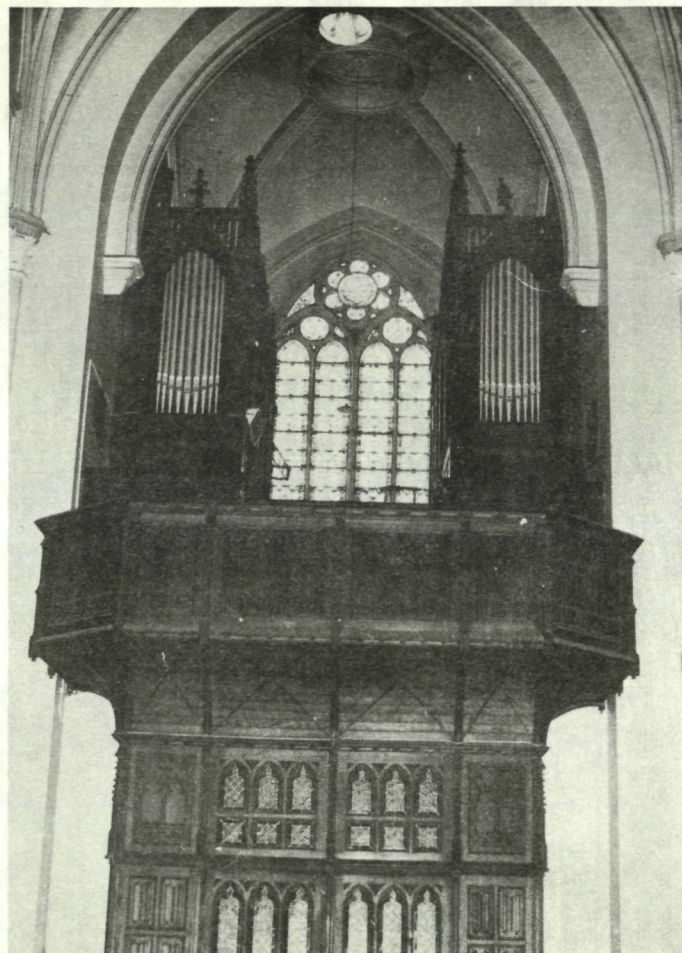
HALLE Sint-Martinus

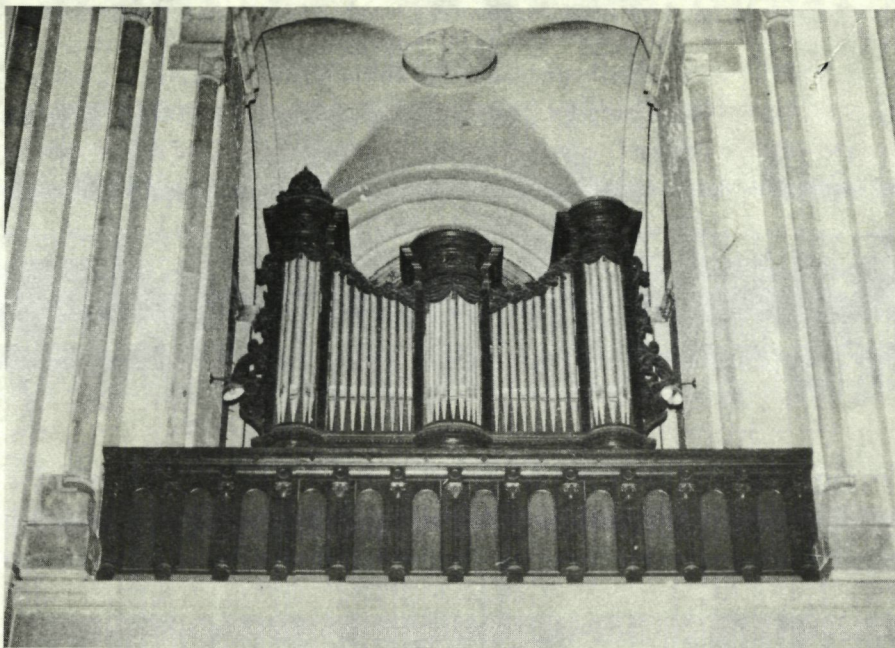
HALLE (Essenbeek)

HAMME

KAMPENHOUT

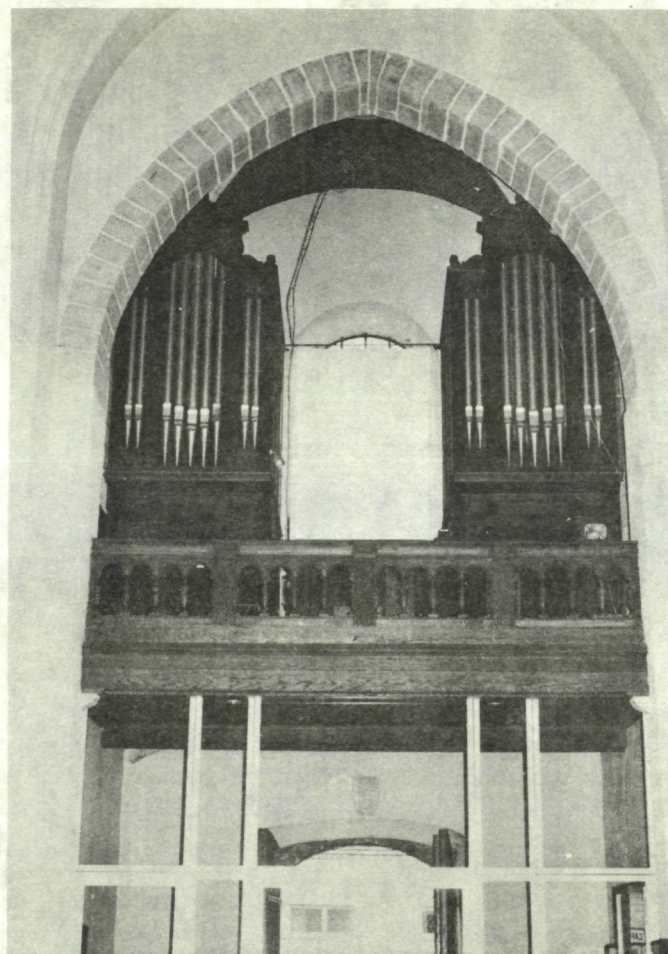
HOEILAART

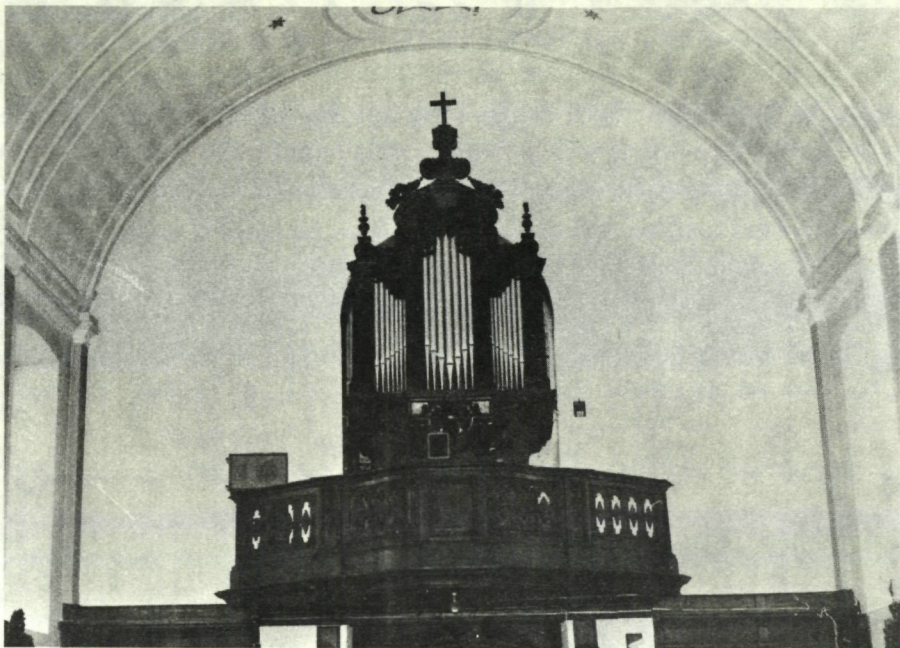
KESTER

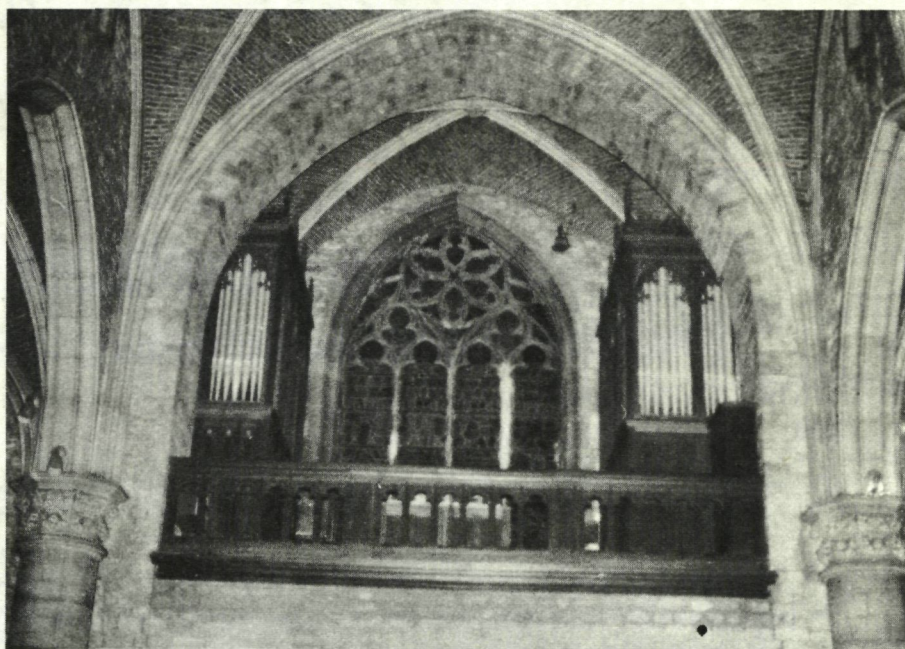
KOBEGEM
foto ACL

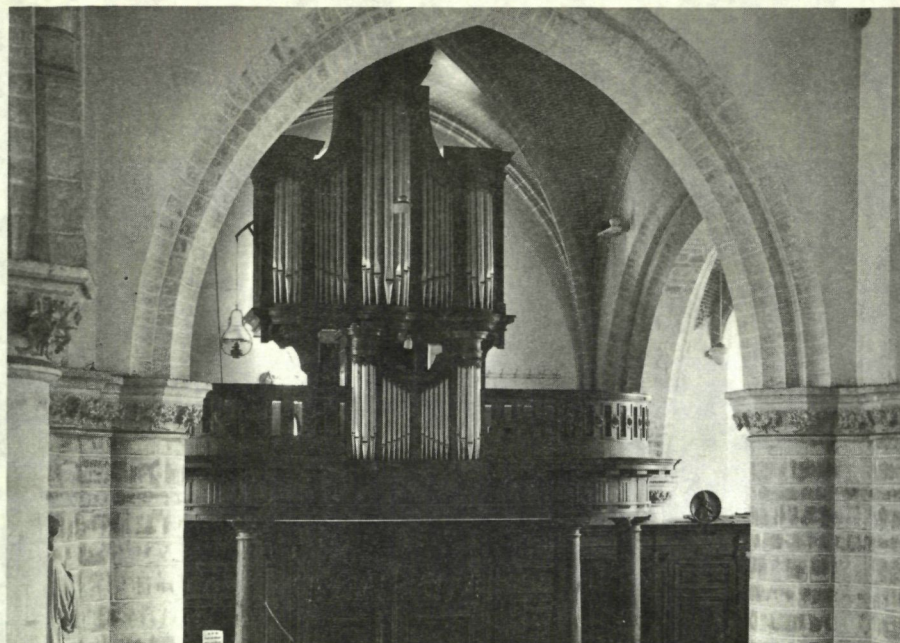
LIEDEKERKE

LEERBEEK

MACHELEN

LONDERZEEL (centrum)
toestand vóór de transformatie

foto ACL

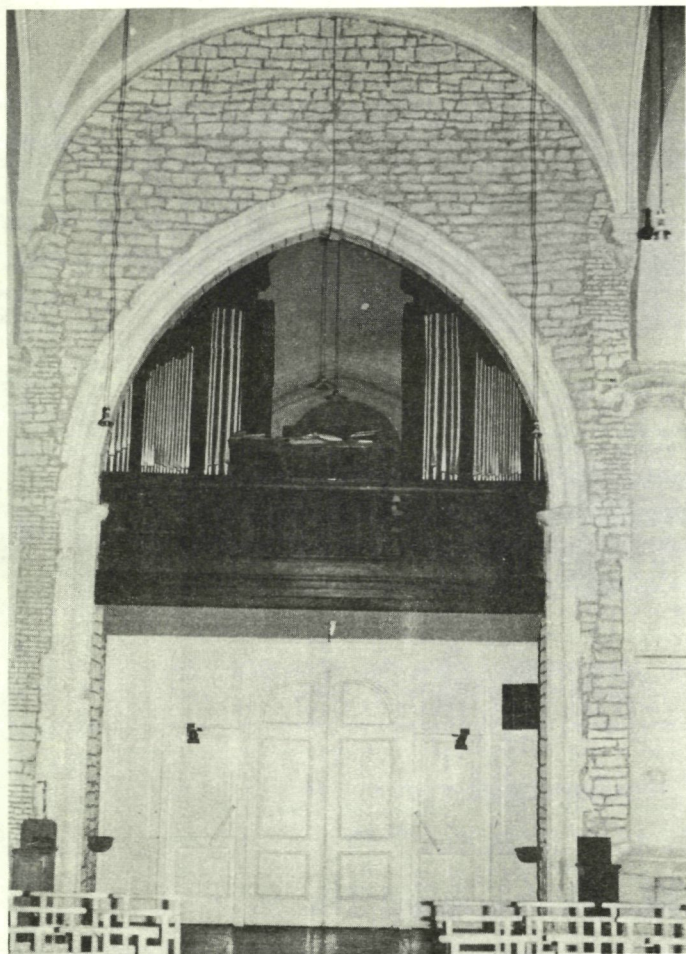
LONDERZEEL (centrum)
toestand nà de transformatie

LONDERZEEL (Sint-Jozef)

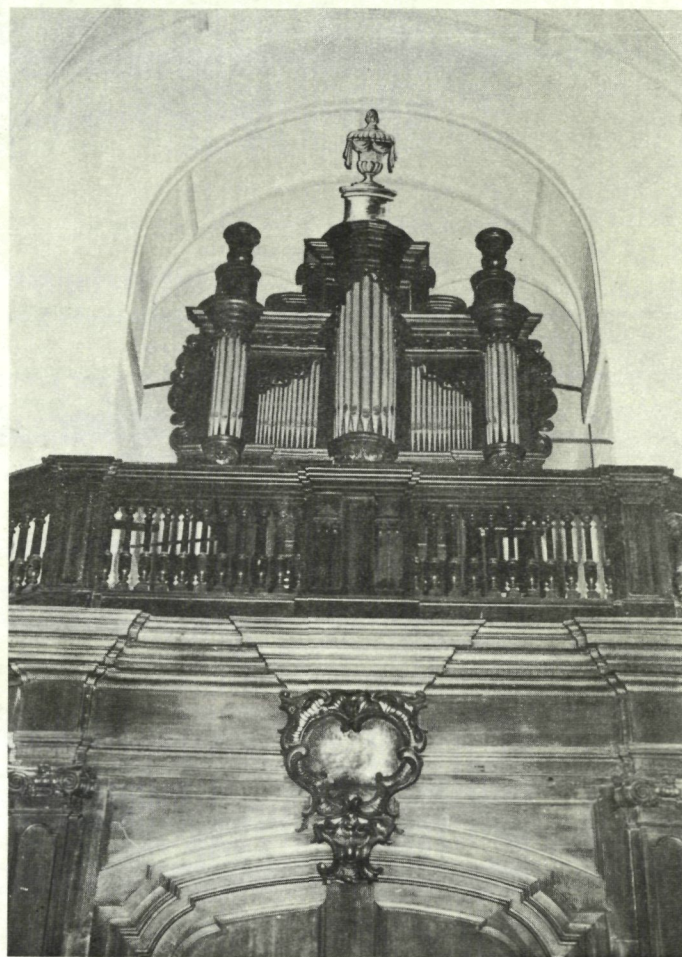
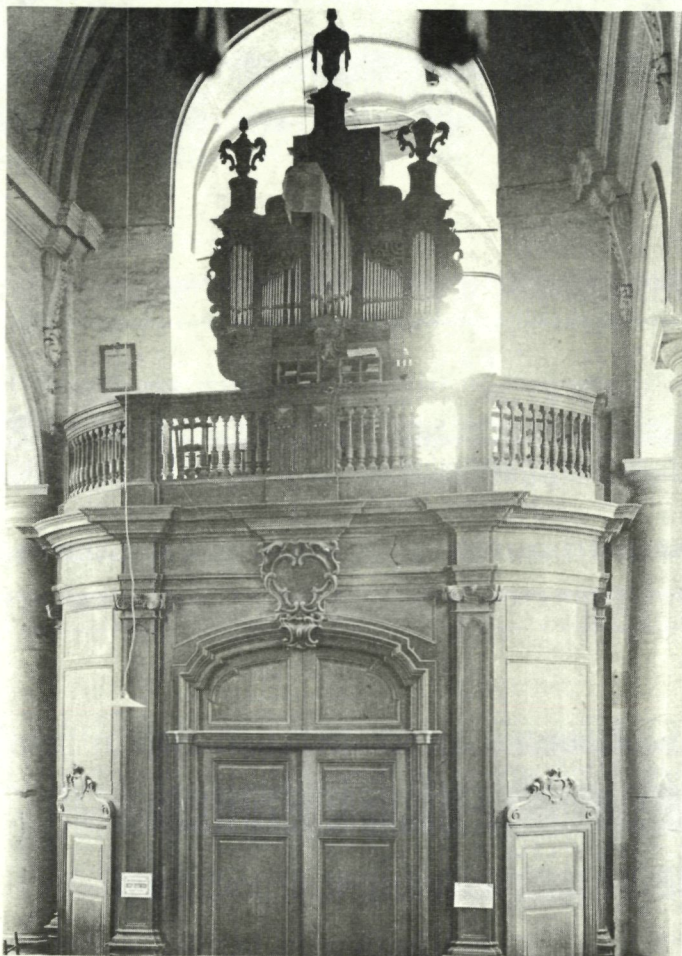
MALDEREN

MELSBROEK

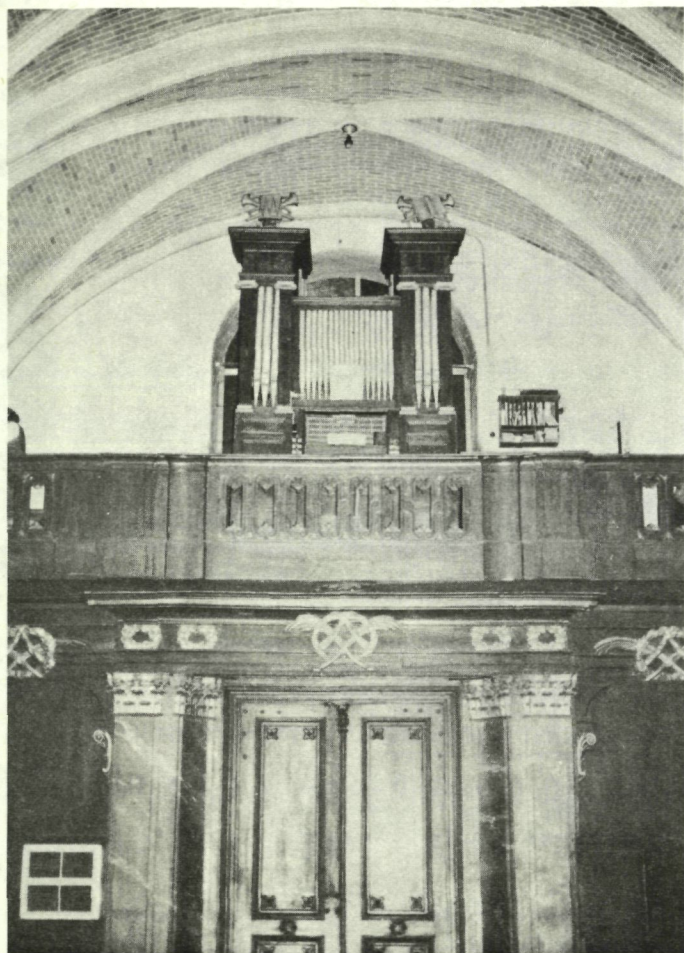
MERCHEM
foto ACL

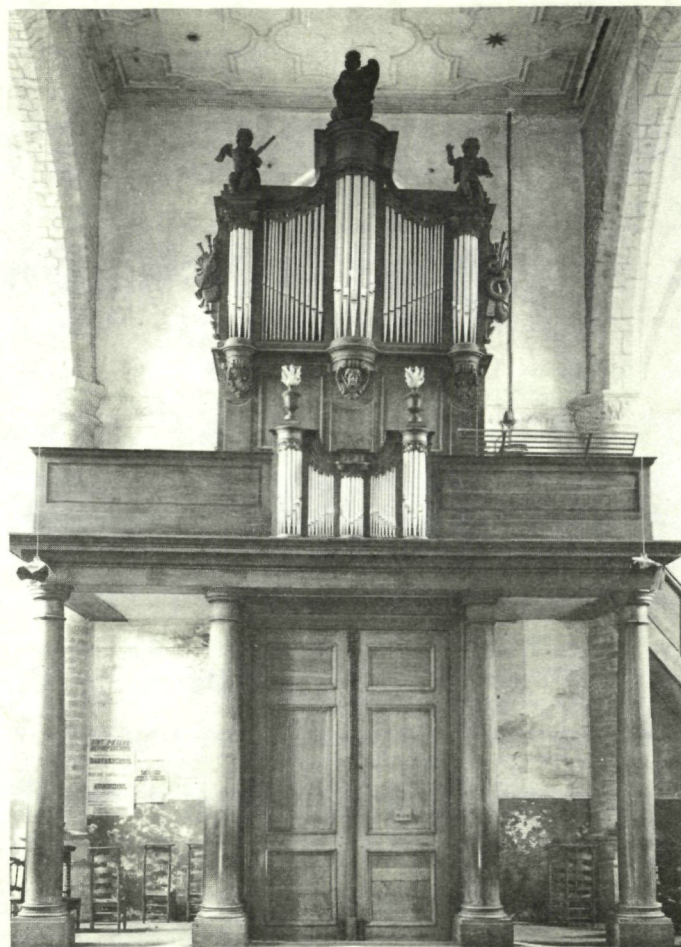
MOLLEM
toestand vóór de kerkrestauratie

foto ACL

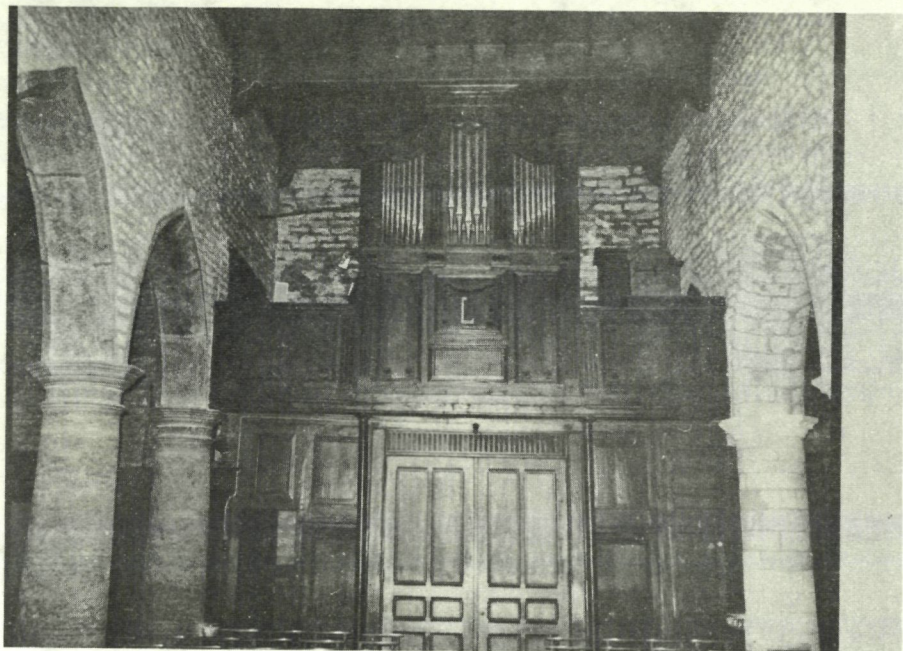
MOLLEM
toestand nà de kerkrestauratie

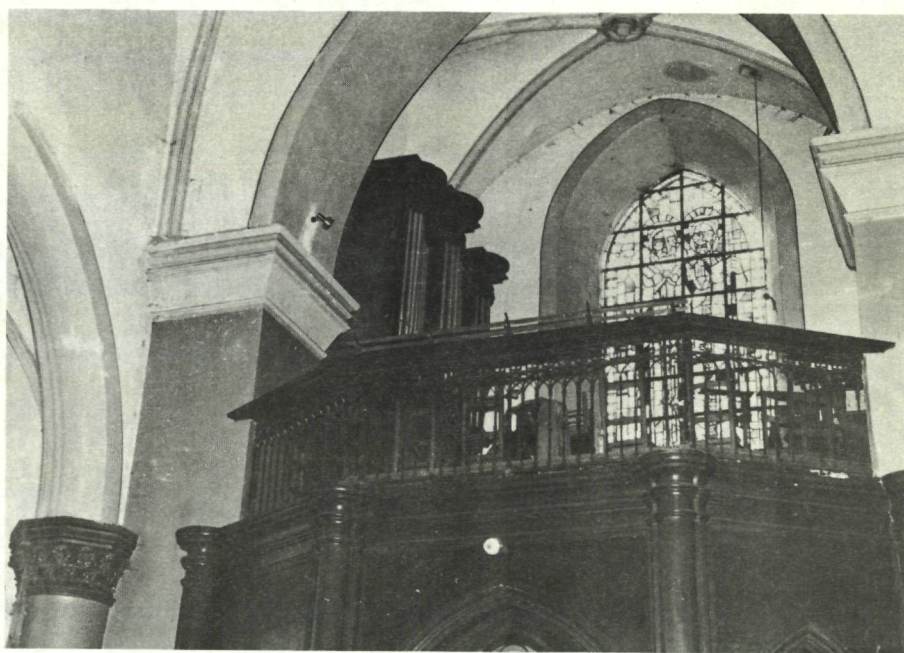
MOLLEM
(Bollebeek)

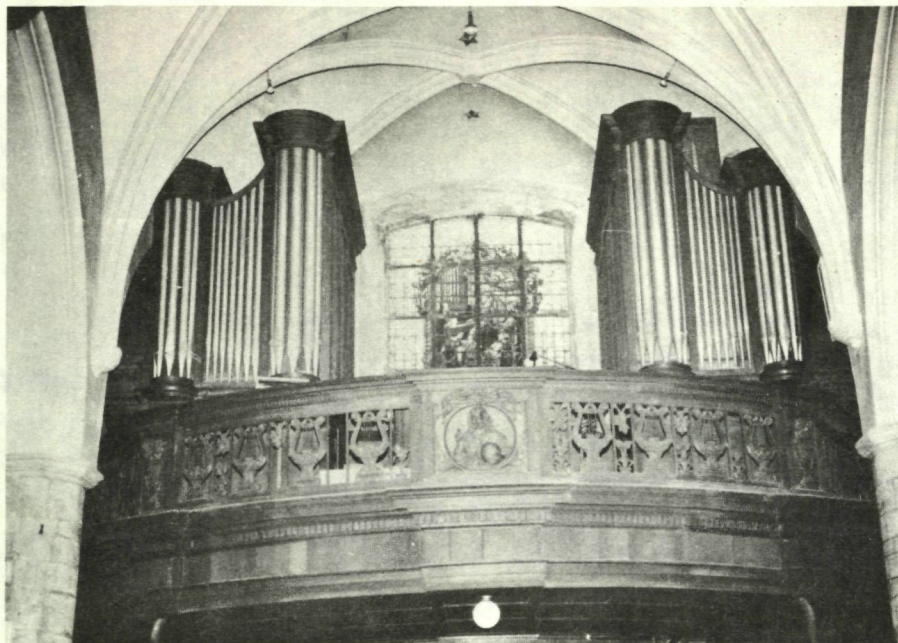
NEDEROKKERZEEL
foto ACL

NOSSEGEM

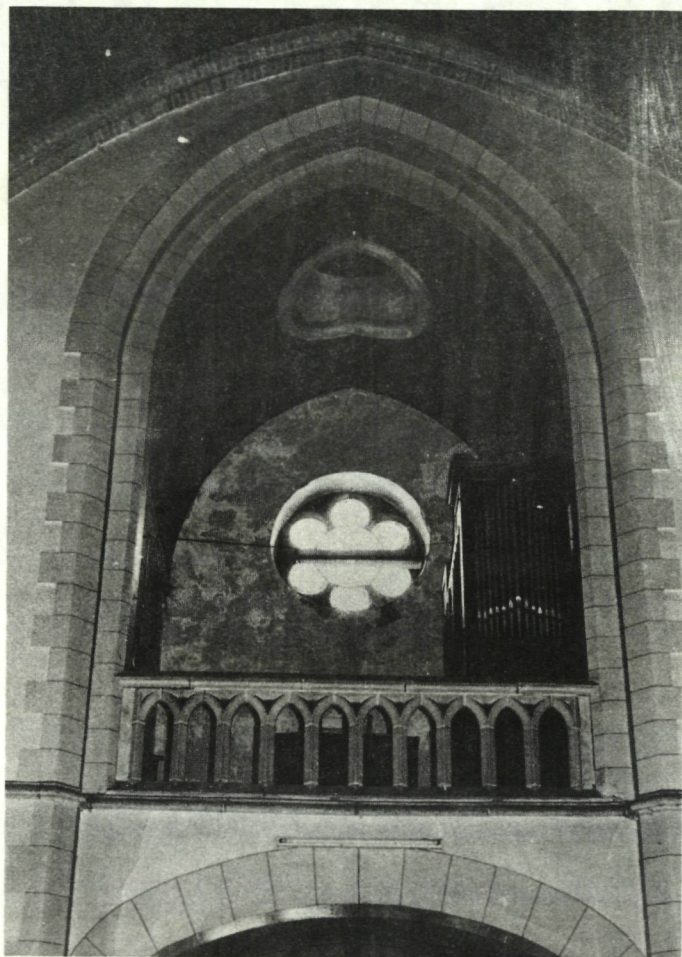
OETINGEN

OPWIJK (centrum)

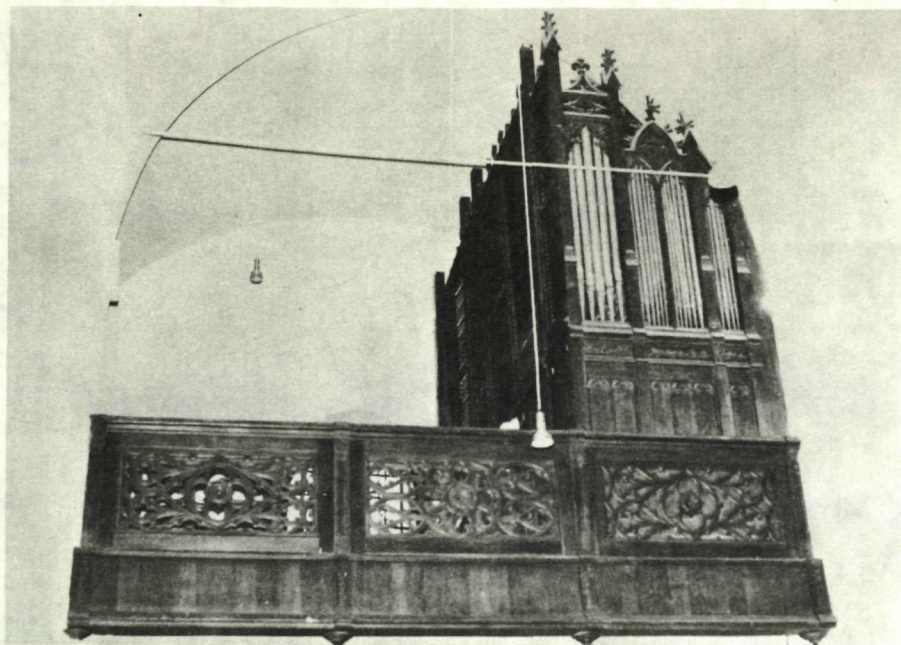
OVERIJSE (centrum)

UDENAKEN

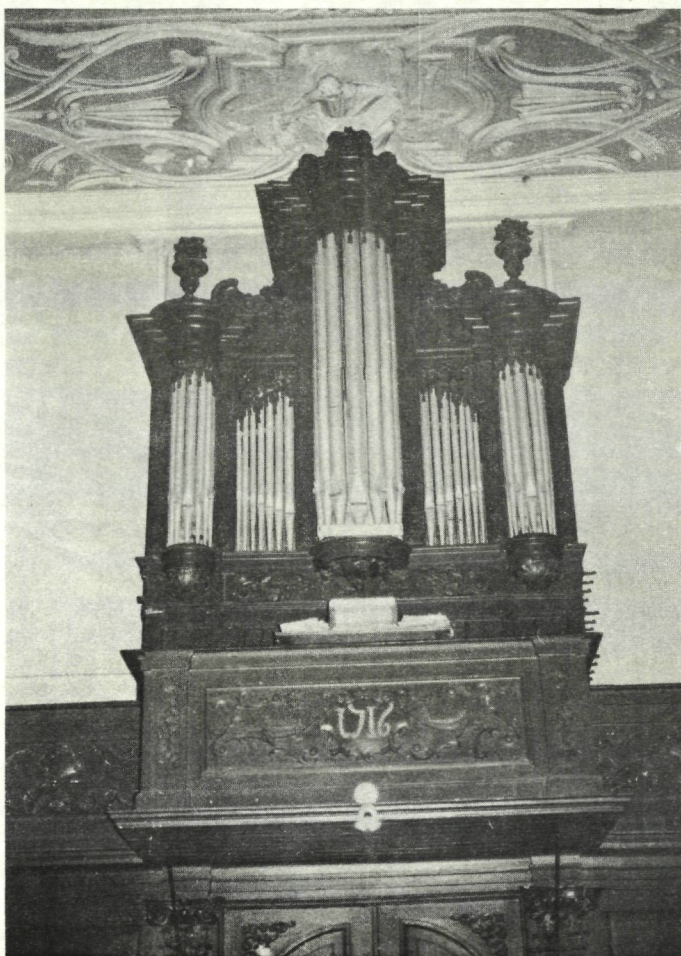
OVERIJSE (Tombeek)

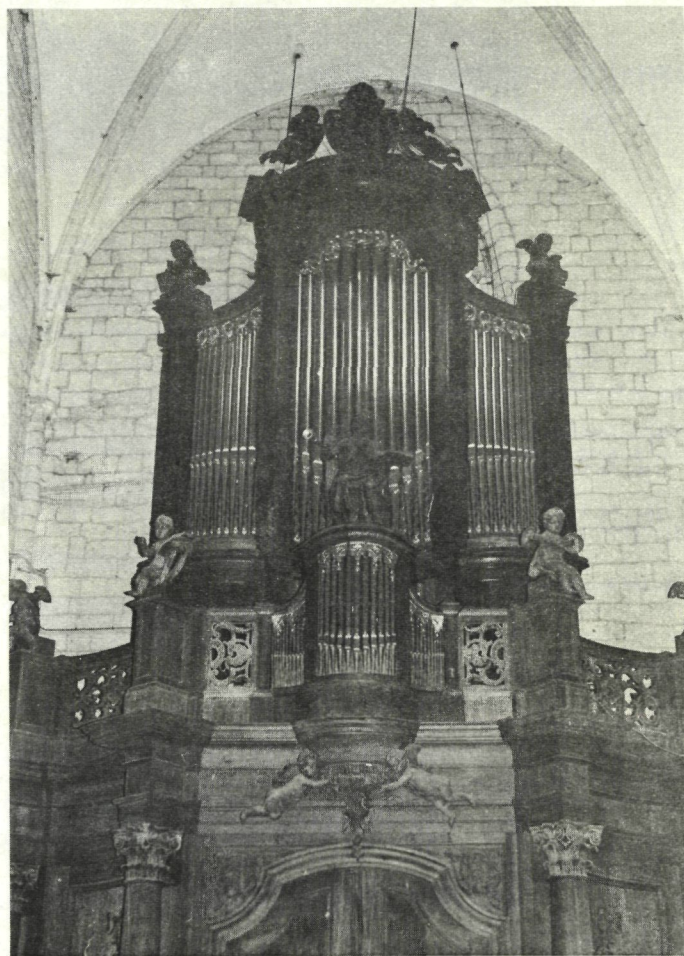
PEPINGEN

RELEGEM
foto ACL

PERK

ROOSDAAL (O.L. Vrouw-Lombeek)

ROOSDAAL (Pamel)

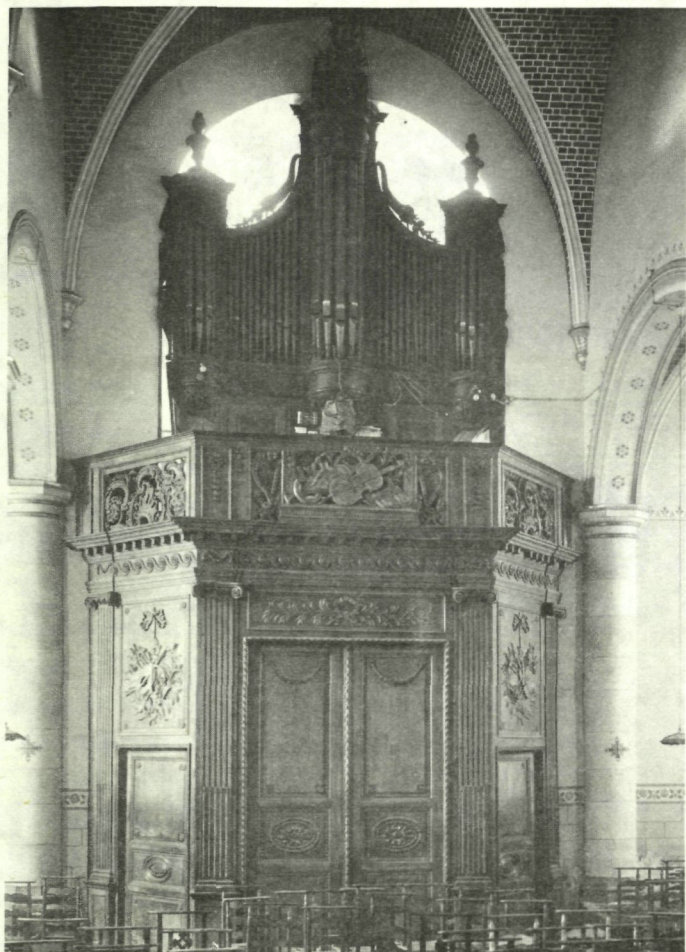
ROOSDAAL (Ledeberg)

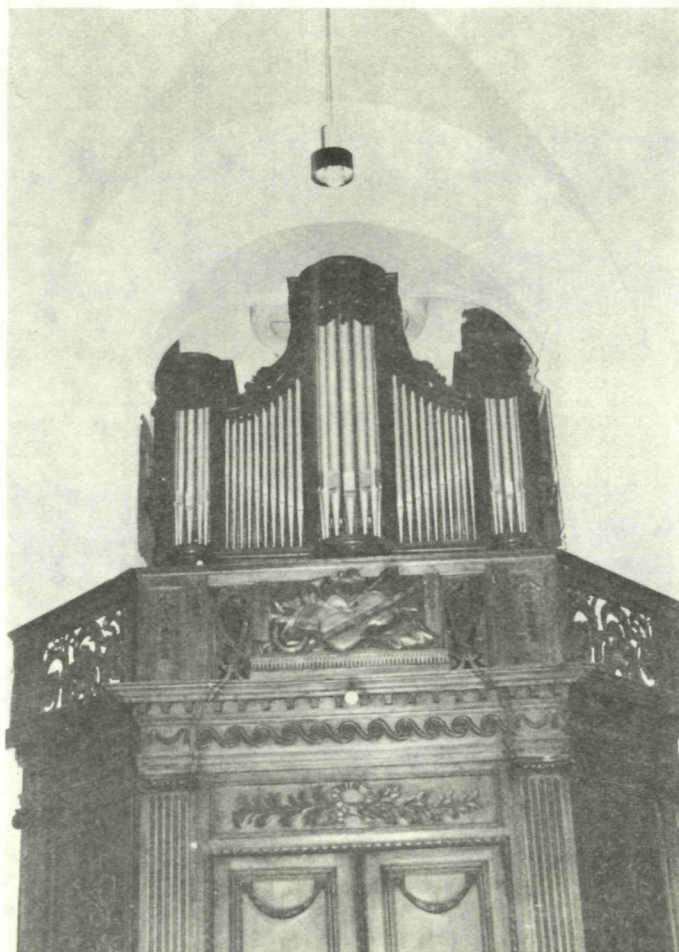
ROOSDAAL (Strijtem)

SINT-KWINTENS-LENNIK

SINT-KATHARINA-LOMBEEK
toestand vóór de kerkrestauratie foto ACL

SINT-KATHARINA-LOMBEEK
toestand nà de kerkrestauratie

SCHEPDAAL

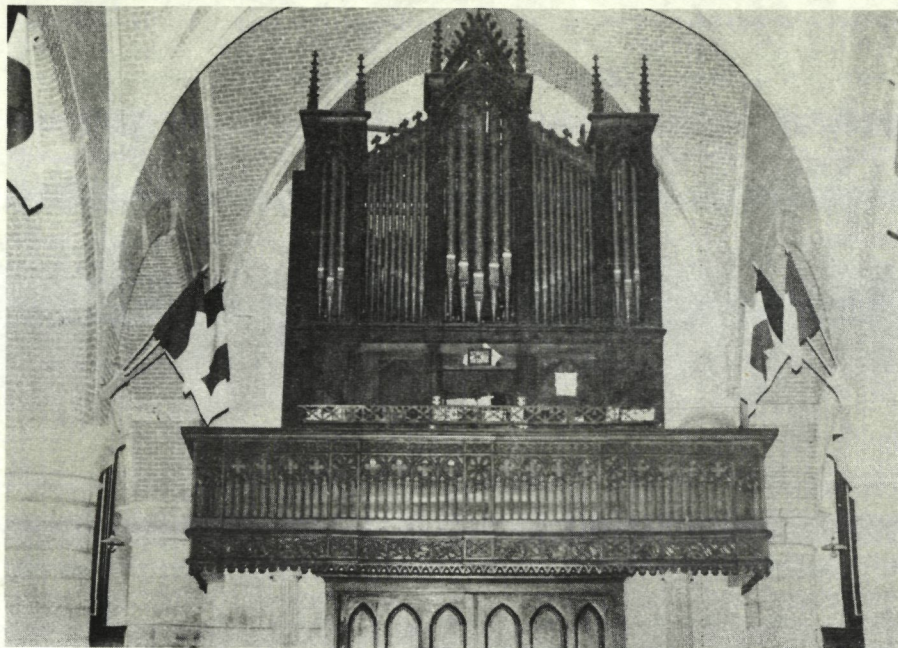
SINT-MARTENS-BODEGEM

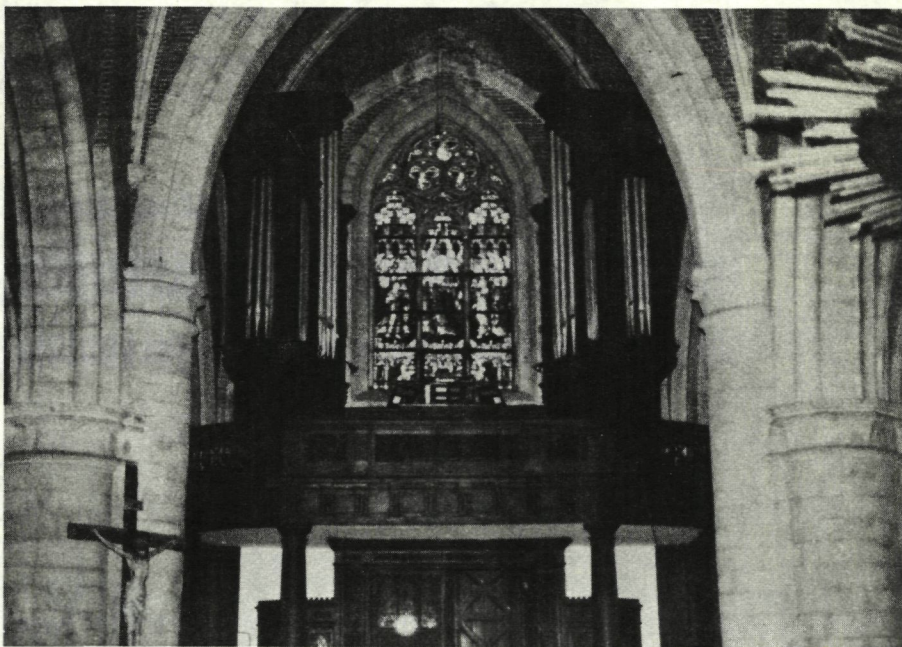
SINT-KWINTENS-LENNIK (Eizeringen)

SINT-MARTENS-LENNIK

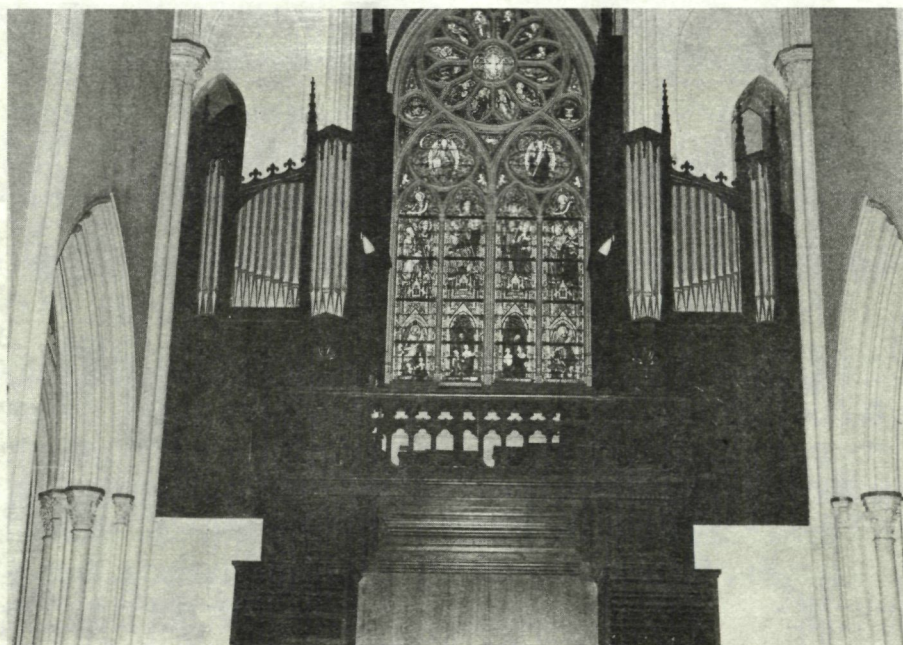
SINT-PIETERS-KAPELLE

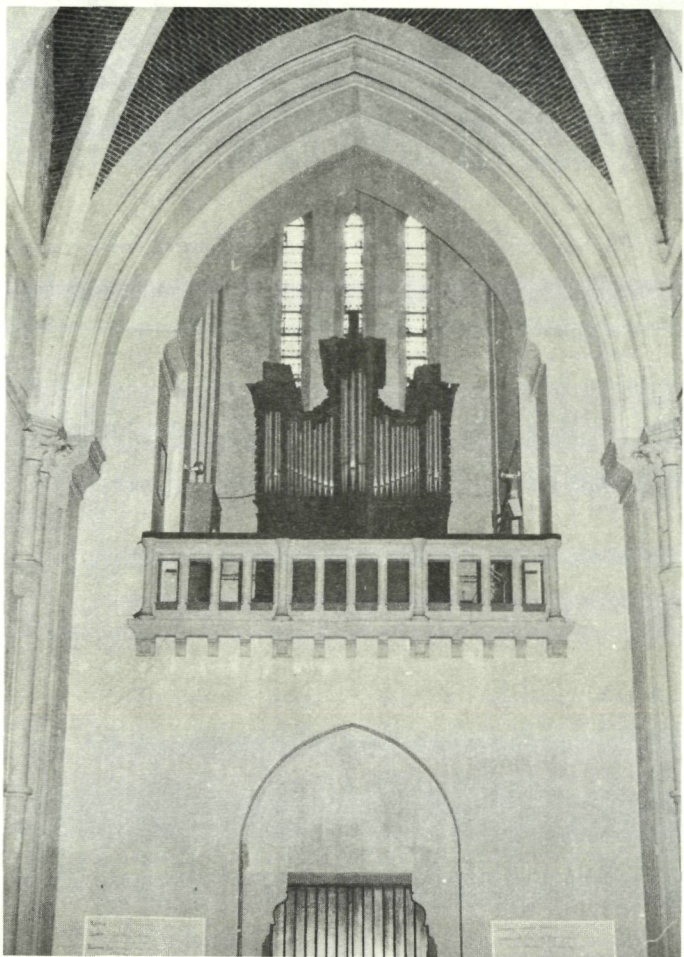
SINT-PIETERS-LEEUEW

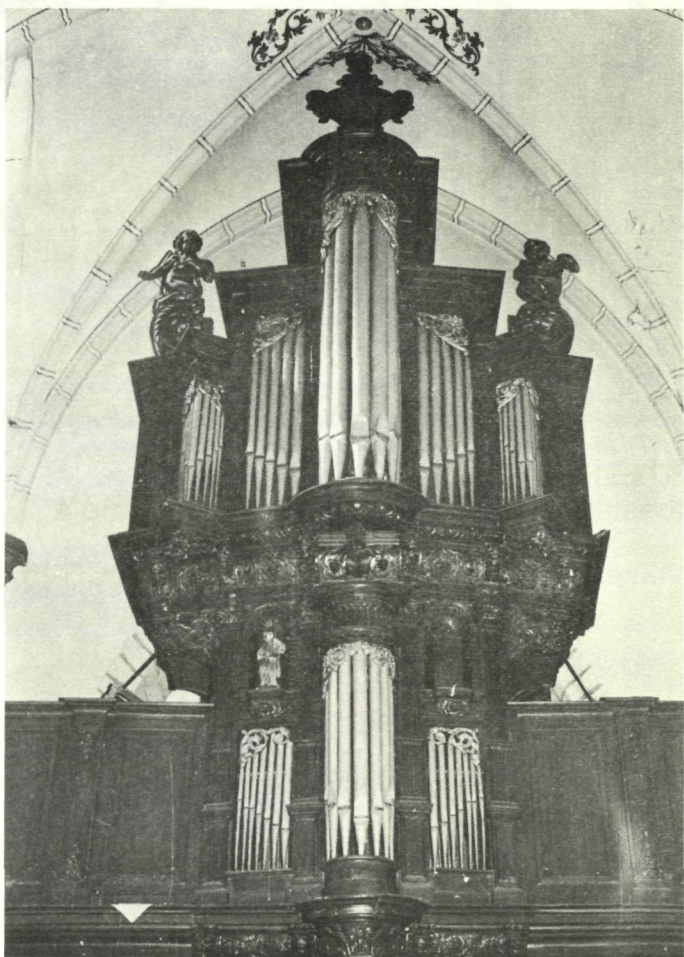
STEENHUFFEL

STROMBEEK-BEVER

SINT-STEVENS-WOLUWE

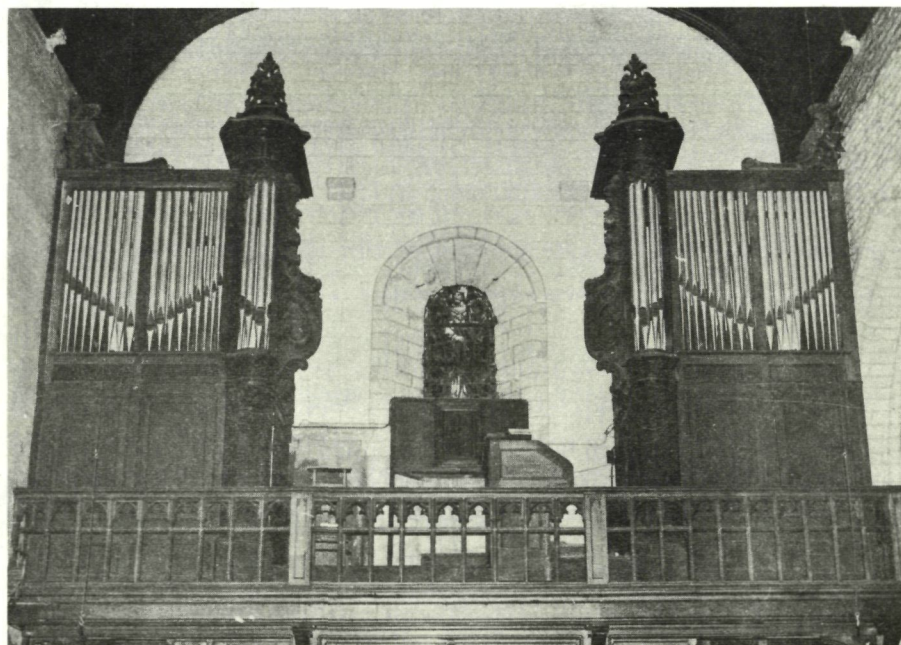

STEENOKKERZEEL

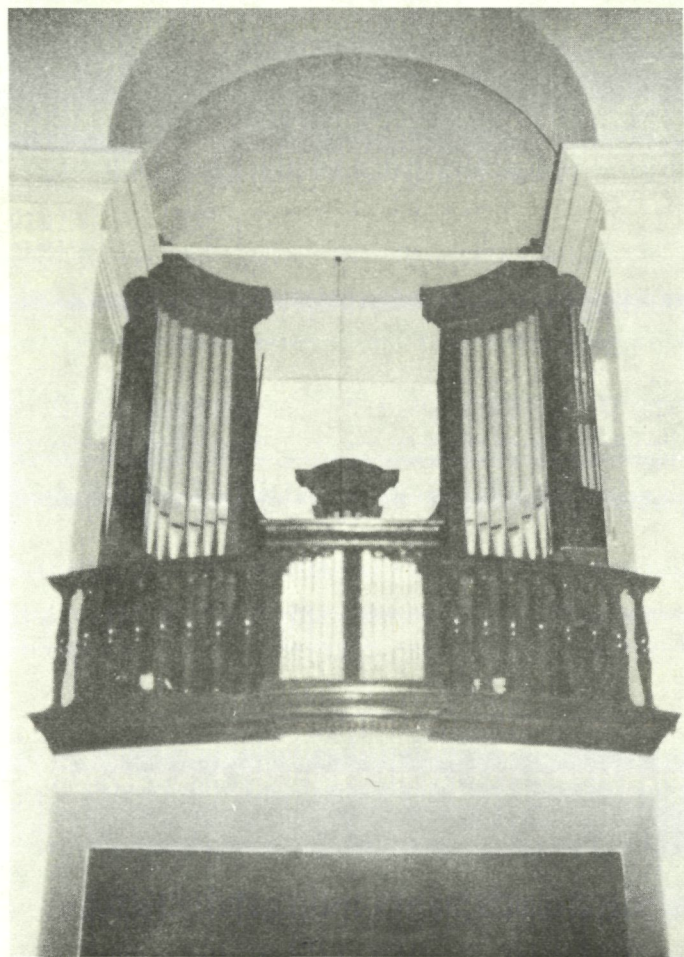

STEENOKKERZEEL (Humelgem)
toestand vóór de transformatie

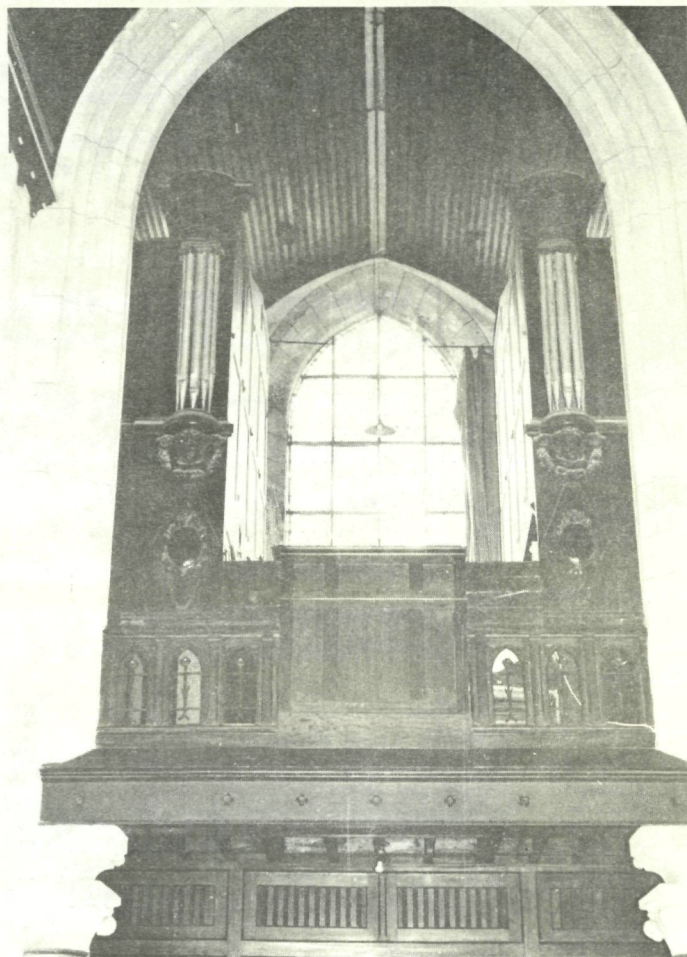
foto ACL

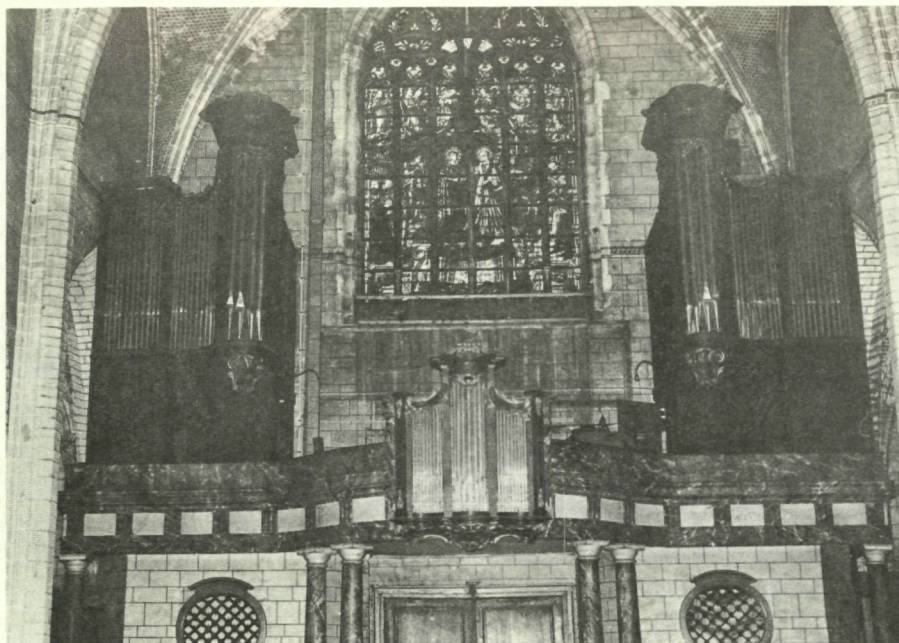
STEENOKKERZEEL (Humelgem)
toestand nà de transformatie

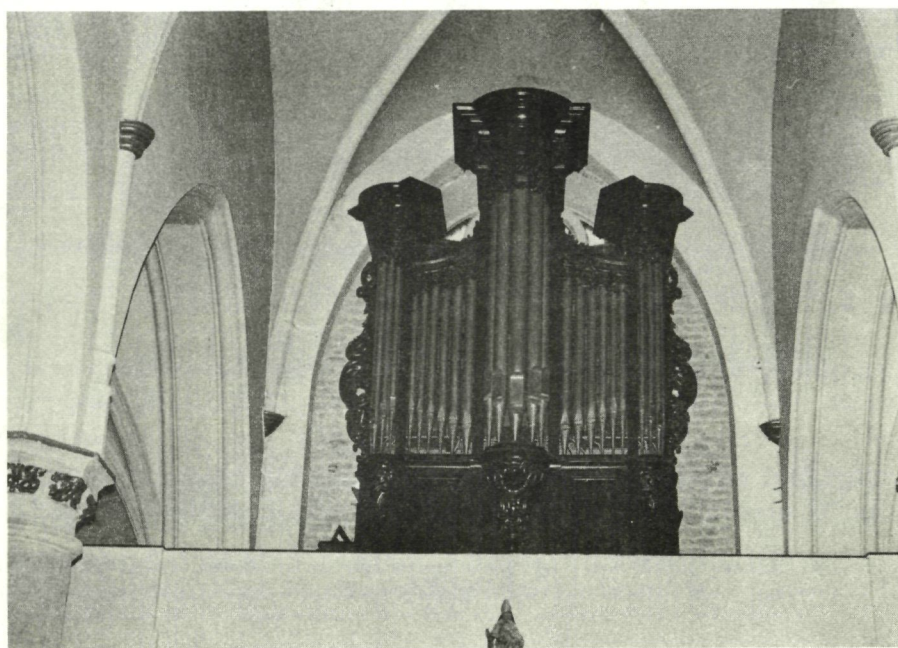
STERREBEEK

TERALFENE

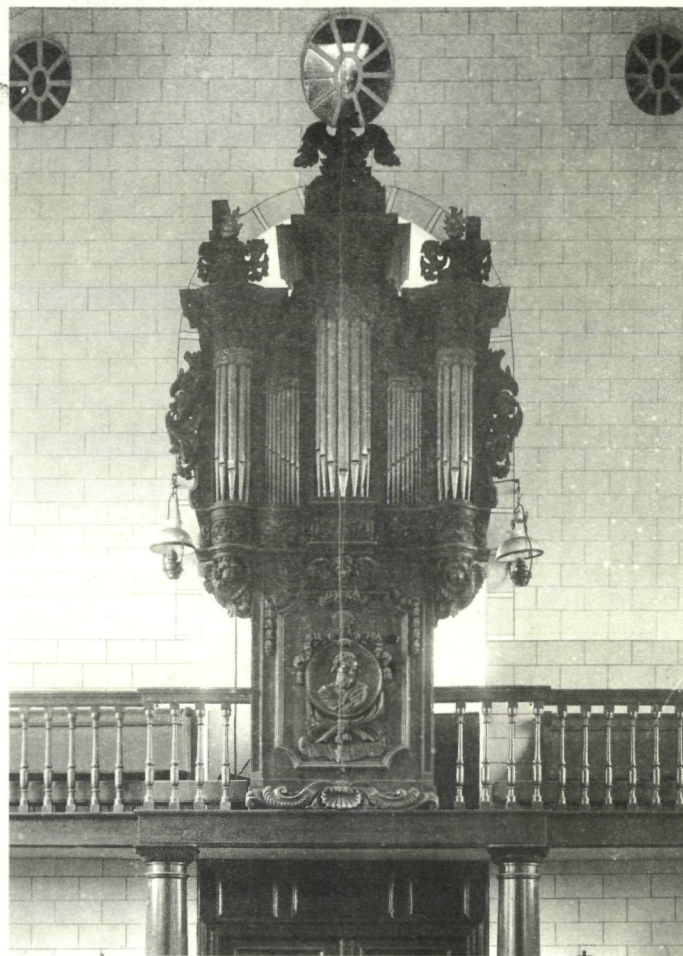
VILVOORDE (centrum)

ZAVENTEM Sint-Martinus

TERNAT

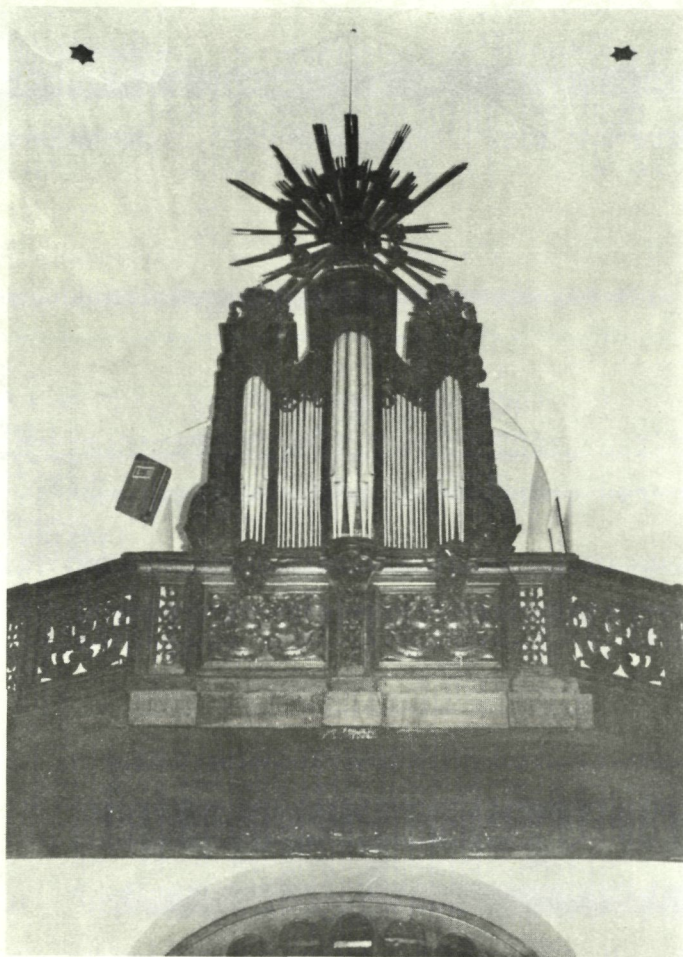
VILVOORDE (Houtem)
foto ACL

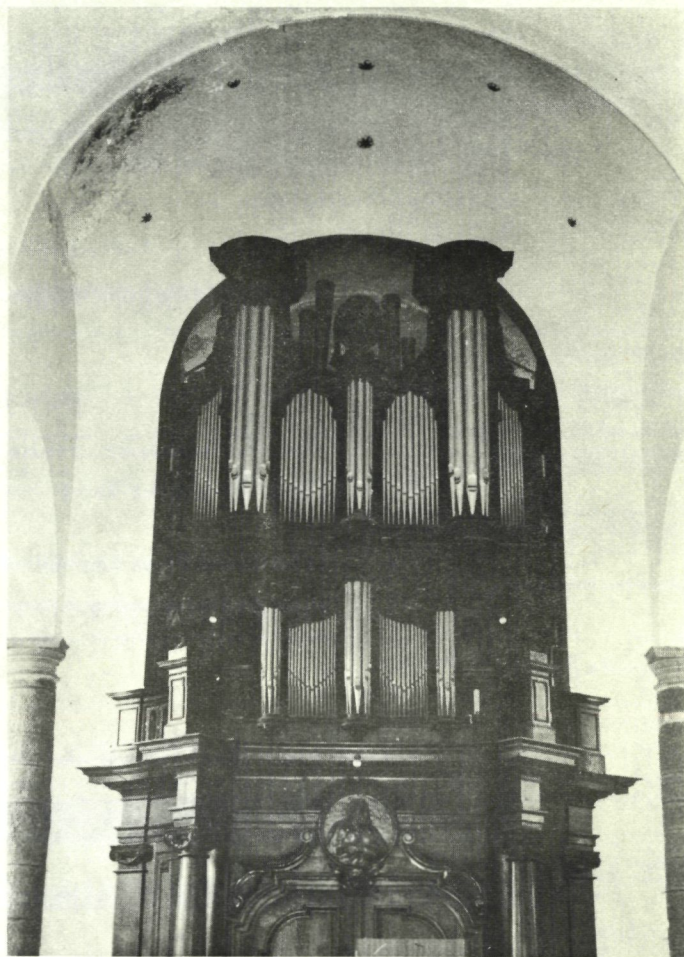
TOLLEMBEEK

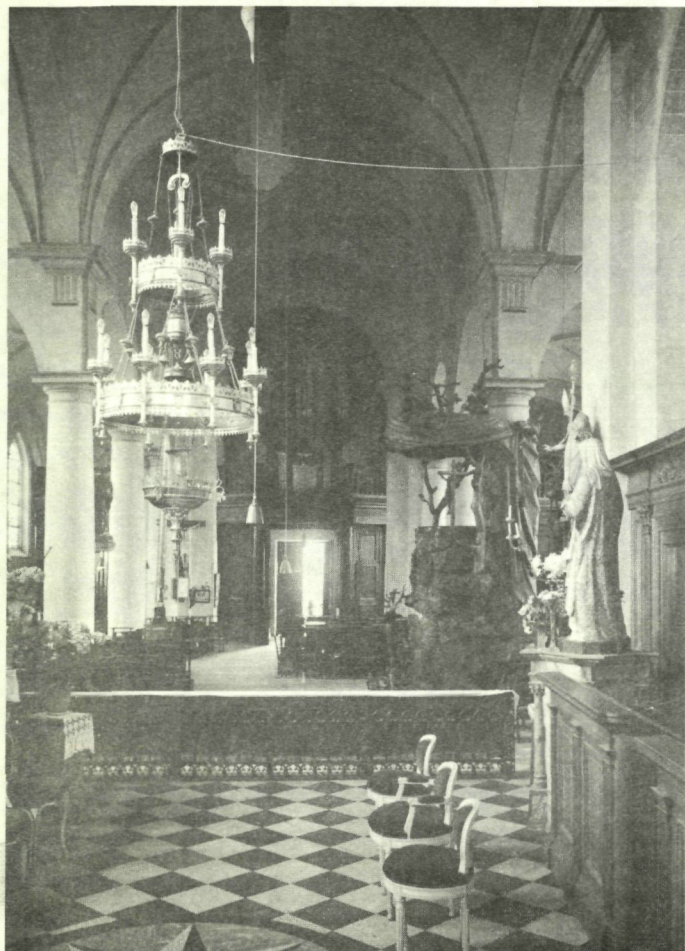
VLEZENBEEK
foto ACL

VOLLEZELE

WAMBEEK

WOLVERTEM (centrum)
toestand vóór de transformatie

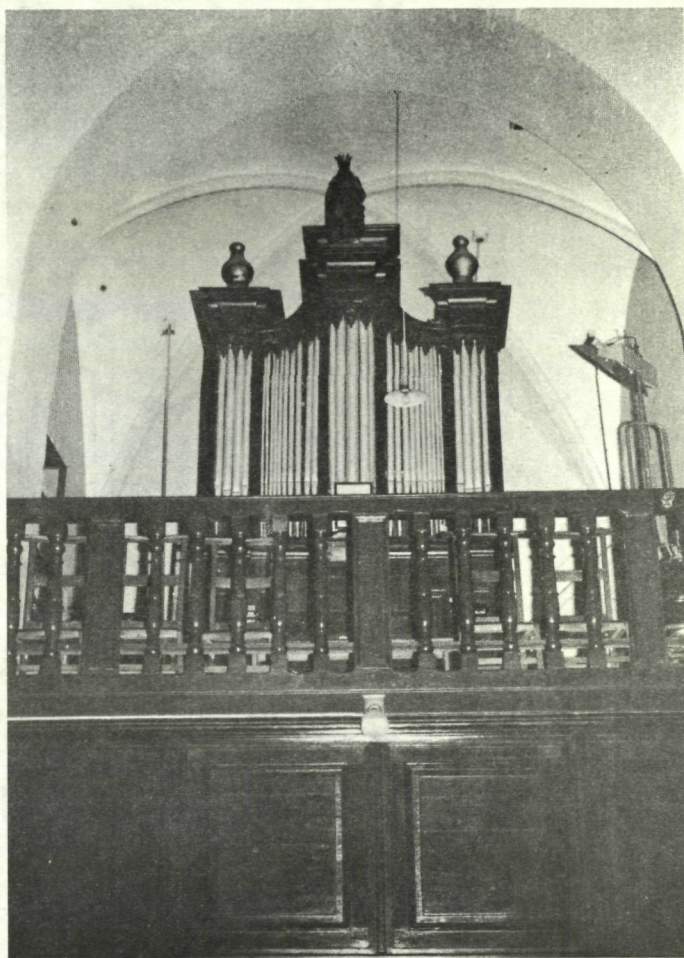
foto ACL

WOLVERTEM (centrum)
toestand nà de transformatie

WOLVERTEM (Impde)
Boskapel

WOLVERTEM (Rossem)

WOLVERTEM (Meusegem)

foto ACL

FAUCONNIER, A., ROOSE, P.

774.99 FAUC

Het historisch orgel in Vlaanderen. Deel II a. Brabant arr. Halle Vilvoorde.

1975, Brussel

HET HISTORISCH ORGEL IN VLAANDEREN

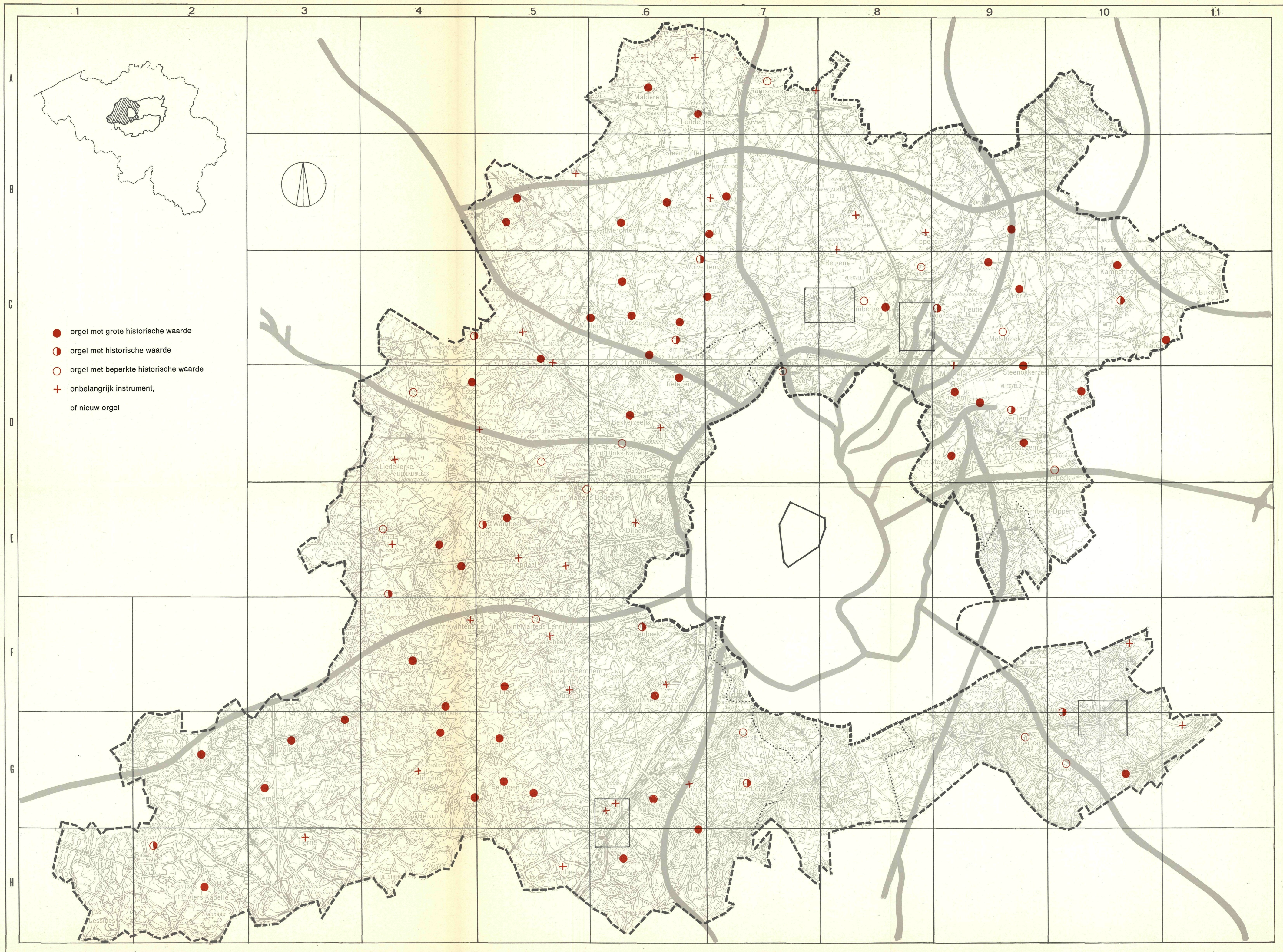
deel II , a

BRABANT

arr. Halle-Vilvoorde

- + Inleiding
- + Inventarisatie-tabel & bladwijzer
- + Naamlijst der niet-zelfstandige gemeenten of gehuchten
- + Inventarisatie - fiches
- + Bladwijzer der gepubliceerde foto's
- + Foto's

oooooooooooooooooooo

- orgel met grote historische waarde
- ⦿ orgel met historische waarde
- orgel met beperkte historische waarde
- + onbelangrijk instrument,
of nieuw orgel

